

Η ΕΡΤΕΡΗ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

Φυλλάδ. 54.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. ΤΗΝ 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1849.

Η ΕΡΗΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΑΡΑΓΓΩ.

(Συνέχεια. 1^{ος} Φυλλάδιον 53.)

Ε.

Οί Σίφωνες.

Πεπλανημένοι τινές ὄρνεις ἤλθαν τὴν ἐπιούσαν καὶ περιήπαντο ἐπάνωθέν μας καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἔπεσαν καὶ κατὰ γῆς, βεβαρυμένοι ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν καύσωνα καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πτήσιν των.

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν ἐνὸς τῶν μᾶλλον πολυπειρώων τῆς συνοδίας, μετὰ δύο ἡμέρας ἐμέλλομεν νὰ περαιώσωμεν τὰ ὄρια τῆς κινητῆς ἄμμου καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν λιθώδη χώραν, ἣτις περιζωννύει καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν τὴν ἔρημον. Ἀλλ' ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Ἰψίστου κανονίζει μόνη τὰ συμβάντα, καὶ ἡ χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλεται εἰς ἀπόγνωσιν, ἅμα ἠκούσθη τοῦ Ἰψίστου Κυριάρχου ἡ φωνή.

Ὁ Ἀραψ εἶχεν ἀπατηθῆ, καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ κατεδίκασαν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον πεζὸς καὶ ἔχων τοὺς ὀρθκλμούς δεδεμένους. Ἄλλος Ἀραψ,

αὐθάδης τὴν γλῶσσαν, ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς συνοδίας καὶ θέλων νὰ διαψεύσῃ τὴν ἐπιστήμην, διέταξε μεταβολὴν, κατὰ τῆς ὁποίας αἱ κάμηλοι ἀντέστησαν ματαίως. . . Ὀκτὼ ὥρας μετὰ ταῦτα ὑπέπεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ συντρόφου του καὶ ἀμφότεροι, βαδίζοντες ὁ εἰς πλοσίον τοῦ ἄλλου, ἐδιάσθησαν νὰ συνομολογήσωσι, χαμηλῇ τῇ φωνῇ, τὴν ἀγνοίαν των.

Ἡ νύξ ἦτο τρικυμιώδης, ὁ οὐρανὸς πάντοτε σκοτεινὸς, αἱ ἀστραπαὶ συνεχεῖς καὶ οἱ στρόβιλοι τῆς ἄμμου καὶ τοῦ ὕδατος ὀρηκτικοί. Ἀράβεις, αἰθίοπες, κάμηλοι καὶ ἵπποι, δὲν ἤξιον πλέον τοῦ νὰ ζητήσωσι καταφύγιον κατὰ τῆς ἀνεμοζάλης, ἣτις πανταχόθεν μᾶς περιεκύκλου. Οἱ ἐμπειρότεροι συνεβούλευσαν ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῆς τρικυμίας. . . ἀπηγόρευσαν νὰ στήσωμεν τὰς σκηνάς μας, τοὺς ὑπακούσαμεν καὶ ἰδοὺ, εὐρέθημεν πλανώμενοι εἰς τὴν ἔρημον ἀνευ σκοποῦ, ἀνευ πυξίδος, ἀνευ ἀπτέρων ὀδηγῶν, καὶ ζητοῦντες ματαίως στέρημα ἐπὶ ἐδάφους ὑδατώδους, ὅπου ἐδυθιζόμεθα μέχρι γονάτων.

Ἐβαδίσσαμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνόσω αἱ δυνάμεις μας μᾶς συνεχώρησαν, ἀλλὰ περὶ τὴν αὐγὴν ἐξηπλώθημεν ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ οὔτε ἐπιερώμεθα πλέον ν' ἀντιπραταχθῶμεν κατὰ τῶν λάδρων βίπων τῶν ἀνέμων.

Ἄλλ' ὦ τοῦ θαύματος! οὐ μόνον ἡμῶν, εἰς χώραν

την όποιαν ή τρικυμία δέν κατέλαβεν, ή φρικώδης κεφαλή του καταδικασθέντος Άραβος ώρθούτο πάντοτε ένώπιόν μας . . . ή προσευχή του κολασμένου δέν εισηκούσθη παρά τῷ Ίψίπτω και ούτε μία σταγών υδάτος δέν έδρόσισε τήν κεφαλήν αυτού, ούτε μία ψικιά δρόσου δέν έπεσεν επί των πεφλογισμένων χειλέων του.

Άπέτεινα λοιπόν, χαμηλή τῆ φωνῆ, παράκλησιν ταπεινήν και θερμήν προς τινά των ισχυροτέρων άρχηγών, πλησίον του όποιου έκαθήμην, αλλά τρομάξας τήν πόλμην μου και φοβούμενος θεβαίως και δι' άμφοτέρους τύχην όμοίαν του καταδικυ εκείνου, έθεσε τήν χείρά του επί των χειλέων μου και με διάταξε τήν πλέον άπόλυτον σιωπήν, θεβαιύμενος συγγρόνως διά βλέμματος έταστικυ ότι ούδεις ήκουσε τους λόγους μου.

Δυστυχῆ κατάδικε! Μόνος, ό Παντοδύναμος ήδύνατο να σε σώση, άλλ' ή φωνή του έμεινε σιωπηλή ή δέησίς σου δέν εισηκούσθη και μετά τινος ώρας σύ μόνος εκυρίευσες εις τόν άπειρον όρίζοντα έν μέσω του όποιου ύψυότο μόνη ή κεφαλή σου.

Τήν έπιούσαν διεσκεδάσθησαν και τά σύννεφα, και αί αύραι, ό δέ ανατέλλων ήλιος μάς έδειξε τον δρόμον μας, εις όν κατ' άρχάς έβαδίσαμεν μετά ταχύτητος . . . οι πρώτοι κάμηλοι έσταμάτησαν, τας έρθευσαμεν έν τάχει . . . και εύρέθημεν εις πέδιον όπου ό Ύάνατος περιήλθε φρικώδης και καταστρεπτικός.

Όσα κάμηλων και ανθρώπων εκείντο ύπαρμένα τῆδε κάκεισε. Ό Σιμουν άραγε κατέφαγεν αυτούς; ή τίγρις; ή λέων; . . . Θεβαίως ή δίψα και έστράγγην άκουσίως να ιδω άν δέν έφαινετο εισέτι, ό δυστυχίς Άραψ καταδικασμένος, 'άποθάνη διά του τρομεροτέρου θανάτου.

Αλλ' ούδέν, ούδέν! Πικρα, πλην ούδεις θόρυβος έφθανε μέχρις έμου . . . και έπαυον . . .

Έν τούτοις εξηκολούθησαμεν τήν πορείαν μας. Ούτε μία κραυγή εις τό άπειρον, ούτε έν σύννεφον εις τόν όρίζοντα, ούτε μία ίβρις ή ίεραξ εις τόν αιθέρα . . . ή συνοδία έαδίζει θλιβερά και σιωπηλή. Ένταύθα ή κραυγή των σαρκεύων και των σαρκουσίων θηρίων είναι πάντοτε τό προμήνυμα καταστροφῆς τινος, διό πάς τις ήμων περιβλέπει κύκλω ίνα ιδῆ πόθεν θελει έλθῆ ό κίνδυνος.

Ή νύξ κατέρχεται και αί τελευταίαι ήλιου φλογώδους ακτίνες εξηλείφοντο έαθμηδόν έντός άτμοσφαιρας θαρείας . . .

Διευθυνόμεθα προς άρκτον και ήτοιμαζόμεθα διά τόν έσπερινόν δείπνον, ότε συριγγμός οξυς είλκυσε τήν προσοχήν μας. Όλων τά βλέμματα έστράγγισαν προς ανατολάς, όθεν ήρχετο τό φαινόμενον . . . πλην ούδέν εισέτι έφαινετο . . .

Τί λοιπον ήτο;

Μακράν, πολλά μακράν ήμων, όρθούται στήλη τις, και οι οι μέν πόδες αυτής στρίζονται επί της γῆς, ή δε κεφαλή έγγίζει τά νεφη.

Ή στήλη προχωρεί και πλατύνεται, στρέφεται περι τόν άξονά της, στροβιλεί, γίνεται ελαστική, εξογκούται, κυρτούται μετά χάριτος, και γίνεται κυματοειδής ταινία αφού ήτο σωλήν σιδηρούς.

Και προχωρεί πάντοτε.

Τώρα είναι σωρός κολοσσαίος, προσδεχόμενος αδελφάς άλλας όρητικας ως αυτόν, αιτίνες μεγαλώνονται καθ' όσον προχωρούσι.

Μας είναι αδύνατον να τας άποφύγωμεν, διότι είναι όρητική ή πορεία των.

Φρικώδες θέαμα εκτυλίσσεται υπό τας όψεις μας. Δέκα, είκοσι, τριάκοντα, εκατόν στήλαι εισπνευστικαι μορφούσαι στοός, ύπόγειυ θαθεία, πλατέα, στενά, κοπτόμενα υπό άλλων στηλών μακρόθεν όρμωμένων ως διά να καναστρέψωσι τας πρώτας.

— Αυτό αδελφός του Σιμουν, με είπεν εις Άραψ, γονατισμένος πλησίον μας.

— Και τί, σύ είδες και άλλοτε αυτόν; ήρώτησα περφοβισμένος.

— Ποτέ.

— Πώς λοιπόν γνωρίζεις ότι οι σίφωνες ούτοι και ό Σιμουν είναι εκ της αυτής οικογενείας;

— Διότι καθεις αυτών φρονέει και καταποντίζει.

— Τότε λοιπόν αυτή είναι ή τελευταία ώρα μας.

— Νομίζω.

— Και διά τί τό νομίζεις;

— Ο πατήρ μου με τό διηγήθη.

— Ο πατήρ σου λοιπόν είδε παρομοίους σίφωνας;

— Τρεις φορές.

— Και όμως επανήλθε ζών. Άς έλπίσωμεν ότι και ήμεις θέλομεν έχει τήν αυτήν εύτυχίαν.

Έν τούτοις ό κατακλυσμός ήτο πλησίον μας: οι πόδες αυτού έπαιον τό έδαφος, όπερ έτριξε, και εις τά έντός των πομφολυγυδών τούτων σωρών, έβλέπομεν διασπαῆ, ως διά τινος κρυστάλλου, ν' αναβαίνωπι και να υψιζώνται εις τας ύψηλοτέρας αποστάσεις της άτμοσφαιρας κύματα άμμου και πετραδιών έν μέσω των όποιων περιστρέφοντο ή εκείντο ζωύρια, έρπετά, ίχθυς και τετραπόδα.

Ή έφοδος αυτή έχθρου λυσώντος κατά πολυμίον ακινήτων παρίστα είκόνα λαμπράν, ής τήν μαγεύαν ούδεμία γραφίς δύναται ποτε να εξεικονίση, διότι θελει λείπει εξ αυτής ή κίνησις, ό θόρυβος, ή όρητικη πάλη των στηλών, προσεγγίζουσών άλλήλας άποχωρίζομένων, επανερχομένων και φευγουσών άλλλοδιαδόχως.

Τας σκέψεις ταύτας εκέκρηθη όταν τό φαινόμενον παρήλθεν. Ένώ δε αυτό διήρκει, έπροσολαττούμην κ' έγώ ως όλοι οι συνοδοιπόροι μου, μη καταληφθώμεν υπό τινος των στηλών τούτων ούχ ήττον καταστρεπτικόν και θανατηφόρον παρά τους σωρούς εκείνους της χιόνος τους καταρρασσόμενους από τά ύψη των Άλπεων και παρασύροντας έν τῆ όρμη των έράχους, δάση και χωρία όλόκληρα.

Αλλ' όμως, ούδεις ήμων επάθε, άμα δε ό κίνδυνος παρήλθε, ήγήθημεν περιχαρώς, ήκολούθησαμεν υπερηφάνως διά του βλέμματος τους σίφωνα, εξυβρίσαμεν τας άπειλάς των και είδον εκ νέου πλησίον μου τόν Άραβα, έντρομος ν' αναγινώσκη έδάφια τινά του Κορανίου, εις ά θεβαίως απέδιδα τήν ως εκ θαύματος σωτηρίαν του.

Δέν είχε τελειώσει μολαταύτα τό φρικαλέον φαινόμενον: νικηθέν υπό έναντίου άνέμου, έσταμάτησε παρρηγίσθη κατά της αντίστασεως, έβόησε και δεχθέν τήν παρουσιασθίσαν πάλην, συνεπύκνωσε τας φάλαγγάς του και νέας ήντησε δυνάμεις εκ του εξωρριμένου έδάφους, άλλ' υποκύπτον υπό τό θάρος του ίδιου του όγκου, κατεπεσε και έπέφερε τρομεράν άταξίαν εις άπαν τό οικοδόμημα. Ω! τότε ήθελατε άκούσει τόν κρότον χιλίων κανονοστοιχιών κροτουςών, έμπυροσκορητέσεων άκαταπαύσιων. Ό ούρανός κρημνίζεται ίπι της γῆς μετά τρομερού πατάγου, ή μάλλον ή εκσπενδονισθείσα άμμος επανέρχεται εις τήν θέσιν της, και ύψούται εις όρη κυματοειδή επί της διακυσθείσης ήδη όδοϋ υπό των σιφώνων. Τά πάντα ήταν διεσχισμένα, ανατετραμμένα και εάν νεκροθάπτει ήθελον να ένταφιάσυσιν όλόκληρον πόλιν απολελιωμένην ήθελον δυνηθῆ να πράξωσι τούτο άνευ κόπου.

Εκει όπου τό μετέωρον ένεταφιάσθη, ύψωθησαν λόφοι μυρίας παριστάντες παραδόξους μορφάς και μέλλοντες να έγειρώνταν μεχρισού ό Σιμουν έλθη και ανατρέψη αυτού; και εξομαλίση.

Όταν έλθη ή ολεθρία αυτή ήμερα, ήμεις θέλομεν είσθαι μακράν. έλπίζω, και θέλομεν διηγηθῆ ήδη εις τους φίλους μας, τά όποια περιεργάσθημεν επίγεια φαινόμενα της ένδοτέρας Άφρικῆς.

Όρρηλήθην εκ της ησυχίας και της έκπλήξεως της συνοδίας ίνα υπάγω και εξετάσω τ' αποτελέσματα του τρομερού φαινομένου: συνοδούμενος υπό του Άραβος, ός εις μακράν ήδη εύρισκόμενος του κινδύνου, έπολυλόγει ό δειλός μετ' άκαμάτου σφυμυλίας, έφθασα εις τους πόδας των άρτίων, ύψωθέντων λόφων. Ω του θαυμασίου θεάματος! τό έδαφος κινείται, ή άμμος ύψούται, κατακάθεται, και καταπίπτει δι' άνίσων τιναγμών. Σπουδάζω το φαινόμενον, έγγίζω διά του κοντακίου του πιστολιουμου λοφίσκον τινά πλέον κινήτων των άλλων, και άπάντων ισχυράν άντίστασιν, εκκαθαρίζω τό μέρος . . . ήτον τερατώδης τις και τρομερός θάτραχος, αλλά πόστα άλλα πτηνά, έρπετά και ζώα, — νεκροί, σκῆραι, μύς, όφεις, έχιδναι, ίβεις δέν ένεταφιάσθησαν υπό τό αυτό σάββανον.

Πόθεν άνεχώρησαν οι πιναλέοι ούτοι σίφωνες; πόθεν ήρπασαν τά ζώοντα ταύτα τροβριμα; όποιος άπίστευτος συνδυασμός! . . .

ήθελησα να συνάξω και περικλείσω εις τό αυτό άγγειον τά ζώα και έντημα τά όποια άνεκίνησαν άκαταπαύτως, αλλά τό σύνθημα της άναχωρήσεως μάς έκραξε και ήναγκάσθη να επιστρέψω γεμίνας μόνον τόν πύλον μου και τας παλάμας μου.

ΣΤ.

Σέλας. — Μορομαχία.

Άγνωστί προύρισται μοι άνωθεν εις τῆ μέλλον, άλλ' οίδα σήμεραν, ότι ούδεμίαν ό ούρανός με άρνείται των ήδέων ή όρητικόν, γαληνίων ή πυρεσσωδών συγχινήσεων, αιτίνες πληροϋσι τήν ζωήν, και εύλογώ τόν Θεόν ότι δέν με άφίνει ποτέ μόνον προς μόνον έμαυτόν.

Χαρά και εύτυχία τήν όποιαν άποσπῆσθη αυτήν, είναι και δέν έχω σύντροφον ίνα συμμερισθῆ αυτήν, είναι χαρά και εύτυχία άχαρις, νεκρά. Πρέπει να ήναι τις άκρω; έγωίτη; διά να εύρίσκη τέρψιν εις τας κατά μόνας άπολαύσεις.

Ούχι! έννόησα πόσον προτιμωτέρα είναι λύπη τις συμμερίζομένη παρά τήν άμέριστον χαράν.

Σήμεραν τό πρώτ, φέρ' είπειν; . . . Ω! σήμεραν ή γραφίς μου δέν πρέπει να μείνη άργή, πρέπει να πεισασθῆ να έρμηνεύσω τήν μεγαλοπρεπή και μαγεύην είκόνα, ήτις έκτυλίσσεται υπό τας όψεις μου. Πάντες οι της συνοδίας, Άραβες ή αιθίοπες, ως και αί κάμηλοι άποκοιμούνται εις τήν λάμψιν του φαινομένου.

Εγώ δέν έχω ίκανά αισθητήρια ίνα απολαίσω αυτό: ή όρασίς μου, ή ακυή μου μεθύσκονται από ποιήσιν. Οι όροισθητές δάκτυλοί μου εκτεινόνται διά ν' άρπάσωσι τήν αύρην, ήτις τρέχει πνέοντα από της άμμου μέχρι των ύψηλοτέρων αποστάσεων. Νομίζεις ότι βλέπεις αυτήν, ιδιότροπον και θορυβώδη, τρέχουσαν διά μέσου των άνήθων ή του φυλλώματος των μεγάλων φυτών ύρ' ών στολίζεται ή γῆ μετά πλείστης υπερηφανίας. Αισθάνεσαι τήν ζωήν κυκλοφορούσαν εις τας φλέβας σου. — Δέν είσαι ούτε ισχυρός ούτε άτονος, δέν άνήεις εις σεαυτόν, είσαι πικραλωτός και ή δουλεια αυτή είναι τοσοϋτον έξουσιαστική ώστε δέν ήθελες τήν ανταλλάξει κατά της μεγιστης έλευθερίας . . .

Και οι ημίμαγιοι ούτοι, οτινες με περικυκλούςι δέν έχουσι πλέον ιδίαν τινά ιδέαν, είναι εδω πλησίον μου, ως να μὴ ἦσαν, ως ἂν ὁ Παντοδύναμος δέν εἶχε πλέον οὔτε ἰσχύν, οὔτε μεγαλειότητα, οὔτε μεγαλοπρέπειαν.

- Ἄ! δέν σε εἶδα Τσῆ! τί κάμνεις αὐτοῦ;
- Ὅτι καί ἐν ἡ ἰδίῳ, θαυμάζω.
- Καί τί θαυμάζεις;
- Τὴν ἔρημον.
- Καί τίποτε ἄλλο;
- Ναί, διότι ὁ Θεός ἀναπαύεται.
- Ἡ σιωπὴ λοιπὸν αὐτῆ καί ἡ μεγαλειότης εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τοῦ Θεοῦ;
- Ἰδέ, Χριστιανέ· ὁ Ἄλλᾶχ δέν δύναται νὰ ἔχη δύο ἐννοίας ἢ θελήσεις· ῥίπτων τον κοσμον εἰς τὸ ἀπειρον, εἶπε νὰ ὑπάρχη ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μεγάλη ἔρημος, καί εἰς αὐτὴν νὰ δύναται ὁ ὀδοιπόρος, μίαν φοράν κατ' ἔτος, μίαν μόντην φοράν, νὰ δοξάζῃ αὐτὸν διὰ τὴν ἐλεός του. Λοιπὸν, ἄς δοξάσωμεν καί ἡμεῖς αὐτὸν σήμερον, διότι αὐριον . . .

— Τί ἔσεται αὐριον;
— Ἀγνοῶ τί ἔσεται; διότι ὁ προφήτης δέν εἶπε περὶ τούτου, ἀλλ' αὐριον. . . Ἄς μὴν ἐξιχνιάζωμεν τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου. . .

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος ἀνατέλλει καί ἡ ὄρασίς σας δέν σκοτιδιναί, δύνασθε νὰ τὴν ἀτενίσετε δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ἀπείρου πορείας· καί ἐρωτᾶτε ἂν ὁ αἰώνιος φωστήρ δέν μετέβαλε τὴν φύσιν του, ἂν δέν παρητήθη τὴν φωτοβολὸν καί ἀναγεννητικὴν αὐτοῦ ἰσχύν.

Ἀναβαίνει, ἀναβαίνει πάντοτε· τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι τὸ ἴδιον, ὁ δίσκος του ὁ αὐτός, ἀλλὰ δέν ἔχει ἀκτίνας καί θερμότητα. Εἶναι σφαῖρα πυρὸς, ἐρυθρά καί ἀμυρὰ ἐνταυτῷ. Δέγεις ὅτι ἐξῆλθε καμίνου τινος. . .

Τίς λοιπὸν τοῦ ἀφῆρσε τὴν φλογίνην ἀτμοσφαῖραν του, εἰς τὴν χρεωστοῦμεν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καί τὴν τηκτικὴν διαδοχὴν τῶν ἡμερῶν καί νυκτῶν; Μετέβαλεν ἄρα ὁ Πλάστης τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ιδέαν καί θέλει ὥστε οἱ ἀστέρες νὰ λάμπωσι πάντοτε φωτοβολοὶ ἐπὶ τοῦ στερεώματος.

Καί ἴδε . . .

Τὸ νυκτερινὸν στερῶμα ὑποραίνεται, οἱ μεταίου μεγέθους ἀστέρες διατρυσοῦσι τὴν στίλβην των. Φωτοβολὰ μετέωρα διασχίζουσι τὸν αἰθέρα· καί ὅταν σθένονται, εἶτε εἰς τὸν ἀέρα, εἶτε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπερ παῖδοι μετὰ κρότου, τὸ σκιδῶδες δέν μετεβλήθη, εἶναι πάντοτε λυκαυγές τι, ἀλλὰ λυκαυγές πολύωρον καί πυκνὸν ὡς τὸ εἰς τὰς πολικὰς ζώνας.

Ἐκείμην εἰς ἔστασιν καί περιέμενα καταστροφὴν τινὰ ἐκ τοῦ αἰθερίου τούτου φαινομένου, ἂν καί ἔπρεπε νὰ με ἡσυχάσῃ ὁ ὕπνος των συνοδοιπόρων μου. Ἀλλὰ διατί ἡ ἀμφίβλος αὐτῆ φαύσις καί διατί ἡ σκοτεία αὐτῆ ἡ διαφνήσις; εἰς τὸν οὐρανὸν δέν ὑπάρχουσι νέφη, οὐδὲ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ὁμίχλη. Τὸ στίθος εἶναι ἐλευθέρως, ἡ ἀναπνοὴ εὐκόλος, οὐδεμία ἠλεκτρικότης εἰς τὸν αἰθέρα. . . Ὁ Θεός ἀναπαύεται, με εἶπεν ὁ Ἀραψ Τσῆ, διατί λοιπὸν νὰ φοβῶμαι τινὰ ὄργην αὐτοῦ; Τὸ χρῶμα τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ εἶναι μονοειδές μῆτε ἀμυρὸν, μῆτε ἀμφίβλονον καί ὅμως ἀδύνατον νὰ ὀρσιθῇ. Ὁ ἥλιος δέν ἐπιφέρει εἰς αὐτὸ καμμίαν ἀλλοίωσιν. Μόνος αὐτὸς εἶναι φωτοβόλος, πλὴν ἀνευ λάμψεως. . .

Ὁ Κλαπερτὼν εἶδεν ἤδη τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὁ Βουλίνος καί ὁ Βελτζόνης περιέμενον αὐτὸ εἰς μάτην. Μόνος δὲ ὁ Τσῆ τὸ ἠρμήνευσε· ὁ Θεός ἀναπαύεται.

Ἀλλὰ καί ἡ περικυκλούσα ὑμᾶς σιωπὴ; . . . Τὰ πάντα ὑπνώττουσι πλησίον σας, ἡ ἄμμος, ὁ φωτερὸς αἰθήρ, ἡ κεκμηκυία θρομάς, καί ὁ ἀναίσθητος Ἀραψ, καί ὅμως ὡς νὰ σὰς κατακλῆ μουσικὴ τις πλήρης μαγείας καί σὰς θυθίζει εἰς ἐκστάσεις. Οἱ ἦχοι, ἡ ἀρμονία ἔρχεται πανταχόθεν, πλησίον σας, μακρὰν σας, ἀνωθεν σας ἀκούεται μελωδίας ὅποια οὐδέποτε ἐνήχησαν εἰς τὴν ἀκοήν σας. Ἐὰν ἐγένετο θόρυβός τις ἐν μέσῳ τῆς ἔρημου, ἐὰν μετεκινήτο ἡ ἄμμος αὐτῆς, ἐὰν πτηνὰ πελάγια διήρχοντο τὸν αἰθέρα, ἤθελον ἐννοήσει ἴσως τὴν θεῖαν αὐτῆν μελωδίαν, ἀλλ' ὄχι. . . Ὁ Θεός ἀναπαύεται, μοὶ εἶπεν ὁ Ἀραψ, καί ὁ δῶν ἤδη ἥλιος ἀφινεν ἡμᾶς· ἐντὸς τῆς αὐτῆς εἰκόνας, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ πρόγνωσίν τινα διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ὁ Τσῆ ἦλθε καί ἐκάθησε πλησίον μου με ὕψος δεικνύον εὐχαρίστησιν.

— Ὁ Θεός ὁ ἀναπαυθῆ καί αὐριον; τὸν ἠρώτησα μειδιῶν.
— Ὁ Θεός ἐτέλεσε τὸ ἔργον του, ἀπεκρίθη, αὐριον ἢ ἔρημος θὰ ἦναι ἔρημος, αὐριον ἢ Σαχάρα θὰ γείνη πάλιν ὁ κατηραμένος ὑπὸ τοῦ προφήτου τύπος.

— Ἄλλ' εἶπέ μοι, Τσῆ, με φαίνεσαι μελαγχολικός.
— Διότι σκοπεύω νὰ φονεύσω τινὰ, καί ὁ Ἄλλᾶχ ἀπαγορεύει τὸν φόνον.

— Καί τί σ' ἔλαμεν αὐτός;
— Εἰς ἐμὲ τίποτε, ἀλλ' ἀρέσκει εἰς ἐκείνην, ὅπου ἀγαπῶ· καί τοῦτο δέν τὸ ὑποφέρω.

— Πλὴν δέν δύνασαι νὰ τὸν δολοφονήσῃς.

— ὄχι, ἀλλὰ ἡ μάχαιρά του, ἂν καί κοπτερὰ ὡσάν καί ἡ ἰδική μου, δέν κρατεῖται ὅμως ὑπὸ χειρὸς ἐπίσης ῥωμαλαίας, καί ἐπειδὴ ὁ Προφήτης μ' ἔπλασε τοιοῦτον, χρεωστῶ νὰ ὠφελῆθῶ ἀπὸ τὸ πλεονέκτημα μου· ἐπρότεινα μονομαχίαν εἰς τὸν Τακζάρ καί τὴν ἐδέχθη. Ἡ Χαλιδὰ δέν θὰ γίνη δική του, ἐκτὸς ἂν φονευθῶ.

— Καί πότε ἡ μονομαχία;
— Τὴν αὐγὴν.

— Καί οἱ ἀδελφοὶ σου σε τὸ ἐπιτρέπουσιν;
— Οἱ ἀδελφοὶ μου μ' ἀγαπῶσι, γνωρίζουσιν ὅτι πάσχω, καί εὐχονται ὥστε νὰ νικήσω.

— Ἐὰν ὁ Ἄλλᾶχ σε δώσει τὴν νίκην, ἡ Χαλιδὰ θὰ γίνη δική σου;

— Δέν τὸ πιστεύω, ἡ Χαλιδὰ ἀγαπᾷ . . . ἀλλ' ἡ ἔρημος εἶναι μεγάλη. Τὸ Μαρόκον ἀπέχει πολὺ ἀκόμη καί αἱ τίγρεις τῆς ἐρήμου δέν εὐρίσκουσι πάντοτε βορρὰν τοσοῦτον τρυφερὰν ὡς τὰς σάρκας τῆς Χαλιδαῖς.

— Δέν τὴν ἀγαπᾷς λοιπὸν;

— Ἄφου θέλω νὰ τὴν φονεύσω, νὰ τὴν δώσω βορρὰν εἰς τ' ἄγρια θηρία, βλέπεις ὅτι τὴν ἀγαπῶ μαινωδῶς.

— Καί ὁ προφήτης δέν τιμωρεῖ τὸν φονέα;

— Τινὰς αὐτῶν, ἀλλ' ἂν ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ βαρύνῃ ἐπ' ἐκείνων ὅσοι ἔχουσι καρδίαν, διατί τότε νὰ μᾶς δώσῃ τὰ πάθη, τὰ ὅποια εἶναι οἱ λαίλαπες τῆς ζωῆς; Ἐπειτα, Χριστιανέ, πιστεύω εἰς τὸν προφήτην ὅταν εἶμαι εὐτυχής, ἀλλ' εἰς τὴν δυστυχίαν μου, ἐλασφημῶ.

Ὁ δυστυχὴς Τσῆ μὲ ἀφῆκεν ἐκ νέου, καί ἐγὼ ἐπῆγα νὰ ἰδῶ τὴν νέαν κόρην, ἧτις ἦν αἰτία ἔρωτος τοσοῦτον περιπαθοῦς.

Ἐἰσῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν ἀφοῦ ἐκτύπησα τρεῖς εἰς τὰς παλάμας μου. . . Ἡ Χαλιδὰ ἐκάθητο ἐπὶ δέρματος καμήλου καί ἔπινε τὴν στιγμὴν ἐκείνην σταγόνας τινὰς πνευματώδους ποτοῦ, ὅπερ τῆ ἔστειλεν ὁ ἐραστής τῆς Τακζάρ ἐντὸς μιᾶς κοκκοβαλάνου πορευτῆς.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ Ἀράβισσα κόρη μοὶ ἐφάνη δικαιοῦσα τὸν ἔρωτα τῶν δύο ἀντιζήλων, καί ἐνόησα τὴν ὑπέμετρον αὐτῶν ζηλοτυπίαν. Ὅλα αὐτῆς τὰ χαρακτηριστικὰ ἢ πλάσις τοῦ σώματός της κατὰ πάντα ἦσαν σύμφωνα με τὴν περὶ τοῦ καλοῦ ιδέαν τῶν ἀγροίκων ἐκείνων ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ποτὲ βλέμμα γλυκύτερον καί διαυγέστερον δέν ἀπέβρυσεν ἀπὸ κόρην ὀφθαλμοῦ μελαντέραν καί ἀπαλωτέραν. Ἦτο γλυκὺ ὡς θωπεῖα μητρός, ὡς μειδίαμα φίλης, ἦτον ἡδυπαθὴς καί ἀγνὸν συνάμα, καί ἐδιδεν ἐνταυτῷ ζῶν καί εὐδαιμονίαν.

Αἱ ὀφρυς αὐτῆς ἦσαν πυκναὶ καί μεταξώδεις καί ἐκυρτοῦντο ὡς δύο τοῖχα ἐβελώδη περικλείοντα ὀφθαλμοὺς ἐπιμήκεις καί ἐρωτομανεῖς. Οἱ ὀδόντες της ἦσαν στυλινότεροι καί αὐτῶν τῶν μαργαριτῶν.

Ἡ ὥρα τῆς μάχης εἶχεν ἔλθῃ, ἀνήγγειλαν αὐτὴν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος καί εἰς τὸ φοβερὸν τοῦτο σύνθημα ἡ Χαλιδὰ δέν ἔτα, ῥάχθη παντάσῃν.

Ὁ Τσῆ καί ὁ Τακζάρ μετέβησαν ἀμρότεροι ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς μονομαχίας. Ἄπανα δὲ ἡ συνοδία συνήχθη κύκλῳ καί ἡ Χαλιδὰ ἦθε καί ἐκάθησεν ἐπὶ δορᾶς λέοντος, χαρισθείσης αὐτῇ παρὰ τοῦ εὐτοχοῦς ἐραστοῦ της.

Οἱ δύο ἀντιπαλοὶ ἐστράφησαν τρεῖς ἐπὶ τῶν πτερυγῶν των, ἐπεκαλέσθησαν τὸν Μωάμεθ, καί βρηθέντες εἰς τὰ γόνατα περιέμεναν τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ. . . Ἡ διαταγὴ δίδεται.

— Πραγματεῖσαι τῆς Χαλιδαῖς, ἠρώτησεν ὁ Τσῆ τὸν ἀντίπαλόν του.

- Ὄχι.
- Πραγματεῖσαι;
- Ὄχι.
- Πραγματεῖσαι;
- Ὄχι.
- Τοτε ἐπικαλέσθητι τὸν προφήτην!

Καί τὸ φάσανόν του περιστράφη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ὡς φλῆξ ὑπὸ ἀνέμου σαλευομένη.

Ἡ Χαλιδὰ ἐμειδία ἀπὸ περιφρόνησιν. Ὁ δὲ Τακζάρ ἦσυχος τὸ φαινόμενον, ἴστατο ἐσκυμμένος καί ἔποιμος ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν, ῥίπτων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γοργὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς μνηστῆς του.

Αἱ μάχαιραι διεσταυρώθησαν εἰς τὸν πένθιμον ἦχον μονοτόνου καί διατόρου μουσικῆς ψαλλομένης ὑπὸ τῶν αἰθίοπων καί Ἀράβων, ἀπαθῶς παρισταμένων εἰς τὸ θέαμα.

Οἱ πολεμισταὶ δέν ἔστιζον διὰ τῶν μαχαιρῶν των, ἀλλ' ἐνέτεμον, καί ἤδη εἰς πολλὰ μέρη ἐπληρώθησαν ἄλλ' ὁ Τσῆ θεωρῶν τὴν θραδείαν νίκην, ὡς ἦταν, ἀφίσει τρομερὰν κραυγὴν, κυρτοῦται, ἀνορθοῦται, ὀρμᾷ προτεινὼν τὴν μάχαιραν, καί πίπτει κατὰ τοῦ Τακζάρ. . . Οὗτος προσεῖδε τὸν κτύπον, ἔπεσε ἐκτάδην σχεδὸν κατὰ γῆς καί τὸ κυρτὸν ὄπλον του ἐνεπήχθη θαθέως εἰς τοὺς λαγῶνας τοῦ Τσῆ, ὅστις ἔπεσε μετὰ ὑποκόφου ὄρωγμοῦ.

— Ἀποθνήσκω, εἶπεν, ἀλλὰ θέλω ν' ἀφήσω τὴν τελευταίαν μου πνοὴν εἰς τοὺς πόδας ἐκείνης, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὑπάγω νὰ δεκθῶ τὸν προφήτην.

Ἡ εὐχὴ τοῦ Τσῆ εἰσακούεται, τὸν σύρουσιν ἀποθνήσκοντα εἰς τοὺς πόδας τῆς νέας Ἀραβίσσης, καί ἐκεῖ, μόλις κρτυόμενος, ὁ δυστυχὴς πασχίζει νὰ προσφέρῃ λέξεις τινὰς ἔρωτος καί μετανοίας, εἶτα γονατίζων, ἐβάλλει τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας καί ἀρπάζων ἐγχειρίδιον τὸ ὅποσον εἶχε κρυμμένον ὑπὸ τὸν γιπῶνά του, τὸ ἐμπήγει ὀλόκληρον εἰς τὸν λαιμὸν τῆς Χαλιδαῖς, ἧτις πίπτει μῆτε κραυγὴν ἀφῆσα.

Δύο λάκκοι ἠγεώθησαν καί ἐθαψαν αὐτοῦ τὰ δύο θύματα, τὴν δ' ἐκίουσιν, ὅταν ἠθέλησα νὰ κομίσω λέξεις τινὰς παρηγορίας εἰς τὸν δυστυχῆ Τακζάρ μ' ἐπληροφόρησαν, ὅτι ἐγένεν ἀφαντος.

Ὅποια τρομερὰ μυστήρια εἰς τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας!

Z.

"Οασίς.

Ὁ Θεὸς τὸ ἠθέλησεν.

Ἐδῶ, ἐκεῖ, πόρρω, περίξ ἡμῶν, πέραν τοῦ ὀρίζοντος καὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν ὀριζόντων, παντοῦ ἄμμος καὶ πάντοτε ἄμμος, καὶ ἡ σιγὴ τῆς ἐρήμου, ἦγον ἡ σιγὴ τοῦ τάφου. . . .

Ναί! ὁ Θεὸς τὸ ἠθέλησεν! ὡς κρατῆρα καθαρῶ ὕδατος εἰς χεῖλη καίοντα, ὡς ἀκτῖνα ἡλίου εἰς τὰ ὄματα τετυφλωμένου, ὡς βλέμμα γλυκὺ μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον τῆς τὸ κλαῖον, ὡς λέξιν συγχωρήσεως εἰς τὸν καταδικασμένον, ἡ χεὶρ τοῦ Ἰψίστου ἔρριψε τῆδε κακεῖσε, ἐν μέσῳ τῶν ἀτελευτήτων τούτων ἐρήμων, μικρὰς γωνίας γῆς, ἐνθα ἐλαστάνει τὸ χόρτον, ἐνθα ἀνοίγει τὸ ἄνθος, ἐνθα ὑψοῦνται ἀκμαῖαι καὶ πυκνόφυλλοι αἱ οἰκογένειαι τοῦ φοινικοδένδρου, ἐνθα ἡ δροσερὰ αὔρα πνέει μετ' ἔρωτος, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ διαχυοῦς ὕδατος διαρρέει ἐπὶ ἐδάφους τερπνοῦ καὶ εὐδούου.

Αἱ πρῶται κάμηλοι τῆς συνοδίας ἐμάντευσαν, τὸ ἔνστικτον αὐτῶν δὲν δύναται νὰ τὰς ἀπατήσῃ, καὶ ἀπασαὶ ἐσπευδον τὸ ἐθῆμά των, διότι ἐνόησαν τὰς βασάνους μας.

Οὐαί! τὸσάκις ὁ περιηγητὴς τῆς ἐρήμου ἀπατάται κατὰ τὴν πορείαν του, ὥστε δὲν ἐτολμῶμεν ν' ἀφειθῶμεν εἰς τὴν ἐλπίδα ἀναπαύσεως πλησίον ζωηφόρου τινος πηγῆς· μόνη ἡ εὐτυχία εἶναι τολμηρὰ καὶ εὐπιτος, ἀλλ' ἡ δυστυχία πιστεύει μόνος τὰς ἀπειλάς τοῦ οὐρανοῦ.

Μολαταῦτα, ἡ ἀπότομος πάντοτε σχεδὸν γραμμὴ τοῦ μεγάλου καὶ ἀτελευτήτου κύκλου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπορευόμεθα, ἐφάνη αἴφνης κυματουμένη, ἐξοχαί, δυσχωραὶ ἐφαίνοντο ὑψοῦμεναι καὶ ποικίλλουσαι τὴν ζοφερὰν μονοτονίαν τῆς χώρας. Ὡ, ναί! οὐδεμία πλέον ἔμενεν ἀμφιβολία. Τὸ χῶμα ἐνοῦται πρὸς τὸ σχῆμα. Δὲν ἐζέλεπομεν πλέον φανταστικὰ μόνον νέφη ἐμπαίζοντα τὰς ἐλπίδας τῆς συνοδίας, ἀλλὰ φοινίκας μὲ τοὺς χνοῶδεις κορμούς των, ἀλλὰ κοκκοβαλάνους μὲ τοὺς παμμεγέθεις κορμούς των (τοκμπία), τὴν ἀγριοσυκὴν μὲ τὰ πλατέα φύλλα τῆς, δάσος πυκνὸν μὲ τοὺς θάμνους του, τὰς φυσικὰς δένδρστοιχίας του, τοὺς φραγμῶνας του, τὰ στιλπνόχροα ἄνθη του καὶ τοὺς πτερόντας κατοίκους του, ὧν αἱ ἠχηραὶ φωναὶ προσαγορεύουσι τὴν ἀριζίν μας.

Δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ προστατευτικὸν δάσος καὶ φύρδην ἕκαστος ἡμῶν κατέπεσεν ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς δροσιζομένης ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῶν δένδρων, τὰ ὅποια ὁ δῦων ἡλῖος ἐσκιαγράφει εἰς τὸ μᾶκρος μὲ θελικτικὸς κυματισμούς.

Μετὰ τὰς πρώτας ὁρμὰς χαρᾶς φυσικωτάτης, μετὰ τὸν πρώτον ἤσυχον ὕπνον, ἀποκτηθέντα διὰ τοσοῦτων ἀγώνων, ἐτρέξαμεν πρὸς τὰς πλατεῖας σκιάδας, αἵτινες μᾶς ἐσκιάζον, καὶ εὖρομεν εἰς τοὺς πόδας θανατηφόρων εὐρώστων φρέατα ἀβυσθῆ καὶ πλήρη ὕδατος ψυχροῦ καὶ δικυγοῦς.

Τὰ χεῖλη τῶν φρεάτων τούτω ἦσαν ἐπικεκαλυμμένα ὑπὸ εἶδους τινος μαστίχης στιλπνῆς καὶ ὑποξίνου, ἡ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκαλύπτετο ὑπὸ φύλλων καὶ κλάδων ξηρῶν.

Τῆδε κἀκεῖσε εὐρομεν τύμβους τινὰς κεκαλυμμένους ὑπὸ θαίων φοινίκης ἐμπηγμένων εἰς τὸ χῶμα διὰ πάλων καὶ πλυσίων τενάγων τινῶν ὀλιγώτερον θαθῶν ἀπὸ τὰ φρέατα πολλὰ ἔγνη διαμνηνῆς κατὰ τὴν ὄσιν θηρῶν, πλανηθέντων εἰς τὴν ἔρημον.

Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ ἐνὸς δένδρου ἀνέγων Banks, 1793 καὶ ἐπὶ ἄλλου τινος γειτνιαζόντος κορμοῦ Lady Alton, 1815, καὶ ἀπέρους ἄλλας ἐπιγραφὰς ἀπαληφθείσας καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν ἐκ τῶν ῥημάτων τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων.

Ἐπεσκέφθην λοιπὸν τὸ δάσος καὶ εὖρον μετὰ μεγίστης χαρᾶς κρεμαμένον εἰς ἓνα κλάδον συκῆς φιάλιν τινα καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἐπιγραφὴν γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ ἔχουσαν οὕτω·

« Πρὸς πάντα περιηγητὴν χαίρειν! »
« Ἐάν θέλετε νὰ ὑπάγητε κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν εἰς Μαρόκον, λάβετε τὴν διεύθυνσιν, ἣτις θέλει »
« σὰς δευθῆ ὑπὸ τῆς μεγάλης συκῆς, ὅπου ἡ φιάλη »
« αὕτη κρέμαται καὶ τὴν θανατηφόρον, ἣτις χωρίζεται αὐτῆς ὡς δώδεκα βήματα, Ὄσας ἐπίσης ὠραία ὡς »
« καὶ αὕτη ὑπάρχει δέκα λεύγας πρὸς δυσμὰς κατὰ »
« τὴν διεύθυνσιν τῆς συκῆς καὶ τῆς συντετριμμένης κοκκοβαλάνου εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας ὑπάρχει φρέαρ, »
« ὅπου καταβαίνουσι διὰ δέκα θαμνιδίων ἐξ ἡμῶν »
« μαστιχωμένους.

Johr Backler. »

Προσέκρουσα μὲ τοὺς πόδας μου ἓνα σκελετὸν λευκὸν καὶ ἠεροτηριασμένον, ἀλλ' ἀνευ κεφαλῆς. . . . Βεβαίως λέων τις πιναλέος διήλθε τοῦ μέρους τούτου συγχρόνως μὲ τὸν δυστυχῆ, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιστροφὴν περιέμενον ματαίως οἱ φίλοι του.

Μικρὸν κιδώτιον ἐκεῖτο ἐπίσης αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γλῶσσης καὶ πλησίον βορβορώδους τινὸς τενάγους. Τὸ ἡμισυντετριμμένον κάλυμμά του, τὰ ἐσκορπισμένα τῆδε κἀκεῖσε ἔγγραφα, τὸ θαθῶς ἐσκιαμένον γῶμα ἐφανέρουν πάλιν δεινὴν καὶ αἰματηρὰν. Τίγρις βεβαίως ἡ λέων διήλθεν ἐκεῖθεν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ περιηγητὴς ἐτελείωνε τὴν διήγησίν του περὶ τῆς ὀδοπορίας αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἐρήμου.

Ἐν κεφαλίδι ὀγκώδους οἰκέλλου ἀνεγινώσκεται· « Ὁ πλοίαρχος Μιδλετὼν ἀναχωρήσας ἐκ Γορέας τὴν 11 Ἰουνίου 1814. . . . » Σειραὶ τινες κεκαλυμμένα ὑπὸ πηλοῦ καὶ αἵματος ἦσαν δυσανάγνωστοι, τὸ δὲ ἐπίλοιπον περιεῖχε μικρὰν διήγησιν τῶν φοικωδῶν θασάνων, ἃς ὑπέστη ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡ συνοδία, εἰς ἣν συγκατηροῦμετο ὁ πλοίαρχος Μιδλετὼν.

Συνήθροισα ἐπιμελῶς ἅπαντα τὰ φύλλα τοῦ θλιβεροῦ τούτου ὀδοπορικῶ ἡμερολογίου, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἐζήτησα νὰ τακτοποιήσω αὐτὰ, δὲν τὰ εὖρον.

Ἐπειράθην ν' ἀποτινῶ παράπονα τινα πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς συνοδίας, ἀλλ' οὕτως μὲ ἀπῆντησεν ὅτι ἐρῆσαν ὅτι μ' ἐπέτριψαν νὰ λάβω σημειώσεις, ὅτι τοιαύτην χάριν δὲν παρεχώρουν πρὸς ὄλους τοὺς περιηγητὰς καὶ ὅτι τὸ κιδώσιον καὶ τὰ ἔγγραφα παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ ἐνθ' ἐκουσῶμην.

Τὸν ἐπίστευσα, ἀλλ' ὁ πλάνος ἐψεύδετο καὶ ἔμαθα μετὰ τὴν ἀριζίν μου εἰς Μαρόκον, ὅτι ἐπώλησεν ὄλ' αὐτὰ ἐπὶ ὑπερῷῳ τιμῇ εἰς τὸν ἐν Μαρῶκω πρόξενον

Ἀγγλον, ὅστις τὰ ἔστειλε μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν Γεωγραφικὴν Ἐταιρίαν τοῦ Λονδίνου.

Τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως μας ἐγένετο μερικὴ ἐκλείψις ἡλίου, καὶ εἶδον πρὸς ἐκπληξίν μου, ὅτι οὔτε οἱ Ἀραβες, οὔτε οἱ Αἰθίοπες δὲν ἐθροσῆθησαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τοῦτου φαινομένου, διελθόντος χωρὶς νὰ προξενήσῃ τὴν ἐλαχίστην συκίνησιν. Μόνοι οἱ ἴπποι καὶ αἱ κάμηλοι ἀνεκάθισαν καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐγερθῶσιν παρὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐκλείψεως.

Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου ἦτο λαμπροτάτη, αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ ἀκτῖνες ἐχρωμάτιζον διὰ χροῖον πορφύρων τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, καὶ εὐρέθημεν ἐσευθισμένοι εἰς ἀμυδρόν τι σκότος, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου, καὶ τῶν δροσερῶν ῥιπῶν τοῦ βορᾶ, περιεμένον τὴν αὐγὴν. Δὲν ἐστήσαμεν τὰς σκῆνας μας· στέγγιν ἐλάβομεν τὸ ὑπαῖθρον καὶ ἀνωθεν τῶν κεφαλῶν μας ἐκτείνετο τὸ γλαυκὸν τοῦ οὐρανοῦ. χρυσομένον ὑπὸ τῶν φωτοβόλων ἀστέρων, κάταθεν δὲ, ὡς προσκεφάλαιόν μας, εἶχομεν τὴν πυκνὴν καὶ εὐωδιαζοῦσαν γλῶσιν. Ἐλαστοὶ ἡμῶν ἀπῆλθον ἀπλῶς τῆς ζωστικῆς ζωῆς, ἐτοιμὸς νὰ τοῦ φύγῃ πάλιν εἰς τὰς τάλαιπωρίας τῆς ἐρήμου, καὶ δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ὅλην τὴν μαγείαν τῆς εἰκότος, τὴν ὁποίαν παρίστα ἡ γαλήνη τῶν ἀνθρώπων τούτων, τῶν τοσοῦτον ζωηρῶν, κοιμωμένων καὶ σιωπηλῶν ὡς αἱ ἔρμυες, αἵτινες τοὺς περιεκύκλων.

Ἡ διαδεχθεῖσα τὴν γαλήνην καὶ θαλαμῶδη ταύτην νύκτα ἡμέρα ἦτον πνιγροτάτη, καὶ βεβαίως ἠθέλαμεν ὄλοι ὑποκύψει, ἐάν δὲν εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν γενναίαν ἐκείνην στέγγην, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκεν ὁ οὐρανός. Ἡ ἄμμος ἐγγιζομένη ἔκαε τὴν χεῖρα, τὸ χόρτον ἐμκραίνετο ὑπὸ τὴν διαβρωτικὴν πνοὴν τοῦ λιθονότου, τὰ σῶματά μας περιερέοντο ὑπὸ ἰδρώτος καὶ αἱ δυνάμεις μας ἐξέλιπον καθ' ὅσον ὁ ἀστὴρ τοῦ φωτὸς ὑψοῦτο εἰς τὸν οὐρανόν. . . . Ἀλλ' αἴφνης ὑπεφύσκει ὁ βορρᾶς, τὸ φύλλωμα ἐπανέλαθε τὴν δροσερότητά του, τὰ ζῶα τὴν εὐκίνησίαν των, οἱ Ἀραβες τὰς ἀπολεσθεῖσας ἐλπίδας των καὶ ἡ ὄσας τὴν μεγαλοπρεπῆ λαμπρότητά της.

Ὅμως, διότι ἡ κατοικία αὕτη τῆς εὐδαιμονίας ἐκεῖτο ὡς ἀπάτη τις ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας φύσεως, ὅπου ἡ χεὶρ τοῦ Ἰψίστου ἔρριψεν αὐτήν, διὰ τοῦτο μάλιστα ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀποθῆ θανατηφόρος. Ὅθεν, μετὰ σοβαρὰν σύσκεψιν, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνοδίας ἀπεφάσισαν ν' ἀναχωρήσωμεν τὴν μεθαύριον. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἐξερράγη εἶδος στάσεως, ἐξ ἧς παρ' ὀλίγον νὰ βρῆται τὸ αἷμα, καθότι ἐνθ' οἱ μὲν τῆς συνοδίας ἐπεθύμουν μεγαλῶς νὰ διαμείνωσιν εἰσέτι, οἱ λοιποὶ ἐπέμενον νὰ ἀναχωρήσωσιν.

Αἱ γυναῖκες κατέπευσαν τὴν ἐριδὰ καὶ ἀπεφασίσθη, νὰ ἐρωτηθῆ ἡ πλειονοψηφία. Ἡ ἀπόφασις ἐγένετο ταχέως καὶ ἡ εἰρήνη ἐπανῆλθε καὶ εὖρον ἡμᾶς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναπαύσεως.

Τὴν νύκτα ἀπέθανεν εἰς αἰθίψιν καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, τοὺς ἐνεταφιάσαμεν κατὰ τὰς ἐπιχωρίους τελετάς· οἱ φίλοι των ἐξίσωσαν τὸ χῶμα τοῦ τάφου των χορευόντες ἢ μᾶλλον πτεροκοποῦντες ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπιούσαν δὲν ἐνόημουνο πλέον τὴν χθεσινὴν ἀπώλειάν των.

Ἐγραψε τὸ θνομά μου ἐπὶ χάρτου, ὃν ἐνέθηκα ἐντὸς,

κιδώτιον ἐκ λευκοπαφίλου καὶ τὸ ἐγράξα ὡσαύτως ἐπὶ φλοιοῦ δένδρου. . . .

Ἐῖθε εὐτυχῆς τις περιηγητῆς ἔλθῃ καὶ μὲ εἴπῃ ὅτι τὰ εἶδε.

Ὁ Ἀραψ εἶναι οὐσιωδῶς θρησκευτικῶς πιστεύει καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ εἶναι ζωηρά. Ἡ πίστις εἶναι ἡ ζωὴ του, ἡ ἐλπίς, ἡ σωτηρία του.

Ἐάν ὁ Ἀραψ προσεβλήθῃ ὑπὸ ἐπιδημίας τινος προσεύχεται ἵνα πρᾶνῃ τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ· ἐάν τὸν ἐπεσκέφθῃ ἡ εὐτυχία, προσεύχεται πάλιν ἵνα ὁ προφήτης μὴ ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὰς εὐλογίας του· εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν ὄσιν, εἰς ἣν εἶχομεν ἔλθῃ μετὰ τοσαύτας βασάνους καὶ τάλαιπωρίας, ἡ χαρὰ ἦν τοσοῦτον ὑπέμετρος, ὥστε οἱ αἰθίοπες λησμονοῦντες τὴν εἰδωλολατρείαν των ἐγένοντο-μοωμεθῆναι ἵνα μεθέξωσι τῶν εὐχαριστήσεων τῶν Ἀράβων.

Ἡ εὐτυχία ὡς ἐπιτοπολὺ εἶναι περιφίλατος, ἀλλὰ πολλὰκις ὡσαύτως τὰ κατὰ αὐτῆς διαδίδει καὶ εἰς τὰ ἐκτός καὶ ὁ δυστυχῆς ἀναπνέει ἀνετώτερον εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ πλουσίου.

Θάμα ἐπληθον τὴν ἐπιστήμην παρουσιάζουσιν ὄλοι ἐκεῖναι αἱ ὀάσεις, αἱ ἐσπαρμένοι κατὰ τὴν ἔρημον. Ἐδῶ ἡ ἄμμος καὶ ἡ αἰωνία αὐτῆς ἀυχηρότης, ἐκεῖ γλῶσ ἀνθηρὰ καὶ τερπνὴ. Ἐδῶ φύσις νεκρῶσιμος, ἐκεῖ μανθῶνα· εὐρὺς κατὰ τοῦ διαβρωτικῶ πυρὸς τοῦ οὐρανοῦ. Ἐδῶ ἀτμοσφαιρα ἀφωνος, ἐκεῖ αὔρα ἐλαφρὰ καὶ θαλαμῶδης. . . . Καὶ ὁμοῦ ἀλοῖμονον εἰς τὴν ἀπερίσκεπτον συνοδίαν, ἣτις ἠθέλει ἀποκοιμηθῆ ἀμέριμος ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς θαυματοειδῆς αὔρας. Φθάσει ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ὄσας ἐβηλοῦται, καθ' ἣν ἡ μαγευτικὴ αὐτῆς σκιά στροβιλιζέται εἰς τὸν αἶρα, καθ' ἣν τὰ πτηνὰ ἄντα ἐστέραιζεν ἐσφενδονίζονται εἰς τὸν αἰθέρα, καθ' ἣν οἱ εὐρῶστοι βραχιόνες τῶν μεγάλων δένδρων τῆς χώρας ταύτης τῆς τέρψεως κατακαίονται καὶ κατασυντρίβονται. . . . καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι, ὅτε ὁ φοινίκας ἀνεμὸς (ὁ εὖρος) ἐγείρεται καταστρεπτικὸς, καὶ ὄρμα καὶ κατακλύζει καὶ πυρπολεῖ πᾶν, ὅ,τι πίπτει ὑπὸ τὴν διαβρωτικὴν πνοὴν του. . . . Αἱ! τότε δὴ τότε, οὐδεὶς θέλει δινηθῆ τὰς συμφορὰς, ἡ ἄμμος ἐκάλυψε τὰ πάντα, καὶ ὁ τάφος μένει ἀφωνος.

Ἄλλ' ἡ ἡμέρα εἶναι εὐδία, ὁ ὀρίζων εἶναι γλαυκός, ὁ ἀήρ καθαρὸς, ὁ οὐρανὸς ἀνεφέλιος. . . . Ἄς ἀλοουθήσωμεν τοὺς χορούς, ἃς ἀκούσωμεν τὰ ἄσματα τῶν Αἰθιοπῶν καὶ Ἀράβων συγγεόμενα εἰς τὴν αὐτὴν θρησκείαν.

Τὰ ἄσματα τοῦ Ἀραβος! . . . οὐδὲν ὑπάρχει τοσοῦτον μονότονον, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον μελαγχολικόν ὡς τὴν μουσικὴν αὐτὴν τὴν ἔχουσαν τρεῖς μόνον τόνους.

Οἱ μουσικοὶ ἀνακαθήμενοι ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου τῶν χορευτῶν περιέμενουσι τὸ σύνθημα. Αἱ θέσεις τῆς ἀρχῆσεως τῶν Ἀράβων δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ κινήματα τινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον κομψὰ καὶ γαρβιέντα τῶν βραχιόνων τῶν χορευτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ τῶν ὤμων τῶν χορευτῶν, ἀκινήτων σχεδὸν κατ' ἀρχάς, καὶ λαμβανουσῶν κινήσιν μόνον ὀπόταν τὰς καλύπτωσιν διὰ πέπλου τινος ὅτε μὲν κυανοῦ, ὅτε δὲ λευκοῦ ἢ ποικιλοχρόου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἡ σεμνότης των δὲν ὑποφέρει.

Βαδίζουσι μετὰ σοβαρότητος, πτεροκοποῦσι, ψαλ-

μυθούσι λέξεις λαρυγγώδεις, ὧν ἡ ἔννοια εἶναι πάντοτε ἄσμα τι θρησκευτικό· ἡ δὲ ἡχοῦς πράξεως τινος διαστήμου τοῦ προηγουμένου καὶ μετα ἔν τέταρτον τῆς ακούτου ταύτης ἀσκήσεως, οἱ πρῶτοι χορευταὶ ἀποσύρονται καὶ παραχωροῦσι τὴν θέσιν εἰς ἄλλους.

καὶ ἐνός τῶν ἀνδρειοτέρων ἀρχηγῶν τῆς συνοδίας. Ἡ εὐμορφος κόρη, καθήμενὴ ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐδέχθη μετὰ χάριτος καὶ σεμνότητος ἀληθῶς ἀξιοθαυμάστων, τὰ δῶρα τοῦ φιλοκαλοῦ νυμφίου της, τὴν ἐκάλυψαν με ὑφάσματα ἀπαλά, τῆς ἐστόλισαν τοὺς βραχίονας καὶ τὸν λαιμὸν διὰ ψελλίων καὶ περιδεραιῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ μαργαριτῶν καὶ ὡς τελευταῖον δῶρον, ἔλαβεν μίαν τῶν ὠραιότερων καμηλῶν τῆς συνοδίας καὶ ἵππον ἀραβικὴν πλουσιώτατα συσκευασμένην. Μετὰ τὰ συνήθη συγχαρητήρια καὶ τοὺς ὄρκους, ἡ κόρη ἀνέβη ἐπὶ τῆς ἵππου καὶ ἐξερχομένη τῆς ὁσίας, ἤλασεν εἰς τὴν πεδιάδα περιστρέφουσα τὴν ἵππον της κῆδεκ ἀκείσε διὰ τῆς φωνῆς, τοῦ περικνηστῆρος καὶ τῆς χειρὸς.

Ἀφοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοὺς ἐξελιγμούς της, ἡ Ἀπελλάχ ἐδέχθη μετὰ ματαιότητός τινος συγκεχωρημένης τοὺς ἐπαίνους τῶν φίλων της, καὶ ἐκάθηται ὅλη ὑπερήφανος πλησίον τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς.

Τὰ ἄσματα καὶ οἱ χοροὶ, εὐτινες προηγήθησαν τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ Ἄραφ ὠδήγησε τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν σκηνὴν, τὴν προετοιμασθεῖσαν δι' αὐτοὺς, εἶχον βέλγητρον καὶ γλυκῆτητα ἀνέκφραστον. Ἐβλεπεσθε ὅτι ἦν τοῦτο τὸ προοίμιον συννοίας καὶ ἀγάπης, ἐξ ἧς, διὰ τῆς ἀναμνήσεως ἢ τῆς ἐλπίδος, πάντες οἱ θεαταὶ ἤρεσκοντο νὰ μετέχωσιν.

Ἡ νύξ ἦτο γαληνιαία, εὐτυχῆς, εὐώδης. Εἰς λέων ἤλθεν καὶ ἐβρυχήθη πλησίον μας, ἀλλ' εἴτε ἡ λάμψις τῶν φῶτων μας τοῦ ἐνέπνευσε φόβον τινά, εἴτε ἡ πεινὰ του κατεπαύθη καθ' ὁδόν, δὲν ἔκρινε πρέπον νὰ μᾶς προσβάλῃ.

Ἰκαναὶ συγκινήσεις μ' ἔτυχον ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ τῆς Σενεγάλης, ἰκανὰ ἐπισόδια αἵματος κατέπληξαν τὸ ταξίδιόν μας, ὥστε νὰ ἐπιθυμήσωμεν τὴν ἐπίσκεψιν τοιοῦτου ξένου, καὶ ὁ φρικαλέος διαβάτης διὰ τελευταίου βρυχήθη, ὁμοίως πρὸς τὸν πάτογον τοῦ κεραυνοῦ, μᾶς εἰδοποίησε περὶ τῆς ἀπομακρυνσεως του, ὡς ἂν ἐφοβήθη νὰ ταράξῃ τὴν ἀρμονίαν τῆς ἐορτῆς μας.

Οἱ χοροὶ τῶν αἰθιόπων ἐχειρέτησαν τὴν ἔγερσίν μας. Ἀλλ' εἰς τοὺς ἀθρώπους τούτους τοὺς γεννηθέντας ὑπὸ οὐρανὸν χαλκοῦν, ἐπὶ γῆς διακεκαυμένης, ἐν μέσῳ καταγιγῶν, αἵτινες ἐκρίνοσι τὰς κατοικίας των ὄντας ἀκαταπάτως εἰς πόλεμον μετὰ τὰς τίγρεις, τοὺς ὄως, τοὺς κροκοδείλους, τοὺς ῥινόκερους, τοὺς λέοντας καὶ τοὺς πάνθηρας, τοὺς διαφιλονεικοῦντας αὐτοῖς τὴν χώραν των, εἰς τοὺς ἀθρώπους τούτους, λέγω, ὅλα τὰ αἰσθητάματα εἶναι πάθη, ὅλα τὰ πάθη φρενέτις.

Εἰς τοιαύτας φύσεις γεννηθείσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὀργῆς, ἡ φιλία, ἡ ἐχθρα, ἡ λύπη, ἡ τρυφερότης ἢ λύσσα φαίνονται ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενεῖας, τέκνα τῆς αὐτῆς συγκινήσεως.

Ἡ ἐορτὴ τῶν ἀνθρώπων τούτων, αἰ θωπεῖαι των,

Συμβαίνει συνεχῶς οἱ χοροὶ οὗτοι νὰ προημιάζωσιν ἔνωσιν τινὰ στενωτέραν καὶ γάμος τις νὰ περατώη τὴν ἐορτὴν τῆς ὁσίας. Ἡ χάρις τότε γίνεται συντονωτέρα, οἱ χοροὶ ζωηρότεροι καὶ τὸν ἄσυν ἰστον τοῦτον θόρυβον τῆς συνοδίας διαδέχεται ἡ θρησκευτικὴ σιγὴ τῆς συννοίας, διότι τα πάντα φέρουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ χαρακτῆρα ἐπισίμου, ἡ γαλήνη καὶ ὁ θόρυβος, τὸ ἄσμα καὶ ἡ λαλιά, ἡ πορεία καὶ ἡ ἀνάπνυσις.

Ὡς ἡ χάρις, καὶ ἡ σιωπὴ ἐπίσης εἶναι διαδοτικὴ, καὶ ἀδυνατῶ νὰ παραστήσω ὑπὸ πόσης συννοίας καταλαμβάνεται ἡ συνοδία κατὰ τὰς σκηνὰς αὐτὰς τῆς ἠδονῆς, τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἀγάπης, αἵτινες διαδέχονται, ἐν μέσῳ τῶν ἄσπεων, τὸν κάματον καὶ τὰς ἀλγυδῶνας τῆς ἐρήμου. Πηθέτε νομῖσαι ὅτι φεβούνηται μὴ ἐξυπνίσωσιν τὸν λέοντα ἐντὸς τοῦ φωλεοῦ του, ἢ τὸν σιμοῦν κοιμώμενον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἰψίστου.

Εἰς γάμος ἐτελέσθη, κατὰ τὴν διαμονὴν μας εἰς τὴν ὄσιν, μετὰξὺ μᾶς κόρης δεκαπενταετοῦς περίπου ἀδελφῆς τοῦ ἐνταφιασθέντος εἰς τὴν ἐρημον ἀνδρός.

ἡ ἐκδικησις των προξενούσιν ἱλιγγα καὶ νομίζει τις, ὅτι ἀφίσταται εἰς συμπόσιον λύκων καὶ ὑαινῶν πειναλέων.

Ὅθεν καὶ ὁ χορὸς αὐτῶν ἦν ὁμοῖος τοῦ ἦθους των κραιμαῖ, πετροκοπήματα, ὠρυγμοὶ, διαστροφὰι τῶν μυῶνων φρικώδεις, παραφοραὶ μανιωδῶν, ὧν οὐδεμία γλώσσα δύναται νὰ εἰκονίσῃ τὸ ἄτακτον.

Ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ὅτι εὐρισκόμην εἰς τὰς Σανδάλιας νήσους, ὅπου παρέστην ἤδη, ἐπὶ χώρας ἠρηστείου, εἰς χοροὺς παρομοίους, εἰς παίγνιζ ἐπίσης φοβερά.

Ἡ ἠχηρὰ σάλπιγξ ἀνήγγειλε τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ αἱ κάμηλοι, αἵτινες ἦσαν γονατισμέναι διὰ νὰ λάβωσι τὸ φορτίον των, ἄφησαν βέλγηματι, ὅπερ ἀνήγγειλε δι' αὐτὰς νέους κόπους καὶ κινήματα.

Ἡ εὐεργετικὴ πηγή, ἐξ ἧς ἐπληρώθησαν οἱ ἀγκοίμας, περιέμενε τὴν ἐπάνοδον τῶν τρικυμιῶν διὰ ν' ἀναζωογονηθῇ, καὶ μετὰ μίαν ὥραν, ὅτε ὁ ἥλιος διέκυσεν ἤδη τὰ δύο τρίτα τοῦ σταδίου του, ἡ συνοδία ἤγερθη.

Ἀλλ' ὁπόση δὲν ὑπῆρξεν ἡ θλίψις μας, ὅταν ἐμάθαμεν ὅτι οἱ δύο νεόνυμφοι δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς τὰς ὁγὰς τῆς ἐρήμου. Παρακλήσεις, δάκρυα, ἀπειλαὶ, οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ νικήσῃ τὴν ὀλεθρίαν ἀντίστασιν τῆς Ἀπελλάχ καὶ τοῦ συζύγου της. Ἡ ἀπόφασίς των, ἔλεγον, ἦτο ἐμπνευσις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὅταν τοὺς προσελέγομεν τὴν φρίκην τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης, μᾶς ἀπεκρίνοντο ὅτι ὁ Θεὸς θέλει προνοήσῃ καὶ ὅτι εἴμεθα ἀσεβεῖ, ἀμυβᾶλλοντες περὶ τῆς προνοίας τοῦ Ἰψίστου.

Εἶπομεν τελευταῖον καὶ θλιβερόν ἀποχαιρετισμὸν εἰς τοὺς φανατικούς τούτους, καὶ μετ' οὐ πολὺ αἱ πυκνόφυλλοι κορυφαὶ τῆς ὁσείως ἐγένοντο ἀφαντοὶ εἰς τοὺς φαιούς ἀτμούς τοῦ ὀρίζοντος.

(ἀκολουθεῖ.)

ΕΝΣΤΙΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Ὁ Δημιουργὸς πλάστης, ἀντὶ τῆς διανοητικῆς δυνάμεως, ἐχορήγησεν εἰς τὰ ζῶα τὴν δύναμιν τῶν ἐνοστιγμάτων. Ἡ δύναμις αὕτη προουσιάζει εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ζῶων, ποικίλα καὶ ἀξιοθαύμαστα φαινόμενα, ἅξια τῆς περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν μας. Τὸ ἀκόλουθον τεμάχιον, περὶ τῶν ἐνοστιγμάτων τῶν ζῶων ἐρανίζομεθα ἀπὸ τὸ γνωστότατον περὶ Ζωολογίας σύγγραμμα τοῦ Μ(λν-Β)δουάρδου, τὸ μεταφρασθὲν παρὰ τοῦ Κ. Τιμολέοντος Δρακούλη, καὶ τὸ μετ' ὀλίγον μέλλον νὰ ἐκδοθῇ εἰς φῶς. Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου τεμαχίου δύναται πᾶς φιλομαθὴς νὰ ἐκτιμησῇ τὸ κατ' ἀλλήλον καὶ εὐτυχῆς τῆς μεταφράσεως τοῦ φιλοπόνου νέου Κ. Δρακούλη, ὅθεν κρῖνομεν περιεττῆν πᾶσιν ἄλλην σύστασιν.

Ὁ χαρακτῆρ ὅστις διακρίνει πρὸ πάντων τὰς ἐνοστιγματικὰς πράξεις ἀπὸ τὰς δυναμένους νὰ ὀνομασθῶσι νοητικαὶ ἢ λογικαὶ εἶναι, ὅτι δὲν προέρχονται ἀπὸ μίμησιν ἢ πείραν, ὅτι ἐκτελοῦνται πάντοτε μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ κατὰ πᾶσιν πιθανότητα προφύλλადον 54, τόμ. Γ'.

εἴτε ὅτι δὲν προηγεῖται ἡ πρόβλεψις οὔτε τοῦ ἀποτελέσματος οὔτε τῆς ὠφέλεις αὐτῶν. Τὸ λογικὸν ὑποθέτει κρίσιν καὶ ἐκλογὴν· τὸ ἐνοστιγμα, τούναντίον, εἶναι ὠθησίς τις τυφλῆ, ἣτις κινεῖ φύσει τὸ ζῶον εἰς ἐνέργειάν τινα καθ' ὠρισμένον τρόπον, αἱ πράξεις του δύνανται μὲν ἐνίοτε νὰ τροποποιῶνται ὑπὸ τῆς πείρας, καὶ τοῦ συλλογισμοῦ, οὐδέποτε ὁμοῦς ἐξερτῶνται ἐξ αὐτῶν, καὶ αἱ τελευταῖαι αὐταὶ δυνάμεις ἐπιβρέουσι πάντοτε τόσον ὀλιγώτερον ἐπὶ τῶν πράξεων ζῶου τινός, ὅσον τὰ ἐνοστιγματα τούτου εἰσὶν ἐντελεστερα· παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ νόησις ἀντικαθίστησι σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν τὸ ἐνοστιγμα καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀναπληροῖ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐντελῶς καὶ τὴν ἐλλείψιν τῆς νοήσεως.

Ὡς παράδειγμα πράξεως, ἀπλουστάτης μὲν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀξίως θαυμασμοῦ, καὶ ἐξαρτωμένης φανερώως ἀπὸ τὸ εἰς τὰ ζῶα παραχωρηθὲν διὰ νὰ ὀδηγῶνται εἰς τὸν δρόμον τοῦ βίου των ἐνοστιγμα, φέρομεν πρᾶγμα τι πολλὰκις παρατηρούμενον εἰς τὰ νησσάρια, ἅτινα ὑπὸ ὄρνιθος ἐπωχόμενα καὶ παρ' αὐτῆς ταύτης διακτρεόμενα, οὐδέποτε εἶδον ζῶα ἐκ τοῦ εἶδους των, καὶ ἅτινα μ' ὄλον τοῦτο εὐθὺς ἄμα εὐρωσιν εὐκαίριαν, καὶ μ' ὄλας τὰς προσπάθειάς τῆς βετῆς των μητρὸς καὶ μ' ὄλον ὅτι περιστοιχοῦνται ὑπὸ ὄρνιθων, ῥίπτονται εἰς τὸ ὕδωρ διὰ νὰ πλεύσωσι καὶ νὰ ζήσουν ἐν αὐτῷ καθ' ὅν τρόπον καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ εἶδους των ζῶα. Ὡς παράδειγμα πράξεων πολυσυνθετωτάτων, αἵτινες ἐν ἐλλείψει τοῦ ἐνοστιγματος, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκτελεσθῶσιν εἰμὴ ὑπὸ τὴν ἐπιβροίαν τῆς πλέον προορατικῆς νοήσεως καὶ ἠθελον ἀπαιτεῖ σοφοῦς ὑπολογισμοῦς, φέρομεν πρᾶγματα τὰ ὅποια ἐπίσης εὐκόλως δύναται πᾶς τις νὰ παρατηρήσῃ, τὰς ἐργασίας τῶν μελισσῶν, τὰ ἔργα τῶν ὀπίων παρέχουν τοσαύτην κανονικότητα, καὶ τόσον θαυμασίαν τελειότητα, καὶ εἰσὶ τοσοῦτον ἀρμονίως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς χρησιμῆς των κατεσκευασμένα. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο αἱ ἐργάτικαὶ αὐταὶ μέλισσαι δὲν ἔχουν ἀνάγκην οὔτε πρωτοτύπου, οὔτε ὀδηγίας· ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ των σταδίου ἐκτελοῦν ἄνευ διαταγῆς οὔτε λάθους, πλήθος λεπτοτάτων ἐργασιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουν ἄμεστον τὴν ὠφέλειαν· οὐδέποτε ὠρελοῦνται ἐκ τῆς πείρας πρὸς τελειοποίησιν των ἔργων των, καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐργάζονται μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, χωρὶς τὰ νέα ἄτομα νὰ ἔχουν ἀνάγκην τῆς διδασκαλίας τῶν ἡδὴ ἐξητημένων εἰς ἔργα· τέλος βλέπομεν αὐτὰς ἐξκολουθοῦσας τὰς ἐργασίας των καὶ ὅτε ἀκόμη αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκονται καταστένουσιν αὐτὰς ἀνωφελεῖς. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ν' ἀποδώσωμεν τὰς πράξεις ταύτας εἰς τὴν ἐπιβροίαν δυνάμεων ἀναλόγων πρὸς τὰς τῆς ἡμετέρας νοήσεως, διότι τρωαῦται δὲν ἠθελον ἐπαρέσει νὰ φέρουν παρόμοια ἀποτελέσματα καὶ δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν αὐτὰς μόνον παραδεχόμενοι ὡς αἰτίαν ὠθησίαν τινα φυσικὴν, ὁμοίαν μετὰ τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἀορίστοκον ἕρπης εἰς τὸ θηλάζειν χωρὶς νὰ διδασθῇ τὸ τοιοῦτον.

Τὰ ἐνοστιγματα τῶν ζῶων διαφέρουσι κατὰ τὰ εἶδη, καὶ παρέχουσιν ἀντικείμενον σπουδῆς· τὸ ῥοπιὸν ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα τὸν τε φιλόσοφον καὶ τὸν φυσιολόγον. Ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν κελῶς ὅλα ἐπερε-

να διέλθωμεν τὴν ἰδιαιτέραν ἱστορίαν πάντων τῶν ζώων καὶ πρὸς τοῦτο μᾶς λείπει ἐνταῦθα ὁ τόπος· διὰ τὴν ἐπιστήσομεν ὅμως τὰς ἰδέας τῶν ἀναγνωστῶν μας ἐπὶ τῆς φύσεως τῶν φαινομένων, ὅσα πηγάζουσιν ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἐμφύτου ταύτης ὁρμῆς, νομίζομεν ὅτι εἶναι πρέπον νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα τινὰ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοπαροκτρῆτων.

Δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὰς κυριώτερας ἐνστιγματικὰς πράξεις εἰς τρεῖς τάξεις, καθ' ὅσον αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ εἴδους, εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀτόμου, ἢ καὶ εἰς τὰς σχέσεις αὐτοῦ τούτου μετὰ τὰ ἄλλα ζῶα.

Μεταξὺ τῶν ἐνστιγμάτων τῶν δοθέντων εἰς τὰ ζῶα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐμερείας των, καὶ πρὸς προφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ ἀναριθμήτους καταστρεπτικὰς αἰτίας εἰς ὧν περικυκλῶνται, δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ὡς πρῶτον τὴν διαθεσιν πρὸς τὸ διατρέφειν ἀποκλειστικῶς ἐκ τινῶν ὀρισμένων οὐσιῶν. Τινὰ ἐκ τῶν ἀπλουστῶν ζώων, δὲν εἶναι προικισμένα μετὰ ταύτην, ἀλλὰ καταπέουσιν ἀδιακρίτως πᾶν τὸ προστυχόν· εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται διάφορα ζώουρα· τὰ πλεονεχέστερα ὅμως τῶν ζώων παρέχουσι σημεῖα ταύτης μᾶλλον ἢ ἥττον ἐναργῆ καὶ ἐνίοτε μάλιστα τὸ ἐνστιγμα τοῦτο εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε βλέπομεν τὰ ὄντα ταῦτα ἀπορεύοντα πᾶν εἶδος τροφῆς, ἐξαίρουμένης μιᾶς μόνης διὰ τὴν χρῆσιν τῆς ὁποίας εἰσὶ κατὰ τινὰ τρόπον προωρισμένα. Πραγματικῶς, οὐχὶ μόνον εἶδη τινὰ δὲν τρώγουσιν εἰμὴ ζωϊκὰς ὕλας, καὶ ἄλλα μόνον καὶ μόνον οὐσίας φυτικὰς· ἀλλὰ μετὰ τῶν τελευταίων γνωρίζομεν πολλότατα, ὅτι δὲν ἐγγίζουσιν εἰμὴ φύλλα ἢ καὶ καρποὺς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ ἀδιαφοροῦντα πρὸς πᾶν ἄλλο τρέφιμον· εἰς τὴν ἐκλογὴν των διεμβύθωνται ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γεύσεως, ἀλλ' ἡ αἰτία ἣτις ὀδηγεῖ αὐτὰ νὰ τρώωσι μόνον οὐσίας ἐνεργούσας ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων των κατὰ τοῦτον ἢ κατ' ἐκείνον τὸν τρόπον, δὲν δύναται ν' ἀποδοθῆ παρὰ εἰς ἰδιαιτέρον τι ἐνστιγμα· καὶ πρᾶγμα ἀξίον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἐνίοτε τὸ ἐνστιγμα τοῦτο μεταβάλλει διὰ μιᾶς διεμβύθουσιν, ὅταν τὸ ζῶον φθάσῃ εἰς περιόδον τινὰ τῆς ἀναπτύξεώς του, καὶ ὀδηγεῖ αὐτὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν προτέραν του δίαιταν διὰ νὰ ζητήσῃ ἀποκλειστικῶς οὐσίας τῶν ὁποίων προηγουμένως δὲν ἔκαμνε καμμίαν χρῆσιν. Οὕτως ἐντομὰ τινὰ αἵτινα εἰσὶ σαρκοφάγα ἐν τῇ σκωληκώδει αὐτῶν κατατάσσει, ἀποκαθίστανται φυτοφάγα ἐν τῇ τελείᾳ αὐτῶν ἀναπτύξει, καὶ οἱ ἐσθραχοί, οἵτινες γυρίνοι ὄντες διατρέφονται ἐκ φυτικῶν ὑλῶν, γίνονται ἀπ' ἐναντίας σαρκοφάγοι εὐθὺς ἅμα περατώσῃ τὰς μεταμορφώσεις των.

Ἡ ἐνστιγματικὴ αὕτη δύναμις ἀπλουστᾶτος μόνον πράξεις ἐπιφέρει· δὲν ἔχει ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ δι' ἐκείνην ἢν ἔδωκεν ἡ φύσις εἰς διάφορα σαρκοφάγα ζῶα διὰ νὰ διεμβύθωνται εἰς τὰ μέσα ὅσα μεταχειρίζονται πρὸς σὺλλληψιν τῆς λείας των.

Οὕτως ὁ σκώληξ τοῦ μυρμηκολέοντος μικρὸν ἐντομὸν ἐκ τοῦ γένους τῶν ἐφημέρων εἶναι μὲν προωρισμένον νὰ τρέφεται ἐκ μυρμηκῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων τῶν ὁποίων ἀπομύζῃ τοὺς χυμοὺς, ἀλλὰ κινεῖται βραδέως καὶ μετὰ ὀποῦ· εἰς τρόπον ὥστε δυσκόλως ἠδύνατο νὰ προβλέπῃ τὰς ἀνάγκας του, ἐὰν ἡ φύσις δὲν τὸ εἰδί-

πλασκα νὰ στήνῃ παγίδας διὰ νὰ καταλαμβάνῃ τὴν λείαν τὴν ὁποῖαν ἄλλως τε δὲν δύναται νὰ καταδιώκῃ. Διὰ τοῦ ἐντόμιματός του ὅμως, κινεῖται εἰς τὴν νὰ διασκάπτῃ ἐντὸς λεπτῆς ἄμμου μικρὸν κοίλωμα ἐν εἰδῇ χώνης, μετὰ ταῦτα νὰ κρύπτεται εἰς τὸν εὐθὺν τῆς παγίδος ταύτης καὶ νὰ περιμένῃ μετὰ ὑπομονὴν μέχρι οὐ κανὲν ἐντομον πέσῃ ἐντὸς τοῦ μικροῦ θαλάσσιου τοῦ ὁποῖον πατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχημάτισεν· ἐὰν δὲ τὸ θῦμά του ζητήσῃ νὰ διαφύγῃ ἢ ἐν τῇ πτώσει του σταματήσῃ τὸ παραζαλιέει καὶ τὸ κάμνει νὰ κυλίσῃ μέχρι τοῦ βαθοῦ τῆς ὀπῆς, ῥίπτων κατ' αὐτοῦ διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τῶν σιαγόνων του ἀπειρον πλήθος κόκκων ἄμμου. Ἐπίσης περιέργος εἶναι καὶ ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖον ὁ μυρμηκολέων διασκάπτει τὸ κοίλωμα του· ἀπ' οὗ ἐξετάσῃ τὸ μέρος εἰς ὃ πρόκειται ν' ἀποκατασταθῆ, ἀρχεται διαγράφων κύκλον τινὰ ὅστις θέλει ἀναλογίσει μετὰ τὸ στόμιον τῆς χώνης του· ἀκολουθῶς τιθέμενος ἐνδοθεν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ μεταχειριζόμενος τὸν ἕνα ἐκ τῶν ποδῶν του ἀντὶ λίσσου ἀρχίζει νὰ σκάπτῃ, σωρεύει οὕτω ποσότητά τινὰ ἄμμου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ διὰ τινος τινάγκματος, ῥίπτει τὸ φορτίον του δακτύλου τινὰς ἐξωθεν τοῦ κύκλου του· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξακολουθεῖ στρεφόμενος περὶ ὅλην τὴν σχεδιασθεῖσαν ὀπήν του, βαίνων πάλιμποδῆτι καὶ μεταχειριζόμενος τὸν αὐτὸν πόδα πρὸς μετακίνησιν τῆς ἄμμου· ὅταν ὅμως φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀλλάσσει μέρος καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς μέχρι οὗ τὸ ἔργον του λάβῃ πέρας· ἐὰν ἐνῶ ἐργάζεται ἀπαντήσῃ κανένα λίθον τοῦ ὁποῖου ἡ παρουσία ἠδύνατο νὰ ἐλάττωσῃ τὴν ἐντέλειαν τῆς παγίδος του, κατ' ἀρχὰς τὸν παραιτεῖ μὲν, ἀλλ' εὐθὺς ἐπανερχεται ἀπὸ ἀποπερατώσῃ τὴν ἀνασκαφὴν του, καὶ προσπαθεῖ μετὰ κάθε τρόπον διὰ νὰ τὸν φορτωθῇ ἐπὶ τῶν ὤμων του, καὶ νὰ ῥίψῃ αὐτὸν εἰς τὰ ἔξω· ἐὰν δ' εἰς τοῦτο ἐπιτύχῃ, τὸν ἀπωθεῖ ἀκόμη μακρότερα, ὡς διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκ νέου πτώσιν του, καὶ ἐὰν δὲν δυνηθῇ νὰ ἐκφορτωθῇ αὐτὸν, τότε ἐγκαταλείπει τὸ ἔργον του καὶ ἀρχίζει πάλιν ἀλλαχοῦ νέον.

Τὸ τέλειον κοίλωμα, ἔχει περίπου συνήθως ὀκτὼ ὑπεκατόμετρα διάμετρον ἐπὶ πέντε ἑκάτους, ὅσακις δὲ ἡ καταφύξια τῶν παρειῶν του διαφραγῆ, καθὼς τοῦτο συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, ὅταν κανὲν ἐντομον καταπέσῃ ἐν αὐτῷ, ὁ μυρμηκολέων σπεύδει νὰ ἐπισκευάσῃ τὴν φθοράν.

Τινὲς ἀράχαι στήνουσι παγίδας ἐπι πλέον περιέργου, διότι οἱ ἴσοι τοὺς ὁποίους τὰ ζῶα ταῦτα ἐκτείνουσι κατὰ διαφόρους τρόπους εἶναι πρὸ πάντων προσδιωρισμένοι νὰ σταματῶσι τὰς μυῖας καὶ τὰ λοιπὰ ἐντομα ἐξ ὧν πρέπει νὰ κάμουν τὴν λείαν των. Ἡ διάταξις τῶν μίτων διαφέρει κατὰ τὰ ἄτομα καὶ ἐνίοτε δὲν ἐμφαίνει οὐδεμίαν κανονικότητα· ἄλλοτε ὅμως εἶναι κομψοτάτη, καὶ ἐξίσταται τις ὀλίγων ζῶα τόσο μικρὰ νὰ κατασκευάζωσι μετὰ ταύτην ἐντέλειαν τῶν ἐκτεταμένων ὕφασμα, ὁποῖος εἶναι ἐπὶ παραδείγματι, ὁ ἴστος τοῦ Διαδήματος ἢ Γλαφυρᾶς τῆς μίζωνος Epeire-Diademe, ἣτις κατοικεῖ τοὺς κήπους μας. Τὸ αὐτὸ ἔχει καὶ περὶ ἐκείνων τῶν ἀραχνῶν ὅσαι δὲν περιορίζονται μόνον νὰ στήνουν παρομοίως παγίδας, ἀλλὰ μεταχειρίζονται προσέτι καὶ τὸν μίτον διὰ νὰ περιτελλίσσωσι τὸ θῦμά των καὶ νὰ τοῦ ἐμπο-

δίωξιν οὕτω πᾶσαν ὑπεράσπισιν μέχρι οὗ διὰ τῶν ἀπληρωτῶν αὐτῶν κέντρων τὸ διατρύψωσι.

Δυνάμεθα δὲ ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἰχθύς, οἵτινες διὰ νὰ καταλάβωσι τὴν λείαν των, ἐξασκοῦν ἐνστιγματικὸν τι μηχανήμα οὐχ' ἥττον ἀξιοπεριέργου, τοιοῦτος εἶναι ὁ τὸν Γάγγην κατοικῶν Τοζήτης, ὅστις προωρισμένος ὢν νὰ διατρέφεται ἀπὸ ἐντομα καὶ μὴ δυνάμενος νὰ καταδιώκῃ αὐτὰ, ἔχει τὴν τέχνην ν' ἀκοντίζῃ σταγόνας ὕδατος κατ' ἐκείνων ὅσα κἀθηνται ἐπὶ τῶν παρυδατέων χόρτων, διὰ νὰ τὰ κάμῃ νὰ πέσουν καὶ οὕτω νὰ τα καταφύγῃ· φαίνεται δὲ τοσοῦτον ἐπιτήδειος εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θήρας, ὥστε σπανιότατα ἔμπορεῖ νὰ λανθᾶσῃ τὴν σκοπιάν του εἰς ἀπόστασιν πολλῶν ποδῶν.

Τέλος, τὰ εἶδη ἐκεῖνα τῶν ὀφίων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται πολλὰ τετράποδα εἰς τὴν θήραν των, πρέπει ἐπίσης ν' ἀναφερθῶσιν εἰς τὸ ἐνστιγμα· διότι πράγονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ὅλα τὰ ἄτομα τοῦ εἴδους, πολλὰκις δὲ φαίνονται καὶ εἰς ὅσα δὲν ἔλαβον εἰσέτι τὴν εὐκαιρίαν νὰ διδαχθῶσιν οὐτε ἐκ μνήσεως οὐδ' ἐκ πείρας.

Εἰς ταύτην τὴν τάξιν τῶν ἐνστιγμάτων πρέπει νὰ κατατάξωμεν τὴν ἐμφυτον ἐκείνην διαθεσιν ἣτις κινεῖ πολλὰ ζῶα νὰ οὐαθοῦσιν προμηθείας διὰ μέλλουσαν χρῆσιν των καὶ νὰ κρύπτωσιν αὐτὰς ἐντὸς κευθμώνων. Ἐν γένει, τὸ τοιοῦτον ἐνστιγμα ἀναπτύσσεται εἰς εἶδη μᾶλλον ἢ ἥττον καθεστικά, αἵτινα ἐπὶ μέρος τι τοῦ εἴδους, δὲν εὐρίσκουν ἐν τῷ τόπῳ ἐν τῷ ὁποίῳ κατοικῶν τὰς οὐσίας ἐξ ὧν διατρέφονται. Ἡ προφανὴς αὕτη πρόνοια ἐμποδίζει μὲν ἀπὸ τοῦ νὰ πάσχουν ἐκ τῆς ἰλλείψεως τῶν τροφῶν, ὁπόταν ἡ γῆ δὲν τοῖς παρέχει πλέον αὐτὰς, δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ ἐκαρτάται ἀπὸ κανένα στοχασμὸν τῆς νόησεως, διότι αὕτη δεικνύεται πρὶν ἢ ἡ πείρα διδάξῃ τὸ ζῶον τὴν ὠφέλειαν τοιοῦτων ἀποθηκῶν, καὶ εὐρίσκειται προσέτι εἰς ἄτομα ζῶοντα, καθὼς εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ εἰς κλίμακα ὅπου δὲν ἐπαπειλεῖται σπάνις τροφῶν ἐν τινὶ ᾧρα τοῦ εἴδους,

Οἱ σκίουροι τῶν δασῶν μας, μᾶς παρέχουν παράδειγμα τῆς τοιαύτης ἐμφύτου διαθέσεως πρὸς τὸ προελεῖν τὰς ἀνάγκας τοῦ μέλλοντος. Διαρκῶντος τοῦ θέρους τὰ μικρὰ ταῦτα ζῶα τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ζωηρῶς καὶ χαριέντως βαίνουν, συναθορίζουν προμηθείας κερύων, βαλάνων, ἀμυγδαλῶν κτλ. καὶ μεταχειρίζονται συνήθως δι' ἀποθήκην κλίον τι δένδρον· ἔχουν δὲ τὴν συνήθειαν νὰ κάμνουν οὕτω πολλὰς ἀποθήκας εἰς ἀποφόρους κρυπτήρας, καὶ τὸν χειμῶνα ὁπότε ἡ σπάνις ἀρρεταὶ νὰ γίνεται ἐπαίσθητῆ, ἐξεύρουν πολὺ καλά νὰ τὰς ἀνευρίσκουν, ἀκόμη καὶ ὅτε ὑπὸ γιήνος κατακαλύπτονται. Ἡ ὁρμὴ ὅμως αὕτη ἣτις εἶναι εἰς αὐτὰ τοσοῦτον ὠφέλιμος ὅταν τὸ ψῦχος ἐπερχόμενον διακόπτῃ τὰς καθημερινὰς των συνηθειὰς, τὰ κινεῖ ὡσαύτως νὰ κρύπτωσι τὰς τροφὰς των ὅσαι τοῖς μένουσι καὶ ὁπότε εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν ἐγνωρίσων ἰλλείψιν, οὐδ' ἔχουν νὰ φοβηθοῦν τοιαύτην τινὰ. Ἐτερον σι τρωκτικὸν μαστοφόρον, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει πολὺ τοὺς ἡμετέρους κόνικλους καὶ κατοικεῖ τὴν Σιβηρίαν ὁ Λαζώμος εἶναι προικισμένον μετὰ ἐπιθαλασσιώτερον ἐνστιγμα διότι οὐχὶ μόνον συναρίζει τὸ φθινόπωρον, τὸ χόρτον ἀπὸ τὸ ἴποῖον θέλει λάβει ἀνάγκην πρὸς δια-

τροφήν του, διαρκῶντος τοῦ μακροῦ χειμῶνος εἰς τὸν ἀφιλόξενον τοῦτον τόπον, ἀλλὰ καὶ τὸ ξηραίνει ἀπαράλλακτα καθὼς οἱ ἀγρόται μας. Ἀπὸ κόψῃ τὰ ἰσχυρότερα καὶ πολυποτότερα χόρτα τοῦ χειμῶνος τὰ ἀπλόνα διὰ ν' ἀποξηρανθῶσιν εἰς τὸν ἥλιον· τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης τελειωθείσης τὰ σωρεύει εἰς θυμῶνας, τοὺς ὁποίους φροντίζει νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν βροχὴν καὶ ἀπὸ τὴν χιόνα· μετὰ ταῦτα διασκάπτει ὑφ' ἐκάστην ἀποθήκην του ὑπόγειον τινὰ στοάν, ἐκβάλλουσαν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ διατεταγμένην οὕτως, ὥστε νὰ δύναται δι' αὐτῆς νὰ ἐπισκεπτεται κατὰ πάντα καιρὸν τὴν ἀποθήκην των προμηθειῶν του. Ἡ μέλισσα, ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς ὁποίας θελομεν λάβει ὅσον οὕτω εὐκαιρίαν νὰ ἐπανέλθωμεν, ὠθεῖται καὶ αὐτὴ νὰ ἐτοιμάσῃ παρομοίως προμηθείας διὰ τὸ μέλλον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκτελεῖ ἐργασίας ἐπιποικιλωτέρας.

Ἐτερον τι εἶδος ἐνστιγματος ἀναφερόμενον, καθὼς τὰ εἰρημένα εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ ἀτόμου, εἶναι τὸ κινεῖν ζῶα τινὰ, νὰ κατασκευάζωσι κατοικίας, τὸ διδάσκον αὐτοῖς πᾶσαν πολύπλοκον ἐργασίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ κάμει αὐτὰ ν' ἀκολουθοῦν ἀμετατόρετως εἰς τὰ ἔργα των τὴν αὐτὴν ἔξιν, ἂν καὶ ὁ ἐργάτης ἐν γένει δὲν εἶδε ποτὲ οὐδὲν τι τοιοῦτον ἐκτελούμενον, οὐδ' ἔτυχε σχεδίου.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ μεταξοσκώληξ κατασκευάζει μετὰ τὰ ὁποῖα διακρίνει νήματα, ὁμοῦκίον τι ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κλείεται διὰ νὰ ὑποστῇ ἀσφαλῶς τὰς μεταμορφώσεις του καὶ νὰ κατασταθῇ ψυχῇ, ὁ δὲ κόνικλος διασκάπτει τὴν τρώγλην του καὶ ὁ κάσσω κατασκευάζει τὰς καλύβας ἐκαίνας διὰ τὰς ὁποίας κατέστη περιφρῆμος. Θέλομεν λάβει εὐκαιρίαν νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ περὶ τὴν τέχνην τοῦτου ἐνστιγματος, ὅταν ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν κοινῶς ὑπὸ πολλῶν συνδιατωμένων ζώων ἐκτελουμένων ἔργων, καὶ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν φροντίδων τὰς ὁποίας πολλότατα ἐκ τῶν ὄντων τούτων λαμβάνουν διὰ τὰ τέκνα των· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀφήσωμεν ἐνταῦθα τὸ περιεργον τοῦτο ἀντικείμενον, χωρὶς νὰ φέρωμεν παραδείγματα τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὄσων εἰπομεν.

Ὁ Κρίκετος (hamster), μικρὸς τρώκτικος ὄμοιος τῷ μυῖ, ὅστις ἀπαντᾶται εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀλσάκας μέχρι Σιβηρίας καὶ ἐπιφέρει μεγάλας ζημίας εἰς τὴν γεωργικὴν, κατασκευάζει μίαν ὑπόγειον κατοικίαν ἔχουσαν πάντοτε δύο ἐξόδους, ἐξ ὧν ἡ μὲν πλαγία οὕσα χρησιμεύει εἰς τὸ ζῶον διὰ νὰ ῥίπτῃ εἰς τὰ ἐκτὸς τὰ χιώματα· ἡ δὲ κάθετος εἶναι ὁ δρόμος διὰ τοῦ ὁποῖου αὐτὸς καὶ εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται. Οἱ δρόμοι οὗτοι ἄγουν εἰς ἀριθμὸν τινὰ κυκλοτερῶν ἀνασκαφῶν, κοινωνοῦσιν πρὸς ἀλλήλας δι' ὀριζοντίων ἀγωγῶν· τὸ ἐν ἐκ τῶν κελλίων τούτων ἐφωδισμένον μετὰ γρῶμα τι ξηρῶν γόστων, εἶναι ἡ καθαυτὴ κατοικία τοῦ κρικέτου· τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι προσδιωρισμένα νὰ τῷ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀποθήκαι διὰ τὰς προμηθείας, ὅσας εἰς μεγάλας ποσότητας συναρίζει.

Ἀράχαι τινὲς γνωστὰι παρὰ τοῖς ζωολόγοις ὑπὸ τὸ ὄνομα μυγαλαί, ἐκτελοῦν ἔργα ἀνάλογα μὲν πρὸς τὰ τοῦ Κρικέτου, ἀλλὰ πολλαπλοτέρα, διότι οὐχὶ μόνον κατασκευάζουσι κατοικίαν εὐρύχωρον καὶ ἀνεκφυτικὴν, ἀλλὰ γνωρίζουν προσέτι νὰ κλείωσι τὴν εἰσοδον

διά τινος καθαυτὸ θύρας ἐφωδιασμένης καὶ μὲ κλειδωσιν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἡ μυχάλῃ διακοιλιάει, ἐντὸς ἀργιλώδους γῆς, εἶδος εἰς ἑσθέρου κυλινδρικοῦ ἔχοντος μῆκος ὀκτώ ἕως δέκα περιπου ὑπεκατομέτρων, τοῦ ὁποῦ τὰς παρεῖς περιλαίφει μὲ εἶδος τι χρίσματος στερεωτάτου, μετὰ ταῦτα κατασκευάζει μὲ στρώματα διαδοχικὰ ἐκ ζυμωμένης γῆς, καὶ ἐκ νημάτων συνυφασμένων, σῶμα τι ἢ κλύπτρον τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τρύπας τῆς καὶ τὸ ὁποῖον μόνον εἰς τὰ ἐξω δύναται ν' ἀνοιχθῇ· ἢ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θύρας συγκρατοῦσα κλειδῶσι· σχηματίζεται ἀπὸ συνέχειαν τινὰ νηματωδῶν στρωμάτων φερομένων ἐκ τινος σημείου τῆς περιφερείας τοῦ ἐπὶ τὰς παρεῖς τοῦ ὑποκειμένου σωλήνος καὶ κατασκευάζονται οὕτω κολλῶσαν τινὰ ἐκπληροῦσαν λειτουργίας ἀμυνοσῆρος· ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ σώματος τούτου ἐπιφάνεια εἶναι βικνή, καὶ ὡς ἐκ τῆς θεωρίας τῆς, μόλις διαφέρει ἀπὸ τὴν περικυκλωσαν γῆν, ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ ὁμοῦ ἐπιφάνεια εἶναι λισσὴ καὶ εἰς τὴν κατοικίαν ἐκάστης τῶν κλιστριῶν τούτων ἀραχνῶν, παρατρεῖται κατὰ τὸ ἀντίθετον τῆς κλειδώσεως μέρος σειρὰ μικρῶν τριγμάτων ἐν οἷς τὸ ζῶον εἰσάγει τοὺς ὄνυχας τοῦ διὰ τὴν κρατῆ κλεισμένην ὁσάκις ἐχθρὸς τις ζητήσῃ νὰ τὴν ἀνοίξῃ διὰ τῆς βίας.

Εἰς τὰ ἔντομα παρατηροῦνται προσέτι καὶ τινες περιέργοι τρόποι μεταχειριζόμενοι ἐνστιγματικῶς πρὸς κατασκευὴν κατοικίας. Κάμπαι τινὲς ἐξεύρουσιν νὰ κατασκευάζουν στέγασμά τι περιστρέφουσαι φύλλα καὶ ἐνόουσαι αὐτὰ διὰ νημάτων.

Εἰς τοὺς κήπους μᾶς ἀπαντῶμεν συχνότατα, ἐπὶ τῶν κρῖνων, τῶν ῥιθισίων κτλ. τοιούτου εἶδους φωλιάς· τοιαύτη τις δ' εἶναι καὶ ἡ ἐπὶ τῆς δρυὸς ἀπαντωμένη, ἣτις ἀνήκει εἰς τὴν κάμπην μικρᾶς τινος νυκτοβίου ψυχῆς τοῦ πρασινοτότριχος. Ἔτερα ἔντομα κατασκευάζουσι θήκας μὲ τεμάχια φύλλων, τμήματα ὑφάσματος ἢ ἐτέρας τινος οὐσίας τὰ ὁποῖα ἐξεύρουσιν νὰ συνδιαζοῦν τεχνήντως· τοιοῦτος εἶναι ὁ Σῆς τῶν φορεμάτων, μικρὰ τις ψυχὴ ἀργυρόφαιος ἣτις εἰς κατάστασιν κάμπης, διασκάπτει κοιλώματα εἰς τὴν παχύτητα τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων, τρώγουσα αὐτὰ ταχύτατα. Μὲ τὰ οὕτω ἀποσπώμενα τμήματα, ἡ κάμπη κατασκευάζει ἀκολουθῶς σωλῆνα τινὰ, τὸν ὁποῖον ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιμηκύνῃ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς βάσεως· καὶ πρᾶγμα περιέργον, ὅταν γίνῃ τοσοῦτον παχεῖα ὥστε νὰ μὴ χωρῇ ἐντὸς τῆς κατοικίας τῆς, διασχίζει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θήκης τὴν ὁποῖαν πλατύνει διὰ τῆς προσθέσεως τινὸς τεμαχίου.

Τέλος, πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ζῶα τινὰ προωρισμένα νὰ περῶσι ὅλην τὴν ψυχρὰν ὥραν εἰς κατάστασιν τινὰ ληθαργίας, ἔχουν ὅχι μόνον τὸ ἐνστιγμα τοῦ νὰ παρασκευάζουν διαμονὴν τινὰ ἢ κλινὴν μαλθακὴν, ἀλλὰ φράττουσι καὶ τὴν εἴσοδον τῆς κατοικίας των ὅταν ἡ ἐποχὴ τοῦ χειμερινοῦ ὕπνου των πλησιάζῃ, ὡς νὰ ἠδύναντο νὰ προσλέπωσιν ὅτι ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν θέλουσιν λάβει ἀνάγκη νὰ ἐξέλθουν, καὶ ὅτι ἐὰν ἡ θύρα των ἔμενεν ἀνοικτὴ, ἤθελε παρέγει ἐλευθέρην εἴσοδον τοῦ ψύχους καὶ ἐπικινδύνων ἐχθρῶν. Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ ἔλειοι (marmottes) οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὰς Ἀλπεις καὶ τοὺς ὁποῖους οἱ μικροὶ Σαβογιάρδοι περιφέρουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς μᾶς.

Τρίτον τι γένος ἐνστιγματικῶν δυνάμεων αἰτίνες ἐνίοτε μὲν ἔχουν ὡς ἀντικείμενον τὴν διατήρησιν τοῦ ἀτόμου, ἄλλοτε δ' εἰσὶν προσδιωρισμένοι ν' ἀσφαλίσωσιν εἰς τὰ νεογὰ καταστάσεις βοηθητικὰς τῆς ὑπάρξεώς των, καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις, συνδέονται σχεδὸν πάντοτε στενωτάτα μὲ τὸ ἐνστιγμα τοῦ κοινωνισμοῦ, κινουσι ζῶα τινὰ νὰ ἐπιχειρῶνται περιοδικῶς ταξείδια, καὶ πολλάκις δὲ ν' ἀλλάσσωσιν μόνον ἐγκαταλείπουσιν ἐπαρχίαν τινὰ ὅταν ἐξαντλήσωσιν πάντα πόρον, ὅποτε μεταβαίνουν πρὸς διατροφήν των εἰς ἐτέραν πλησιόχωρον. Ἐνίοτε προσέτι, ὠθοῦνται πρὸς μεσημβρίαν διὰ τὸ ψῦχος τῶν χειμῶνων, καὶ πρὸς βορρᾶν ἕνεκα τῆς πολλῆς θερμότητος τοῦ θεροῦ, εἰς πολλὰς ὁμοῦ περιστάσεις, αἱ μεταναστεύσεις των προλαμβάνουσιν πᾶσαν ἀτμοσφαιρικὴν μεταβολὴν δυναμένην νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ αὐτάς, καὶ τὸ ἐνστιγμα των τὰ κινεῖ νὰ μὴν ἀπέρχονται βαθμίδον ἀπὸ τὴν γῆν τὴν ὁποῖαν ἐγκαταλείπουσιν, ἀλλὰ νὰ διευθύνωνται κατὰ συνέχειαν καὶ ἄνευ δισταγμοῦ τινος πρὸς τὴν γῶραν ὅπου πρέπει νὰ φθάσωσι. Σχεδὸν πάντοτε ὡσαύτως, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὰ ταξείδια ταῦτα, βλέπομεν πολλότατα ἄτομα ἐνούμενα ἀγέληδόν διὰ νὰ προβῶσιν ἐκ συμφωνίου.

Οἱ πῆθκοι οἵτινες ζοῦν τόσον πολυάριθμοι εἰς τὰ δάση τοῦ Νέου Κόσμου, μᾶς παρέχουν παραδειγμα τῆς τοιαύτης τοῦ ἀλλάσειν μὲ τρόπον ἄτακτον σταθμὸν διαθέσειν. Ἀπ' οὗ κατετημῶσιν ἐπαρχίαν τινὰ, ἀπαντῶνται πολλότατοι ὁμοῦ, πηδῶντες ἀπὸ κλάδων καὶ πηγαίνοντες εἰς ἀναζήτησιν ἄλλου τινος τόπου ἀφθονοῦντος καρπῶν ἀκολούθως, ὅποταν εἰς τὴν νέαν των ταύτην διαμονὴν τοῖς ἀκολουθήσῃ ἔλλειψις, μεταβαίνουν ἀλλαχῶς πρὸς ζήτησιν τύχης, τῶν μητέρων φερουσῶν τὰ τέκνα των ἐπὶ τῶν ὤμων ἢ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ τῆς ἀγέλης ἀπάσης ἐκδιδομένης εἰς ὀρθῶδη τινὰ χαράν.

Ταξείδια ἐτι περιεργότερα, καὶ οὐδὲν ἐμφαίνοντα ὡσαύτως περιοδικῶν, ἐπιχειρῶνται οἱ γεωργοὶ (lemmings) χωρὶς νὰ ἀνακαλυφθῶσιν εἰσὶν αἱ αἰτίαι τῶν μεταναστεύσεών των. Τὰ ζῶα ταῦτα τὰ ὁποῖα ἔχουσι πολλὴν μὲ τοὺς μῦς ὁμοιότητα, κατοικοῦν τὰς ὄχθας τῆς παγωμένης θαλάσσης καὶ κατέρχονται ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ὄρεων εἰς ἀγέλας πολυαριθμούς. Προχωροῦσι δὲ τότε κατὰ στήλας πυκνὰς καὶ ἀκολουθοῦν πάντοτε εὐθεῖαν γραμμὴν, χωρὶς νὰ παραδρομήσωσι οὐδ' ὑπὸ τῶν μεγαλῆτερον ἐμποδίων διερχόμενα τοὺς μὲν ποταμοὺς διὰ νῆξεως, τὰς δὲ κατοικίας ἢ τοῖς ἐράχους ἐπὶ τῶν ὁποῖων δὲν δύναται ν' ἀναρριχθῶνται περιγυρίζοντα. Ταξιδεύουσι δὲ τοιοῦτοτρόπως πρὸ πάντων τὴν νύκτα, ὅποτε καὶ πολλὰ καταστρέφονται καθ' ὁδόν ὁ ἀριθμὸς των ὁμοῦ εἶναι τοσοῦτον μέγας, ὥστε οὐχ ἤττον προξενοῦν ἀπείρους ζημίας παντοῦ ὅπου φαίνονται, διότι καταστρέφουσι πᾶσαν φυτεῖαν ἐν τῇ διαβάσει των, καὶ δὲν περιορίζονται νὰ τρώγουν τὸ χόρτον μὲχρι ῥίζης, ἀλλὰ σκάπτουν καὶ τὴν γῆν διὰ νὰ ἐξάξουν τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρισκομένους κόκκους. Αἱ μεταναστεύσεις αὗται τῶν γεωργῶν εἶναι μάλιστα διὰ τὴν Νορβηγίαν καὶ Λαπωνίαν· ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν σπανίως λαμβάνουν χώραν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον πλείοτερον τῆς μιᾶς φορᾶς εἰς διάστημα δεκαετίας.

Ἐν γένει, τὰ ταξείδια τῶν ζῶων γίνονται περιοδικῶς καὶ ἀναποκρίνονται μὲ τὰς μεταβολὰς τῶν ὥρων. Οὕτως, ἔλαστον ἔαρ, τάγματα μικροῦ τινος τρώκτου ὁμοιάζοντος πολὺ μὲ τὸν γεωργόν, μῦς τοῦ ἀρουραίου, ὅστις καὶ οικονομικὸς μῦς καλεῖται ἐνίοτε, ἐγκαταλείπει τὴν Καμτζιάτικα, καὶ διευθύνεται πρὸς δυσμὰς· τὰ ζῶα ταῦτα βαδίζουσι ὡς καὶ τὰ εἰρημένα διατρέχουν ἑκατοντάδας λευγῶν καὶ εἶναι τοσοῦτον πολυάριθμα ὥστε κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου, ὅποτε φθάνουσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὀκτρόλοκω, καὶ τοῦ Ἰουδῶμα, ἀπ' οὗ διατρέχουν δρόμον πλέον τῶν 25 βαθμῶν μῆκους, μὲ μόνη στήλη δαπανᾷ πολλάκις, διὰ νὰ διαβῇ, ἐπέκεινα τῶν δύο ὥρων. Κατὰ τὸν μῆνα ὀκτώβριον, ἐπανέρχονται εἰς Καμτζιάτικα, ἡ δὲ ἐπιστροφή των εἶναι πανήγυρις διὰ τὸν τόπον, διότι ἡ φρουρὰ τῶν σαρκοφάγων ἣτις τὰ συνοδεῖ ἐφοδιάζει τοὺς κατοίκους τῶν ξερῶν τούτων τόπων μὲ ἀφρονα γουναρικά. Εἰς τὰ πλησιόχωρα τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Ἀμερικῆς μέρη, ἀπαντῶνται ὡσαύτως κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, ἀναριθμητοὶ ἀντιλόπων καὶ ἐλάφων ἀγέλαι, αἰτίνες ἀποδηροῦν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν ὁμοταξίαν τῶν πτηνῶν ἀπαντῶνται συχνὰ καὶ περιέργα παραδείγματα τοῦ τοιούτου τῶν ταξείδιων ἐνστιγματος. Μέγας ἀριθμὸς τῶν ζῶων τούτων μεταβαίνουν περιοδικῶς ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἐπανέρχονται ἀκολούθως ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τοῦτο μὲ τοσαύτην τάξιν, ὥστε καὶ ἡ ἀφίξις καὶ ἡ ἀναχώρησις γίνεται οὕτως εἰπεῖν, ἐν ὁρισμένῃ ἡμέρᾳ. Οὕτως αἱ χελιδόνες, αἰτίνες φαίνονται παρ' ἡμῖν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου, μᾶς ἀφίνουσιν τὸ φθινόπωρον. Τότε βλέπομεν τὰ πτηνὰ ταῦτα νὰ ἐνοῦνται εἰς ἀγέλας ἀναριθμητοὺς καὶ νὰ διευθύνωνται πρὸς μεσημβρίαν. Ἀφοῦ δὲ φθάσουν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου, συνανθοῦνται ἐπὶ κορυφῆς τινος ὑψηλῆς, καὶ, ἀφοῦ προσμεινωσιν ἐπὶ τινὰ χρόνον στιγμὴν ἀρμόδιαν, ἀναχωροῦν ἐκ συμφώνου καὶ διερχονται τὴν θάλασσαν ἀνὰ στίφην ἀναριθμητά. Ἀπαντῶνται πολλάκις μακρὰν τῆς ξηρᾶς, καὶ ὅταν ὁ ἄνεμος ἐναντιοῦται εἰς τὸ ταξιδιδίον των βλέπουσιν αὐτὰ νὰ κάθηνται ἐπὶ τὰ σχοινία τῶν πλοίων· φαίνεται δὲ προσέτι ὅτι πηγαίνουσι καὶ μέχρι Σινεγάλης διὰ νὰ περάσωσιν ἐκεῖσε τὸν χειμῶνα. Ἐπίσης περιφίμοι εἰσὶν καὶ οἱ ὄρτυκες διὰ τὸ ταξιδιδετικὸν αὐτῶν ἐνστιγμα, καὶ πηγαίνουσι ἐπίσης εἰς τε τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν μικρὰν Ἀσίαν διὰ ν' ἀποφύγῃ τοὺς σφοδροὺς χειμῶνας τῶν κλιμάτων μας, καθὼς καὶ πολλὰ τῆς ἀρκτου πτηνὰ καταβαίνουν εἰς τὰς ἀκροθαλασσίας μας, ὅταν τὸ ψῦχος διώξῃ αὐτὰ ἐκ τῶν πολικῶν χωρῶν, ὅπου ἐπανέρχονται τὸ ἐπόμενον ἔαρ.

Τέλος, τὸ πρὸς τὸ μεταναστεύειν ἐνστιγμα εὐρίσκειται καὶ μετὰ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἐντόμων· ὁ κλυπεὺς (hareng), ὁ θύνος, ὁ ἀτακεὺς ἢ ἄλωμος (saumon) κτλ. μᾶς παρέχουσι παραδοξὰ παραδείγματα μετὰ τῶν πρώτων, καὶ οἱ ἀττακοὶ (locustes) μετὰ τῶν δευτέρων.

Τὰ ἐνστιγματα ὅσα ἡ φύσις ἔδωκε τοῖς ζώοις διὰ νὰ δύναται ν' ἀσφαλίσῃ τὴν συντήρησιν τῶν τέκνων των, εἶναι οὐχ ἤττον ποικίλα καὶ περιέργα, ἐκείνων βοήθεια τῶν ὁποῖων τὰ ὄντα ταῦτα προβλέπουσι τὰς ἰδίας ἑαυτῶν ἀνάγκας. Ἡ ἐσωτερικὴ ὠθησις ἣτις κινεῖ τὰ πτηνὰ νὰ μένουν ἐπὶ ἐβδομάδας σχεδὸν ἀκίνητα ἐπὶ τῶν ὠν των, ἣτις τὰ κάμνει νὰ προπαρασκευάζωσι μὲ τοσαύτην τέχνῃ κατοικίαν, διὰ νὰ προφυλάξωσιν εἰς αὐτὴν τὰ νεογὰ των, καὶ τὰ ὠθεῖ ν' ἀγρυπνοῦν διὰ τὴν εὐνμερίαν τῆς νέας οἰκογενείας των, ἐκείνη ἣτις διδάσκει τὰ ἔντομα, νὰ ἐκλέγουν τὸ μέρος ὅπου πρέπει νὰ καταθέσωσι τὰ ὠά των, διὰ νὰ εὐρίσκουν οἱ ἐξ αὐτῶν γενόμενοι σκώληκες τὰς ἐξ ὧν ἔχουν ἀνάγκη τροφᾶς πλείον των, ἢ ἣτις κινεῖ τινὰ ἐκ τῶν ζῶων τούτων νὰ λαμβάνουν φροντίδα διὰ νεογὰ ἐξ ἀλλοτρίας γεννηθέντα μητρός· τὸ ἐνστιγμα τὸ ὁποῖον ὠθηγεῖ πτηνὰ τινὰ καὶ τετραπόδα εἰς τὸ εἶδος ἐκείνο τῆς ἀνατροφῆς τὸ ὁποῖον δίδουν εἰς τὰ νεογὰ των, αἱ δυνάμεις αὗται καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προκύπτοντα φαινόμενα, θέλουσιν διεγείρει πάντοτε εἰς τὸ πνεῦμά μας τοσαύτην ἔκστασιν ὅσον καὶ θαυμασμόν, καὶ μᾶς διδάσκουσιν εὐγλωττότερον ἀπὸ τοὺς λόγους, πόσον ἡ δημιουργικὴ τοσοῦτων ἐξαισιῶν πραγμάτων δύναμις, πρέπει νὰ ᾖ ἀνωτέρα παντὸς ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φαντασθῇ καὶ νὰ συλλάβῃ. Ἀλλ' ὁ θαυμασμὸς τὸν ὁποῖον προξενοῦσιν ἡμῖν τὰ ἀγνωστα ταῦτα πράγματα, ἅτινα γίνονται αἰτία παρὰ τοῖς ζώοις τοσοῦτων θαυμασίων πράξεων, υπερβαίνεται ἔως ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς ἐμπνέει τὸ ἐπίσης ἐμφυτον ἐκείνο πάθος, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος κάμνει τὴν μητέρα ν' ἀφοσιούται καθ' ὅλοκληρίαν εἰς τὴν εὐνμερίαν τῶν τέκνων τῆς, καὶ τὸ ὁποῖον ἀπαντᾶται, ἂν καὶ εἰς κατώτερον βαθμὸν παρὰ πολλοτάτοις ζώοις.

Ἐν τῶν καταλληλοτέρων φαινομένων διὰ νὰ δώσῃ καθαρὰν ἰδέαν περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ ἐννοῶμεν ὡς ἐνστιγμα, εἶναι τὸ παρατηρούμενον εἰς πολλὰ ἔντομα ὅταν τίκτωσι τὰ ὠά των· τὰ ζῶα ταῦτα δὲν θέλουσιν ἰδεῖ ποτὲ τὰ τέκνα των καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχουν οὐδεμίαν κεκτημένην γνῶσιν, περὶ τοῦ τί θέλουσιν ἀπογίνει τὰ ὠά των, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἔχουν πολλάκις τὴν περιέργον ἔξιν νὰ θέτουν πλείον ἐκάστου τῶν σωματιῶν τούτων, ἀπόθεμά τι θρεπτικῶν ὑλῶν ἀρμόδιων πρὸς τροφήν τοῦ ἐξ αὐτοῦ γεννησομένου σκώληκος καὶ τότε ἀκόμη ὅτε ἡ διαίτα τούτου διαφέρει ὀλοτελῶς ἀπὸ τῆς ἐκείνων, καὶ αἱ τροφαὶ τὰς ὁποῖας οὕτως ἀποθέτουσι δὲν ἤθελον εἶσθαι κατ' οὐδὲν πρὸς ἐκεῖνα ὠφέλιμα. Εἰς τὴν πρᾶξιν δὲ ταύτην οὐδὲν εἶδος συλλογισμοῦ δύναται νὰ τὰ ὀδηγήσῃ· διότι ἐὰν εἶχον τὴν δύναμιν τοῦ συλλογίζεσθαι, ἤθελον τοῖς λείπει τὰ πράγματα διὰ νὰ φθάσουν εἰς τοιοῦτους συμπερασμούς, καὶ ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἐνεργοῦν τυφλῶς· ἀλλὰ τὸ ἐνστιγμα των ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς πείρας καὶ τοῦ λόγου, καὶ τὰ διδάσκει νὰ κάμνωσιν ἀκριβῶς πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη διὰ νὰ φθάσωσιν τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπρεπε νὰ προθέσωσι.

Οἱ νεκροφόροι αἰτίνες πολὺ συχνὰ ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἐξοχὰς μας, παρέχουσι τοῦ τοιούτου εἶδους τοῦ ἐνστιγματος παραδείγματα· ὅταν ἡ θήλεια πρόκειται νὰ τέξῃ, φροντίζει πάντοτε νὰ θάπηται πτώμα ἀσπάλκος ἢ ἐτέρου τινος μικροῦ τετραπόδου, καὶ νὰ καταθέτῃ ἐκεῖσε τὰ ὠά τῆς, εἰς τρόπον ὥστε τῆ νεογὰ εὐρίσκονται ἀπὸ τῆς γενετῆς των, ἐν τῷ μέσῳ τῶν

καταλληλοτέρων πρὸς διατροφήν αὐτῶν ὕλων, διότι καθὼς ἡ μήτηρ των, οὕτω καὶ αὐτὰ ζοῦν ἀπὸ πτώματα. Ὅ,τι δὲ εἶναι πλέον ἀξιοπρατῆρτον, εἶ.αι τὸ νὰ βλέπωμεν ἔντομον, τοῦ ὁποῦ ἡ δίαιτα εἶναι ἀποκλειστικῶς φυσικὴ, νὰ ἐτοιμάζῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ζωικὴν τροφήν διὰ τὰ τέκνα του, ὅσκις ταῦτα διαρκούσῃ τῆς σκωληκώδους καταστάσεως· εἰσὶ σαρκοφάγα. Τὰ σιφώνια (pompiles), ἔντομα ὅμοια μετὰ τὰς σφήκας εἶναι προικισμένα μετὰ τὸ παρόδοξον τοῦτο ἔνστιγμα. Εἰς τὴν ὥριμον ἡλικίαν ζῶσιν ἐπὶ τῶν ἀνθέων· ἀλλ' οἱ σκώληκες των εἶναι σαρκοφάγοι, καὶ ἡ μήτηρ προβλέπει πάντοτε διὰ τὴν τροφήν αὐτῶν θέτουσα πλησίον τῶν ὡν τῆς, ἐντὸς φωλεᾶς πρὸς τὴν χορσὶν ταύτην προσδιωρισθείσης, σῶμα ἀράχνης τινος ἢ κάμπης, τὴν ὁποῖαν προηγουμένως διετρώπησε μετὰ τὸ κέντρον τῆς. Οἱ Ξυλοκόποι ἔχουν ἤθη ἀνάλογα, καὶ διασκάπτουσιν ἐντὸς τῶν ξύλων σειρὰν δωμάτων τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ἑνταυτῷ καὶ ὡς φωλεαὶ καὶ ὡς ἀποθήκαι.

(ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΥΛΗΤΗΣ ΤΟΥ ΜΑΡΕΓΚΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

I.

Ἡ μάχη τοῦ Μαρέγκου.

Τὴν τετάρτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἡ μάχη ἀπέλωτο. Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς εἰαζόμενος νὰ ὑποχωρήσῃ καθ' ὅλην του τὴν γραμμὴν, ἀντέταττεν εἰσέτι ὀλίγας μόνον σφαιρας ὀβουζίων, καὶ τὰς αἰχμάς τῶν λογγῶν εἰς τὰς συνεχεῖς προσβολὰς τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐφορμήσεις τοῦ ἵππικου του. Ἡ τύχη τοῦ στρατηγῶ Βονοπάρτου ἐξηφανίζετο διὰ παντός. Ἐὰν ὁ Μελὰς ἔμενε νικητῆς δὲν ἠθέλωμεν ἔχει μῆτε Ἰτατον διὰ θίου, μῆτε Αὐτοκράτορα. Αἱ λαμπραὶ νίκαι αἱ καταπληξάται κατὰ δεκαπενταετίαν ὀλόκληρον τὸν κόσμον, δὲν ὑπῆρχον... Ἀλλ' ἐπίσης δὲν ὑπῆρχον καὶ αἱ δύο ἐπιδρομαὶ τῶν 1814 καὶ 1815.

Αἱ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ στρατηγῶ Δεσαὶ δύο μοῖραι ἐφθασαν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ἐν τῷ ἅμα τὰ πάντα ἠλλάξαν μορφήν. Ὁ Δεσαὶ ἤρξατο διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ὀπισθοπορίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ φθάσας ἀνέκτισε τὴν νίκην. Βλέπων τὰ σώματα ταῦτα ὁ γαλλικὸς στρατὸς σματα, σηματοῖζει τὰ διάφορα τάγματα του ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὁ Κέλερμαν, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸν θεὸν τῆς Γαλλίας, ἐπιχειρεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν θωρακοφόρων του, τὴν τομηρὰν ἐκείνην ἐφορμήσιν ἧτις, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκφρασίν τοῦ Κέλλερμαν, ἔθεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος τὸ διάδημα Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

Ἡ προσβάλλουσα φάλαγγξ, συγκειμένη ἀπὸ τὴν ἐννάτην ἑλαφρὰν ἡμιτετραρχίαν τοῦ Μπουδέ, καὶ διευθυνομένη ἀπὸ τὸν ἴδιον Δεσαὶ πρὸ τοῦ χωρίου Σάν-Ζουλιάνο, ἀνέτρεψεν ὅ,τι εὔρεν ἐνώπιόν τῆς, καὶ ἐπροξένησε τοσοῦτον φόβον εἰς τὰ τῶν Αὐστριακῶν στρα-

τεύματα, ὥστε ταῦτα διακρίσαντα τὰς τάξεις των ἔφυγον πανταχόθεν ὀλίγοι λόγοι τῶν γάλλων ἀκροβολιστῶν ἔδραμον πρὸς καταδίωξίν των· ὁλοι, στρατιῶται, τυμπανιστὰι καὶ αὐτοὶ οἱ αὐληταί, συνέλαβον αἰχμαλώτους χωρὶς νὰ πυροβολήσωσιν.

Τὸ αὐστριακὸν πεζικὸν εἰς πλήρη λειποταξίαν, κατακερατισμένον, κατεσκορπισμένον, ἔφευγε πανταχόθεν. Οἱ περίξ τοῦ χωρίου Σάν-Ζουλιάνο λόφοι, κατάρφτοι ἀπὸ ἀμπέλους, ἐπροφύλαττον τοὺς φυγάδας ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ ἵππικου μας, ἀλλ' ὄχι καὶ τῶν εὐκινήτων πεζῶν μας. Οἱ στρατιῶται τοῦ Δεσαὶ καὶ Μπουδέ, μολοντί εἶγον περιπατήσει δεκατέσσαρας λεύγας, ἦταν πλήρεις ζήλου· ὅθεν πηδῶντες μετὰ τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας, τοὺς φράκτας καὶ τοὺς χάνδακας, καὶ ἀποσπῶντες τὰ ξύλα τῶν ἀμπέλων ἔτρεγον εἰς καταδίωξιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μελὰς.

Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ μεираκίον 14 ἐτῶν, αὐλητῆς εἰς τὴν ἐννάτην ἡμιτετραρχίαν, ἐρρίφθη πρῶτος εἰς τὰς ἀμπέλους πρὸς καταδίωξιν τῶν Αὐστριακῶν. Εἶχεν ἤδη συλλάβει τρεῖς αἰχμαλώτους, ὅταν παρετήρησεν ὀλίγον μακρότερον εἰς τὰς περιστροφὰς τῆς ἀμπέλου ἕνα ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τῶν Οὐγγρικῶν ἐπιλέκτων πασχίζοντα νὰ διέλθῃ μετὰ τὸν ἵππον του διὰ τῶν δυσκολιῶν γῆς πετρώδους καὶ κεκαλυμμένης ἀπὸ ξύλα καὶ κλίμακα. Ὁ ἀξιωματικὸς κεντᾷ τὸν ἵππον του διὰ νὰ ταχύη, καὶ τὸ εὐγενὲς ζῶον φαίνεται ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν ἀνυπομονοσίαν τοῦ κυρίου του, πασχίζον, ἀν καὶ πληγωμένον, νὰ ἀναβῇ τὸν λόφον τὸν ἀποχωρίζοντα αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἐκτεταμμένην πεδιάδα τοῦ Σάν-Ζουλιάνο. Ἐὰν ἐφθασον ἐπὶ τῆς στερεᾶς καὶ ἐπιπέδου γῆς, ὁ ἵππος καὶ ὁ ἵππεὺς ἐσώζοντο!... Ὀλίγον εἰσέτι καὶ ἐφθασον. Ἀλλ' ὁ αὐλητῆς τῆς ἐννάτης ἡμιτετραρχίας τὸν εἶδεν. Ὅθεν ἀμέσως παραδίδει τοὺς τρεῖς αἰχμαλώτους του εἰς στρατιῶτας γάλλους πληγωμένους ἐν τῷ μέτῳ τῶν ἀμπέλωνων, εἶτα λαβὼν τὸ πυροβόλον του πηδᾷ πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἀξιωματικοῦ φωνάζων·

— Εἰς τὸν τόπον, συνταγματάρχα, ἡ σὲ καίω. Ἀκούσας τὴν φωνὴν ταύτην ὁ ἀξιωματικὸς ἐστράφη καὶ βλέπει τὸν μικρὸν αὐλητὴν τρέγοντα κατ' αὐτοῦ μετὰ τὴν καρμπίναν εἰς τὰς χεῖρας. Διστάζει πρὸς στιγμὴν νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν πιστολιῶν του ἐναντίον τοῦ ἀκουράστου μεираκίου τοῦ ὁποῖον τὸν διώκει. Νὰ φρονέσῃ ἐν μεираκίον δὲν εἶναι ἀνδρεία· ἄλλως τε καὶ ἐπὶ ὑποθέσει νίκης, ὁ διπλοὺς πυροβολισμὸς ἠδύνατο νὰ ἐπισύρῃ ἄλλους περισσοτέρους ἐχθροὺς οἵτινες θυμωμένοι ἤθελον ἔλθει νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν φόνον τοῦ νέου συντρόφου των. Ἡ ἰδέα αὕτη παρουσιάζεται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ ἀμέσως ἀπραγίσει, ἀπράσιν ὀριστικὴν, ἀπόφασιν τρομερὰν, ἀλλ' ἀναπόφρευκτον. Ἀντὶ νὰ ἐξακολουθῇ φεύγων σματα, καὶ ὅταν ὁ νέος αὐλητῆς ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν του.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, εἶμαι αἰχμαλῶτος σου... ἀλλὰ κάμε με τὴν χάριν νὰ μὲ ἀκούσῃς.

Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ φθάσας εἰς ἀπόστασιν δεκα ἑπτάτων ἐστρεψε τὸ ὄπλον του πρὸς τὸν συνταγματάρχην.

— Πλησίον σου λέγει ὁ Οὐγγρος. Σὲ ὁμῶς εἰς τὴν τιμὴν μου ὡς Συνταγματάρχα, καὶ ὡς εὐπατρί-

δης ὅτι ἀναγνωρίζωμαι αἰχμαλῶτός σου. Μὴν ἔχῃς κανένα φόβον.

— Φοβον, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Δουμπρέλ, ποτὲ εἰς αὐλητῆς τῆς ἐννάτης ἡμιτετραρχίας δὲν δύναται νὰ ἔχῃ!

— Πλησίον σου λοιπόν.

Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ὕψωσε τὸ ὄπλον του, τὸ ἔφερε πρὸς τὴν δεξιὰν χεῖρα, ὡς πράττουσιν οἱ ὑπαξιωματικοί, καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν συνταγματάρχην, ὡς ὁ μέλλων νὰ διακοινώσῃ τὸ σύνθημα.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ Οὐγγρος ἀξιωματικὸς, ἔχεις θεβαίως τὴν μητέρα σου;

— Ἐὰν ἔχω ἀκόμη τὴν μητέρα μου; Βεβαίως, εἶπεν ὁ αὐλητῆς· ἡ καλὴ γυναικα πιστεύω κάθεται σήμερον ἡσυχάτα εἰς τὸ ὀπωροπωλεῖον τῆς, εἰς Παρίσια κατὰ τὴν ὁδὸν Κοντρεσκάρπ, πλησίον εἰς τὸ Πάνθειον.

— Καὶ ἀγαπᾷς πολὺ τὴν μητέρα σου· δὲν εἶναι ἀληθὲς φίλε μου;

— Ἐὰν τὴν ἀγαπῶ... ἅμα ὁποῦ γίνω στρατιῶτης θέλω τὴν γράψῃ, καὶ θέλει εὐχαριστηθῆ νὰ μὲ ἀκούσῃ προθυμῶς, διότι εἶναι καλὴ πατριώτισσα ἡ Κ. Δουμπρέλ... Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν ὁ αὐλητῆς, δὲν εἶναι τώρα καιρὸς τρυφεροτήτων. Ἀκολουθήσατέ με συνταγματάρχα ἐν τῷ πολέμῳ τὰ τοῦ πολέμου. Ὁ καιρὸς δὲν πρέπει νὰ παύρηται εἰς συνδιαλέξεις.

— Φίλε μου, ἐπανελάθεν ὁ συνταγματάρχης, ἔχεις μητέρα... τὴν ἀγαπᾷς... καὶ ἐπομένως θέλεις μὲ ἐνοήσει.

— Σὰς ἐνοῶ κάλλισα, συνταγματάρχα· ἀλλ' ἀδιάφορον, πρέπει νὰ μὲ ἀκολουθήσετε, εἰστε αἰχμαλῶτός μου.

— Ἄκουσον εἰσέτι σὲ παρακαλῶ. Χθὲς τὴν παραμονὴν τῆς μάχης ἔλαβον ἐπιστολὴν ἀπὸ Βιέννης· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μὲ ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ καλὴ μου μήτηρ εὐρίσκετο εἰς κίνδυνον καὶ μὲ καθικέτευε νὰ μὲ ξαναἰδῇ, καὶ μὲ φιλήσῃ ἀκόμη πρὸ τοῦ θανάτου τῆς... Ἡ στρατιωτικὴ τιμὴ, ἐξηκολούθησεν, ὁ συνταγματάρχης δὲν μὲ ἐπέτρεπε νὰ ζητήσω ἄδειαν ἀπουσίας παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου... Τὴν ἐπισύσασιν ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ μάχη. Ἀλλ' ἦδη ἡ τύχη τοῦ πολέμου, ἡ κακὴ ἐκβασὶς τῆς μάχης, μὲ ἐπιτρέπουσι νὰ ἀκούσω τὴν φωνὴν τῆς φύσεως, καὶ νὰ πετάξω πλησίον τῆς μητρός μου... ἦτις δυστυχῶς ἀπέθανεν ἴσως... Σὲ καθικέτευω λοιπὸν φίλε μου, ἐν ὀνόματι τῆς μητρός σου, ἐν ὀνόματι τοῦ ὅ,τι ἔχεις ἱερώτερον εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, νὰ μὲ ἀφήσῃς ν' ἀναχωρήσω. Ἴδου, ἐπρόσθεσεν ὁ Οὐγγρος, σύρον ἐκ τῆς παλάσκας του ἐν χαρτοφυλάκιον, ἰδοὺ τὰ λύτρα μου. Ἐδῶ μέσα εἶναι δεκαπέντε χιλιάδες φράγκων, μὲ τὴν ποσότητα ταύτην δύνασαι νὰ ἀποκαταστήσῃς εὐτυχῆς τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἡμερῶν ἐκείνης εἰς τὴν ὁποῖαν χρεωστεις τὴν ζωὴν.

Προφέρων τοὺς λόγους τούτους ὁ συνταγματάρχης εἶχε πραγματικῶς συγκινηθῆ· ἀφθονα δάκρυα ἔρρεον ἐπὶ τῶν παρειῶν του, καὶ τὸ ἀσθμαῖνον στήθος του μόλις ἠδύνατο ν' ἀντιβῇ εἰς τοὺς ὀλυγμούς.

Καὶ μόλα ταῦτα ὁ ἀνὴρ οὗτος ὁ τοσαύτην δεικνύων ἀδυναμίαν εἰς τὴν μνήμην τῆς μητρός του, ἦτον ἀνδρείος καὶ γενναῖος. Τὸ αἰματωμένον ξίφος τὸ εἰσέτι κραμᾶμενον εἰς τὸν βραχιονά του ἐμαρτύρει ὅτι εἶχε

κάμει τὸ χρέος του ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποῦ ἐδιώκει συντάγματος.

Ὁ νέος αὐλητῆς βλέπων τὴν δυσκόλως ὑποκρυπτομένην λύπην τοῦ συνταγματάρχου ἐπικαλουμένου τὸ ὄνομα τῆς μητρός του, συνεκινήθη ἐπίσης, καὶ ἀτενίσας τὸν αἰχμαλῶτόν του, τῷ εἶπε·

— Συνταγματάρχα, ἂς μὴ περιπλέκωμεν τὴν ὑπόθεσιν, σὰς ἰκετεύω καὶ ἐν πρώτοις ἐπαναθέσατε τὸ χαρτοφυλάκιον εἰς τὸν σάκκον σας· οἱ γάλλοι στρατιῶται δὲν πωλοῦσι τὸ αἷμα των καὶ δὲν θέτουσιν εἰς πλειστηριασμὸν τὴν ἐλευθερίαν οὐτινος δήποτε.

Ὁ συνταγματάρχης ὑπήκουσε.

— Μὲ ζητεῖς, ἐπανελάθεν ὁ Δουμπρέλ, ἐν ὀνόματι τῆς μητρός μου καὶ τῆς μητρός σου νὰ σὲ ἀφήσω ἐλεύθερον... Ἐγνώρισες τὴν ἀδυναμίαν μου. Ἀλλὰ προδίδων τὰ καθήκοντά μου, ποῖαν ἐγγύτησιν ἔχω ὅτι μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας δὲν θέλω σὲ εἶρει, ὡς σήμερον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, διοικούντα στρατὸν κατὰ τῆς ἐννάτης ἡμιτετραρχίας.

— Σὲ δίδω τὸν στρατιωτικὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι πρὶν τριῶν ἐτῶν δὲν θέλω φέρει τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Γαλλίας. Ἐὰν μὲ κρατήσῃς σήμερον αἰχμαλῶτον ταχέως θέλουν μὲ ἀνταλλάξῃ· ὅθεν ἡ προθεσμία τὴν ὁποῖαν σὲ προσφέρω ἀποκρούει καὶ ταύτην τὴν δυσκολίαν.

— Τοῦτο μὲ ἀρκεῖ συνταγματάρχα. Ἀναχώρησον λοιπὸν, καὶ ἐναγκαλιζόμενος τὴν μητέρα σου, ἰκέτευσον τὸν Θεὸν νὰ μὲ χορηγήσῃ τὴν αὐτὴν εὐτυχίαν.

— Γενναῖον τέκνον! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικὸς, δὲν θέλω ποτὲ λησμονῆσει τὴν ὁποῖαν μὲ κάμνεις χάριν. Πῶς ὀνομάζεσαι;

— Ἰωάννης Δουμπρέλ.

— Λοιπὸν φίλε μου Δουμπρέλ δὲν ἐδέχθη τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα σὲ προσέφερα, ἀλλὰ θέλεις δεχθῆ τὸ δακτύλιον τοῦτο καὶ θέλεις τὸ φέρει πρὸς μνήμην τῆς γνωριμίας μας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

— Δὲν ἤξεύρω συνταγματάρχα ἐὰν πρέπη...

— Μὴ μὲ ἀπελπίζῃς διὰ νέας ἀρνήσεως, διέκοψεν ὁ συνταγματάρχης, καὶ συλλογίσου ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ὁ κόμης Ρουπελὲν θέλει ἐπιβλέπει πάντοτε τὸν νέον νικητὴν του καὶ θέλει τῷ δώσει δειγμάτων τῆς αἰωνίου εὐγνωμοσύνης του.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμεῖνῃ τὴν ἀπάντησιν, ἐκέντησε τὸν ἵππον του καὶ ἔγεινεν ἀφαντος.

Ὁ αὐλητῆς μας ἐρρίφθη καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀμπέλωνων, καὶ μετ' ὀλίγον εὔρεν ἀντικείμενον διὰ νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἀνδρείαν του. Εἰς στρατιῶτης Αὐστριακὸς μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας καὶ κρατῶν προσκολλημένην εἰς τὸ σῶμά του τὴν σημαίαν τοῦ συντάγματος του ἐσύρετο ὡς ἐρπετὸν μεταξὺ τῶν ἀμπέλων, ἐλπίζων νὰ διαφύγῃ τὰ ὄμματα τῶν νικητῶν καὶ νὰ σώσῃ τὴν πολυτίμον σημαίαν καὶ τὸν δικέφαλον ἀστὸν τῆς. Ὁ Δουμπρέλ τὸν παρετήρησεν.

— Εἰς τὸν τόπον! ἐφώναξεν ὁ αὐλητῆς. Παραδώσου ἢ ἀπέθαγες. Ὁ αὐθιγακὸς ἐπιλεκτός ἰδὼν ὅτι ἀνεκαλύφθη, ἠγέρθη ὀρθος καὶ σφύζας περὶ τὸ στήθος τὴν σημαίαν ἀπήντησεν.

— Ὄχι, ὄχι, ὄχι!

— Ἄ, ὄχι, ὄχι, ἐφώναξεν ὁ αὐλητῆς προχωρῶν κατ'

εὐθείαν ἐπ' αὐτοῦ· θέλω σὲ ἀποδείξει ὅτι τὸ δικέ-
φκλον ποῦλί σου μὲ ἀνήκει.

Ὁ ἐπιλέκτος ἦτον κολοσσαίου ἀναστῆματος, ὁ αὐ-
λητῆς ἦτον μικρὸς καὶ ἰσχνός. Ἡ ἀχλὺ αὐτῆ ὠμοιάζε-
μέ τὴν τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Γολλιῆθ. Καὶ αὐτὴ ἔλαβε
τὸ ἴδιον τέλος.

Ὁ αὐλητῆς ἐπροχώρει κατὰ τοῦ ἐπιλέκτου, ὅστις
σβόρας τὰ δύο του πιστόλιχα ἐπροβόλησε κατ' αὐτοῦ.
Ὁ Δουμπρέλ δὲν ἐπληγώθη. Ὅθεν προχωρῶν ἐφύναζε.

— Λοιπὸν ἀπόθανε.
Καὶ ἀμέσως ἐπροβόλησεν. Ἡ σφαῖρα ἐκτύπησε τὸν
ἐπιλέκτον εἰς τὸ μέτωπον ὅστις ἔπεσε κεραυνοβολη-
θεὶς ὁ εἰς τῶν Τιτάνων καὶ σφύγγων πάντοτε τὴν
σημαίαν ἐπὶ τοῦ ἀγωνιῶντος σώματός του.

Ὁ Δουμπρέλ μετὰ κόπου ἀπέσπασε τὴν σημαίαν καὶ
εὐχαριστημένος διὰ τὰ μέχρι τοῦδε λάφυρά του, ἐπέ-
στρεψεν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ὅπου ὁ Βοναπάρ-
της, πρῶτος Ἴπκτος, περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς ἐπιτε-
λεῖς του ἐδέχετο τὰς συγχαρητήριους εὐχὰς τῶν
στρατηγῶν καὶ τὰς ἐνθουσιώδεις ζητωκραυγὰς ὅλου
τοῦ στρατοῦ.

Ἰδὼν ὁ ἀρχιστράτηγος Βοναπάρτης ἐρχόμενον
τὸν νέον αὐλητὴν καὶ φέροντα ἀναπεπταμένην τὴν
σημαίαν ἐστράφη πρὸς τοὺς στρατηγούς του καὶ τοὺς
εἶπε.

— Βεβαίως, κύριοι, μὲ στρατὸν ὡς ὁ ἐδικός μας,
εἰς ὃν οἱ στρατιῶται εἶναι ἥρωες δὲν πρέπει νὰ ἀμφι-
βάλη τις περὶ τῆς νίκης. Ἰδέτε τὸν μικρὸν τοῦτον
αὐλητὴν ὅστις μᾶς φέρει μίαν σημαίαν.

Ὅλοι ἀπεσφύρησαν διὰ νὰ διέλθῃ ὁ Δουμπρέλ, ὅστις
παρουσιάζων τὴν σημαίαν εἰς τὸν Ναπολέοντα μ' ὄλην
τὴν τόλμην τοῦ Παρισιανοῦ μειρακίου, καὶ χειρῶν
κατὰ τὸν κανονισμόν, τῷ εἶπε.

— Πολίτα πρῶτε Ἴπκατε, ἰδοὺ σημαίαν τὴν ὁποίαν
ἐκυρίευσα εἰς τὰς ἀμπέλους τοῦ Σάν-Ζουλιάνο θη-
νατώσας τὸν σημαιοφόρον. Σὰς παρακαλῶ νὰ τὴν
δεχθῆτε ἐν ὀνόματι τῆς ἐνάτης ἡμιτετραρχίας τῆς
ὁποίας ἀποτελῶ μέρος.

Ἡ ἐξυπνος φυσιογνωμία τοῦ νέου αὐλητοῦ, ἡ λα-
κωνικὴ προσαγορευσις του, τὰ στρατιωτικὸν ὕψος του,
ἤρσαν εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον.

— Τί θέλεις πρὸς ἀλοιδίην τῆς ἀνδρείας σου, φίλε
μου; τὸν ἠρώτησεν ὁ Ναπολέων.

— Ἐπειδὴ μὲ νομίζετε ἄξιον ἀμοιβῆς, ἀπάντησεν
ὁ αὐλητῆς, ὅα σὰς ζητήσω νὰ μὲ μεταθέσετε εἰς τὴν
φρουράν σας μὲ τὸν βαθμὸν μου.

— Διατί δὲν θέλεις νὰ μείνης εἰς τὸ σύνταγμα
σου; τῷ εἶπεν ὁ Ναπολέων, δὲν τὸ ἀγαπᾷς;

— Ἀπ' ἐναντίας ἀγαπῶ τὴν ἐνάτην ἡμιτετραρ-
χίαν ὡς κόρην ὀρθοκράτου; ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ σύνταγματα
ταῦτα δὲν ἀποστέλλονται συνεχῶς ὡς φρουρὰ εἰς τὰ
Παρίσια...

— Θέλεις λοιπὸν νὰ ἰδῆς τὰ Παρίσια; διέλοψεν
ὁ Ναπολέων.

— Τὰ Παρίσια τὰ γνωρίζω ἐπάνω εἰς τὰ δάκτυλά
μου, ἐγεννήθη ἐκεῖ. Δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ αἰτία.

— Διατί λοιπὸν;

— Ἐπειδὴ ἔχω ἐκεῖ τὴν μητέρα μου, ἀπεκρίθη ἐρυ-
θρίων ὁ νέος αὐλητῆς.

— Καλὰ, κάλλιστα, τέκνον μου ἀπάντησεν ὁ Να-

πολέων, θέλεις ἔλθῃ εἰς Παρίσια, θέλεις μετατεθεῖ
εἰς τὴν φρουράν μου ὡς αὐλητῆς. Ἀλλ' ἂν τοῦτο σὲ
ἀρεθῇ, δὲν εἶναι ὁμοῦ καὶ ἀρετὸν διὰ τὴν δημοκρατίαν
ἣτις χωροῦται νὰ ἀνταμοιβῇ μεγαλοδωρῶς τοὺς γη-
ροῦς; καὶ τοὺς νέους ὑπερασπιστὰς τῆς. Ἐν ὀνόματι
τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας μιᾶς καὶ ἀδιαίρετου, ἐξη-
κολούθησεν ὁ Ναπολέων ἀναλαμβάνων τὸν τόνον ἐκεῖ-
νον τῆς φωνῆς τὸν συγκινοῦντα τὰς καρδίας τῶν
στρατιωτῶν του, σοὶ ἀπονέμω, Ἰωάννη Δουμπρέλ, ἕνα
αὐλὸν τῆς τιμῆς.

— Σὰς εὐχαριστῶ, στρατηγέ μου, ἀπάντησεν ὁ αὐ-
λητῆς πικρῶν ἀπὸ τὴν χαρὰν του, θέλετε ἰδῆ, προχω-
ρούσης τῆς ἡλικίας μου, ὅτι ἡ δημοκρατία δὲν ἐτίμη-
σεν ἕνα ἀχάριστον.

Ὁ Δουμπρέλ μετετέθη ἀμέσως εἰς τοὺς ἐπιλέκτους
τῆς φρουρᾶς ὡς αὐλητῆς, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ λαὸς
τῶν Παρισίων ἔτρεχεν εἰς προῦπάντησιν τῆς θριαμ-
βευτικῆς εἰστροχουμένης εἰς Παρίσια ἀνδρείας φρουρᾶς,
τὴν ὁποίαν δικαίως ὁ Ναπολέων ὠνόμασε *φάλαγγα
ἐκ γρατίου*.

Ἡ μετὰ τῆς Αὐστρίας εἰρήνη εἶχεν ἤδη κλεισθῆ.

Φιλῆσας εἰς Παρισίους ὁ Δουμπρέλ ἔτρεξεν εἰς ἀνα-
ζήτησιν τῆς μητρὸς του τὴν ὁποίαν εὗρεν ὄχι πλεόν
εἰς τὸ εὐτελὲς ὄπωροπάλαιον της, ἀλλὰ εἰς ἕν ὠραῖον
ἱργαστήριον μετερχομένην τὸ ἐμπόριον τῶν πτερῶν,
τῶν μαλλίων καὶ τῶν τριχῶν, ὅπερ καὶ πρὸ τῆς ἐπα-
ναστάσεως μετήρχετο. Ὁ νέος αὐλητῆς μας ἠρώτησε
τὴν μητέρα του περὶ τῆς αἰφνιδίου ταύτης μεταβολῆς
τῆς καταστάσεώς της, αὐτὴ δὲ τὸν ἀπάντησεν ὅτι
πρὸ δύο μηνῶν ἀγνωστὸς τις ἦλθε καὶ τὴν ἔφερε
15000 φράγκα ἀπὸ μέρους ἐνὸς τῶν ὀφειλετῶν της,
ὡς ἔλεγεν. Ἐχούσα δὲ νὰ λαμβάνῃ μεγάλας ποσότη-
τας ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς τοὺς φυγαδευθέντας κατὰ τὴν
ἐπανάστασιν, ἐδέχθη τὴν ποσότητα ταύτην καὶ ἀνέ-
λαβε τὸ παλαιὸν της ἐμπόριον βοηθουμένη ἀπὸ τὰς
δύο θυγατέρας τὰς ὁποίας μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ ὑ-
πανδρεύσῃ.

Ὁ Δουμπρέλ ἐθύσθη εἰς σκέψεις. Μετ' ὀλίγον δὲ
ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν του εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του.

— Θέλω νὰ ἐξαρκεῖσθω τὴν ὑπόθεσιν ταύτην! Ἐ-
χετε ἐδῶ πλησίον κανένα ἀδαμαντοπώλην, κανένα χρυ-
σοχόον;

— Τὴ ἱργαστηρίον μας γειτνιάζει μὲ ἕνα τῶν καλη-
τέρων χρυσοχόων τῆς πρωτεύουσας.

— Λοιπὸν πήγαινε νὰ ἐκτιμήσῃς τὸ δακτυλίδιον
τοῦτο, ἐπρόθεσεν ὁ νέος αὐλητῆς, τὸ ὅποιον μὲ ἐδόθη
εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης.

Ἡ Κ. Δουμπρέλ μετέβη εἰς τοῦ χρυσοχόου καὶ με-
τὰ ὀλίγα λεπτὰ ἐπληρώθη λέγουσα πρὸς τὸν υἱὸν της,

— Δὲν ἠπατήθην, ὁ ἀδάμας οὗτος εἶναι ἐκ τῶν
πολυτιμωτέρων ἀξίζει 10,000 φράγκων. Ἀλλ' εἶπέ
μοι σὲ παρακαλῶ, ἐπρόσθεσεν ἡ μήτηρ μὲ ἀνησυχίαν,
πόθεν προέρχεται τὸ δακτυλίδιον τοῦτο;

— Μήτηρ, μὴν ἀνησυχεῖς, ἀπάντησεν ὁ αὐλητῆς. Ὁ
ἀδάμας οὗτος προέρχεται ἀπὸ τὴν αὐτὴν πηγὴν μὲ
τὰς 15,000 φράγκα.

Καὶ χωρὶς περὶτέρω προομίου ὁ Δουμπρέλ ἐδιηγῆ-
θη εἰς τὴν μητέρα του καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς του τὸ
ἐπεισόδιον τῆς μάχης τοῦ Μαρτέγου μετὰ τοῦ κόμητος
Ρουπελέν, τὸ πῶς ἠνῆθη νὰ λάβῃ τὸ χαρτοφυλάκιον

τοῦ συνταγματάρχου καὶ πῶς αὐτὸς τὸν εἶδασε νὰ δε-
χθῆ τὸ δακτύλιον.

Ἐν τούτῳ τὸ ἐμπόριον τῆς Κ. Δουμπρέλ ἐπρό-
δουσεν, ἡ ὑπανδρεία καὶ τῶν δύο θυγατέρων της ἠύξησε
τὴν οἰκιακὴν εὐτυχίαν· ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ μ' ὀ-
λην τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης δὲν ἠθέλησε νὰ παραι-
τήσῃ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον.

— Ἐγεννήθη, διὰ νὰ εἶμαι στρατιώτης, ἔλε-
γε πρὸς τὴν μητέρα του, ἀνετράφημεν μεταξύ τῶν τυμ-
πάνων καὶ τῶν ὄπλων. Διψῶ δόξαν, καὶ θέλω ἐξα-
κολούθησαι φέρων τὴν στρατιωτικὴν στολήν. Ἔσο θε-
θαία, δὲν θέλω μείνει πάντοτε αὐλητῆς.

II.

Ἡ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐκστρατεία.

Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ εἶχεν εἰπεῖ ἀλήθειαν. Τὸ ἔτος
1802 μετετέθη ὡς στρατιώτης εἰς ἕνα λόγον ἐπιλέ-
κτων, τὸ 1803 ἦτον λογίας, καὶ τὸ 1805 ἐπανήρ-
χετο ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ Αὐστρελιτζ φέρων τὰς
ἐπωμίδας τοῦ ὑπολοχαγοῦ τῶν πεζῶν ἐπιλέκτων τῆς
Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Πρὸ ἐνὸς ἤδη ἔτους εἶχεν
ἀνταλλάξει τὸν αὐλὸν τῆς τιμῆς μὲ τὸ παράσημον
τῆς λεγαῖνος τῆς τιμῆς.

Ὁ Δουμπρέλ ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας
τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Εἰς τὴν Ἰέναν ἐπροβιάσθη
λοχαγός, εἰς τὸ Φρίδλανδ, ταγματάρχης· τέλος τὸ
1809 ὁ Ναπολέων τὸν ἐπροβιάσας συνταγματάρχην
ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Βαγγράμ, καὶ τοῦ ἐδῶ-
κε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ 9 ελαφροῦ συντάγματος, τοῦ
πρότερον ἐνάτη ἡμιτετραχία ὀνομαζομένου, ὅπου πρῶ-
τον ὁ Δουμπρέλ εἶχεν ὑπηρετήσῃ ὡς αὐλητῆς. Ἡ
περίστασις αὐτὴ ἦτον ἐνδοξὴ διὰ τὸν Δουμπρέλ, ὅθεν
ἐφαίνετο ἀνυπόμονος ν' ἀποδείξῃ εἰς τὸν Ναπολέοντα
ὅτι ἦτον ἄξιος τοῦ διοικεῖν ἕνα τῶν ἀνδρειοτέρων συν-
ταγμάτων τοῦ *Μεγάλου Στρατοῦ*.

Ἡ περίστασις αὐτὴ ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον.

Κατὰ τὸ 1812, τὸ ἕνατον σύνταγμαδιετάχθη νὰ
ἀποτελέσῃ μέρος τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῆς Ῥωσ-
σίας ἐκστρατείαν. Εἰς τὴν ὑποχώρησιν τῆς Μόσχας
τὸ σύνταγμα τοῦτο προσέβαλε μὲ τόσην ὀρμὴν τοὺς
ἐχθροὺς ὥστε ἐβιάσθησαν νὰ ἀποστρωθῶσιν ἂν καὶ ἀνώ-
τεροι κατὰ τὰς δυνάμεις. Ὁ Δουμπρέλ ἐπληγώθη,
ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τὸ πεδίον τῆς μάχης,
καὶ ἐξηκολούθησε διοικῶν τὸ σύνταγμα τοῦ ἕως ὅτου
ἐφθασεν εἰς Μόσχαν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤρχισεν ἡ ἀξιωματικὸς
ἐκείνη καὶ ἀπαίσιος ὑπισθοπορία, καθ' ἣν ἡ Γαλλία,
ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομαδῶν, ἔχασε τὸ πυροβολικὸν της,
τὰς ἀρσενικὰς της, 100,000 στρατιώτας, 60,000
ἵππους, καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν στέφουσαν μέχρι
τούδε τὰς ἀνικητὸς σημαίας της. Τὸ ὑπὸ τὸν Δουμ-
πρέλ 9 σύνταγμα ἐτέθη εἰς τὴν ὀπισθοφυλακίαν, εἰς
τὴν θέσιν τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης.

Εἰς τὸ διάστημα τριῶν ἐβδομαδῶν οἱ ἀτρόμητοι
οὗτοι στρατιῶται ἀνευ ἄρτου, γυμνοὶ, καὶ σχεδὸν χω-
ρὶς πολεμολόγια ἀντεῖχον ἡμέραν καὶ νύκτα κατὰ τῶν
προσβολῶν τῶν Κοζάκων καὶ τῶν ελαφρῶν σωματίων
τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἐπὶ κεφαλῆς πάν-
τοτε τῶν ἐπιλέκτων δὲν ἐπυκεν ἐμφυχόνων τοὺς
στρατιώτας διὰ τοῦ παραδείγματός του. Ὅλοι

ὑπήκουον εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνου τὸν ὅποιον ἐθεώρουν
μᾶλλον ὡς πατέρα παρὰ ὡς ἀρχηγόν, καὶ ὄλοι ἀπέ-
θησκον εἰς τὰς θέσεις των, τινὲς μὲν ἀπὸ τὸν σίδηρον
καὶ τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν, τινὲς δὲ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ
τὴν ἀδυναμίαν, καὶ οἱ περισσώτεροι ἀπὸ τὸ ψῦχος.
Τέλος τὴν δεκάτην ἐνάτην ἡμέραν τῆς ὀπισθοπορίας,
ἀπὸ τοὺς 2420 στρατιώτας τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ
ὠραῖον τοῦτο σύνταγμα, εἶχον μείνει μόνον 130, καὶ
οὗτοι ὠμοιάζον μᾶλλον σκιάς παρὰ στρατιώτας.

Μ' ὄλην ταύτην τὴν σκληρὰν ἐλάττωσιν ὁ Δουμ-
πρέλ ἐξηκολούθει ἐκπληρῶν τὰ χρεῖά του· ἀλλὰ πλη-
σιον τοῦ Σομόλεσκ, περικυκλωθεὶς ἀπὸ ὀλόκληρον
ἐχθρικήν μοίραν, ἐντὸς ἐνὸς βάλτου, ἐβιάσθη νὰ παρα-
δωθῇ.

Οἱ Ῥῶσοι ἐφέρθησαν φιλανθρώπως πρὸς τοὺς αἰχ-
μαλώτους· καὶ μετ' ὀλίγων ὡρῶν ἀνάπαυσιν τοὺς
διεύθυνον πρὸς τὴν Πετρούπολιν, τὴν δευτέραν ταύτην
πρωτεύουσαν τῆς Ῥωσσίας.

Ὁ συνταγματάρχης Δουμπρέλ καὶ διάφοροι ἄλλοι
στρατηγοὶ καὶ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ, ἂν καὶ δυνά-
μεινοι χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ συνδρομὴν τῶν ἀξιωματικῶν
Ῥῶσων, νὰ ἐξηκολούθησιν τὸ ταξιδίον των μὲ
περισσώτερον ἀνεσιν, ἐπροτίμησαν νὰ μείνωσιν ἐπὶ κε-
φαλῆς τῶν δεκατισθέντων καὶ ἀροπλισθέντων στρα-
τιωτῶν των.

Ἡ πένθιμος αὐτὴ φάλαγγς ἐφθασεν εἰς Πετρούπολιν
τὴν μεσημβρίαν τῆς 23 Ἰανουαρίου 1813.

Τὰ λείψανα 23 συνταγμάτων Γαλλικῶν παρετά-
χθησαν σιωπηλῶς ἐπὶ τῆς κρηπίδος τῆς Νεβᾶς, περι-
μένοντες ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς
Πετροπούλεως τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ διευθυνθῶσιν εἰς
ἕν τῶν προαστείων ἢ τῶν πέριξ τῆς πρωτεύουσας
χωρίων.

Αἰφνης εἰς ἵππους φέρων πολυτελῆ στολὴν θαλαμη-
πόλου ἐφθασεν ἐπὶ τῆς κρηπίδος τῆς Νεβᾶς ὁμοῦ μὲ
δύο ὑπασπιστὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς Πετροπούλεως.

— Ὁ συνταγματάρχης Ἰωάννης Δουμπρέλ εὐρίσκε-
ται μεταξύ ὑμῶν, κύριοι; εἶπε μεγαλοφώνως ὁ θαλα-
μηπόλος ἐνώπιον τῶν συνηθροισμένων Γάλλων ἀξιω-
ματικῶν.

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησεν ὁ Δουμπρέλ παρουσι-
ζόμενος.

— Κύριε συνταγματάρχα, δεῖξατε εἰς τοὺς ΚΚ.
ὑπασπιστὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς Πετροπούλεως τοὺς
στρατιώτας τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ συντάγματός
σας.

— Ἀλλ' ὄλοι αὐτοὶ οἱ στρατιῶται, εἶπεν ὁ Δουμ-
πρέλ μετὰ μικρὸν δισταγμῶν, ἦσαν ἐκ τοῦ συντάγματός
μου... καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπίσης, ἐπρόσθεσεν.

Ὁ θαλαμηπόλος εἶπε κρυφίως ὀλίγας λέξεις πρὸς
τοὺς ὑπασπιστὰς.

— Τώρα, κύριε συνταγματάρχα ἀκολουθήσατέ μοι.

— Ὅπου θέλετε, ἀπάντησεν ὁ Δουμπρέλ.

Καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππου στολισμένου μεγαλοπρεπῶς
τὸν ὁποῖον τῷ εἶχον φέρει, ἠκολούθησε τὸν Θαλαμηπόλον.

Ἀφοῦ διήλθον δι' ὄλων τῶν κρηπίδων τῆς Νεβᾶς ὁ
ὁδηγὸς ἐσταμάτησε εἰς τὸ τέλος τῆς ἀνατολικῆς
διώρυγος πλησίον τοῦ Παλατιοῦ τοῦ Πετερχόφ, καὶ
ἀπέναντι λαμπροῦ τινος μεγάρου, εἰπὼν εἰς τὸν Κ.
Δουμπρέλ.

— Ἰδοὺ ἐφθάσαμεν συνταγματάρχα, εἰς τὸ παλάτιον τῆς Κομησῆς Κορμανόφ.
 — Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τὴν γνωρίζω.
 — Δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ σὰς δώσω περιτρώ πληροφορίας. Ἡ Κ. Κορμανόφ ἦτις σὰς περιμένει, θέλει σὰς ἐξηγήσει ὅ,τι ἐπιθυμείτε νὰ μάθητε.
 — Ἀς ὑπάγωμεν νομίζω ὅτι ὑπάρχει λάθος ἀλλὰ θέλομεν ἰδεῖ.
 Καταβὰς ὄθεν ἀπὸ τὸν ἵππον του ἠκολούθησε τοὺς ἐλθόντας εἰς προὔπαντήσιν του δύο ὑπρέτας οἵτινες τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κομησῆς.
 Τὸ δωμάτιον τῆς Κ. Κορμανόφ ἦτον ἀριστοῦργημα πολυτελείας καὶ κομψότητος· ἐν τῷ μέσῳ δὲ πολυτίμων κοσμημάτων, εἰκόνων, ἀγαλμάτων, ἀνθῶν, ἀρωματικῶν, ἐκάθητο ἐπὶ ἀνακλίντρον θελοδίνου ἢ βασίλισσα τοῦ ροητευτικοῦ τούτου παλατίου.
 Πᾶς ἄλλος παρὰ τὸν Δουμπρέλ ἤθελεν ἐκπλαγῆ εὐρισκόμενος ἀπέναντι τσαούτης πολυτελείας, ἀπέναντι γυναικὸς τόσον ὠραίας· ἀλλ' αὐτὸς ὡς ἀληθῆς στρατιώτης, ἐπροχώρησε σοβαρῶς πρὸς τὴν Κ. Κορμανόφ, καὶ χαιρετῶν μετὰ μεγίστης εὐγενείας καὶ χάριτος.
 — Φοβοῦμαι, Κυρία, εἶπεν, μήπως ἡ ἐνταῦθα παρουσία μου εἶναι ἀποτέλεσμα λάθους· ἀλλ' εὐπειθῆς εἰς τὰς διαταγὰς σας, θέλω αἰσθανθῆ μέγαν λύπην τοῦ νὰ σὰς ἀφήσω ἀφ' ἑλαδὸν τὴν ἀνέλπιστον εὐτυχίαν τοῦ νὰ σὰς ἰδῶ.
 Ὁ ἐπιτήδεις οὗτος ἔπαινος ἀπαγγελθεὶς μ' ὄλην τὴν στρατιωτικὴν εὐλικρίνειαν δὲν δυσηρέστῃς τὴν κόμησάν.
 — Πιστεύω, κύριε, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἠπικτήθη. Εἰσθε ὁ συνταγματάρχης Ἰωάννης Δουμπρέλ, διοικητῆς τοῦ ἐνάτου ἐλαφοῦ συντάγματος.
 — Μάλιστα, κυρία.
 — Εἰστε ὑμεῖς, ἐπρόσθεσεν ἡ κόμησσα, ὅστις εἰς τὴν μάχην τοῦ Μαρέγκου συνελάθετε αἰχμαλώτων τὸν κόμητα Ρουπελέν συνταγματάρχην τῶν ἐπιλέκτων, καὶ τοῦ ἀπεδώκατε τὴν ἐλευθερίαν διὰ ν' ἀπέλθῃ νὰ ἀσπασθῇ τὴν θνήσκουσαν μητέρα του;
 — Μάλιστα, κυρία, ἔλαβον τὴν εὐτυχίαν, ἀπεκρίθη ὁ Δουμπρέλ, νὰ κάμω τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην εἰς τὸν κόμητα Ρουπελέν, καὶ τὸ δακτυλίδιον τοῦτο τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν ἀπεχωρίσθη εἶναι τὸ πολῦτιμον δαίμα τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου.
 — Γνωρίζω τὰ πάντα, ἐπανέλαθεν ἡ Κ. Κορμανόφ· διὰ νὰ πεισθῆτε ὅτι ἡ ἐνταῦθα ἐφιξίς σας δὲν προέρχεται ἀπὸ λάθος, ὡς νομίζετε ἀπὸ μετριοπροσύνῃν, ἀναγνώσκατε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ ἀγαπητοῦ μου ἀδελφοῦ, τοῦ κόμητος Ρουπελέν, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν μοι ἔστειλεν ἀπὸ Βιέννης, ὅπου κατοικεῖ μετὰ τῆς οἰκογενείας του.
 Ὁ συνταγματάρχης ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀνέγνω τὰ ἀκόλουθα.
 « *Ἀκριθὴ μου ἀδελφῆ.*
 « Τὴν στιγμὴν ταύτην μανθάνω τὰ δυστυχήματα τὰ συνοδεύσαντα τὴν ὀπισθοπορείαν τοῦ ἐν Ρωσίᾳ Γαλλικοῦ στρατοῦ. Δὲν ἀμφιβάλω ὅτι τὰ ῥωσικὰ στρατεύματα θέλουσι συλλάβει πολλοὺς αἰχμαλώτους. Ἐνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀκριθὴ μου ἀδελφῆ, πληροφορηθῆτε μετὰ προσοχῆς, καθόσον οἱ αἰχμαλῶτοι ἔρχονται εἰς Πετροῦπολιν καὶ εἰς τὰς περὶ ἑπα-

ρχίας, μήπως μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει ὁ συνταγματάρχης Ἰωάννης Δουμπρέλ διοικητῆς τοῦ 9 ἐλαφοῦ πεζικοῦ συντάγματος τοῦ ἀποτελοῦντος μέρος τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Ἐὰν ἡ τύχη τῶν ὀπλων προδώσει τὴν γενναϊότητα τοῦ συντάγματος τούτου καὶ τοῦ ἀνδρείου στρατηγοῦ των, ἐὰν ὁ συνταγματάρχης Δουμπρέλ αἰχμαλωτισθῇ, μὴν ἀμελήσης διὰ παντὸς μέσου νὰ ἐλαφρώσῃς τὴν αἰχμαλωσίαν του. Δὲν ἐλησύνησες ὅτι εἰς τὸν νέον αὐλητὴν Ἰωάννην Δουμπρέλ τὸν σήμερον συνταγματάρχην, χρεωστῶ τὴν ταξίαν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα μου, μετὰ τὴν ἀποτρόπαιον ἡμέραν τοῦ Μαρέγκου. Ἐὰν ἠδυνήθη διὰ τῆς παρουσίας μου νὰ σώσω τὴν μητέρα μας ἀπὸ τὸν θάνατον, ἐὰν ἠδυνήθη νὰ σφίξω εἰς τὰς ἀγκάλας μου, σὲ φιλάτη μου ἀδελφῆ, τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους μας, εἰς αὐτὸν καὶ μόνον χρεωστῶ ὅλας ταύτας τὰς εὐτυχίας, τὰς ὁποίας εἰσέτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνταποδώσω.
 « Σὲ ἐπιφορτίζω ἐν μέρος τῆς εὐγνωμοσύνης μου καὶ τὸ βάρος τοῦτο ἐλπίζω, θέλει ἀποκαταστήσει ἔλαφρον ἢ πρὸς ἐμὲ ἀγάπη σου. Εἶναι ἄξιον τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας σου. Ἰγείαινε φιλάτη μου ἀδελφῆ· ἡ μήτηρ σου καὶ ἐγὼ σὲ κατασπαζόμεθα. »
Κόμης Ἀλφρέδος Ρουπελέν.
 — Βλέπεις, κύριε, εἶπεν ἡ Κ. Κορμανόφ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως ὅτι δὲν ὑπάρχει λάθος, καὶ ὅτι πραγματικῶς εἰστε αἰχμαλώτως μου;
 — Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Δουμπρέλ, θαυμάζω τὴν ἀκάματον πρόνοιαν τοῦ κόμητος Ρουπελέν. Τὸν εὐγνωμῶν διότι ἐξησφάλισε τὴν αἰχμαλωσίαν μου εἰς ἓνα τόπον τὸν ὁποῖον στολιζέτε διὰ τῶν προτερημάτων καὶ τοῦ κἄλλους σας.
 — Ἐννοεῖτε κάλλιστα, συνταγματάρχα, ἐπανέλαθεν ἡ Κ. Κορμανόφ μὴ θέλουσα νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς κολακείας τοῦ Δουμπρέλ, ὅτι θεωρῶ ἐμαυτὴν συνυπόχρεον διὰ τὸ μέγα εὐεργέτημα τὸ ὅποιον ἐλάματε ἄλλοτε εἰς τὸν ἀδελφόν μου, καὶ ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς προτροπῆς του διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος τοῦτο. Ὁ διοικητῆς τῆς Πετροῦπόλεως μ' ἐχορήγησε τὴν ἀδειαν τοῦ νὰ μείνῃτε ἰδῶ. Θέλετε λοιπὸν ἔχει τὴν πόλιν διὰ φυλακὴν, καὶ τὴν οἰκίαν μου, ἐπρόσθεσε μειδιώσα, διὰ εἰρετήν. Οἱ στρατιῶταί σας θέλουσι τοποθετηθῆ εἰς τρία χωρία τὰ ὅποια ἔχει περὶ τὴν Πετροῦπολιν ὁ σύζυγός μου, κόμης Κορμανόφ· ἔστε βέβαιος ὅτι θέλουσιν ἀπολαύσει πᾶσαν φιλανθρωπίαν καὶ περιποίησιν.
 — Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Δουμπρέλ, δὲν δύναμαι νὰ σὰς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Οἱ στρατιῶταί μου δὲν θέλουν λοιπὸν ὑπάγει εἰς Σιβηρίαν;
 — Ἀπ' ἐναντίας θέλουσιν εἶσθαι ὀλιγώτερον αἰχμαλῶτοι ἀπὸ ὑμᾶς, ἀπήντησεν ἡ κόμησσα με ὑφὸς σχεδὸν εἰρωνικόν.
 — Ἡ αἰχμαλωσία δι' ὑμῶν καὶ πρὸ ὑμῖν, Κυρία, εἶναι εὐτυχία ἐπιζήλος εἰς πάντα ἀνθρώπων.
 — Προσεῖατε, συνταγματάρχα, ἀπήντησεν ἡ Κ. Κορμανόφ, δὲν ἔχω τόσα προτερήματα ὅσα φαντάζεσθε. Ἀπ' ἐναντίας εἶμαι ἰδιότροπος, παράξενος, εὐμετάβλητος. Σήμερον πρὸ τῆς ἐλευσεως σας ἤμην περιχρῆς, ἀμέριμος, τῶρα εἶμαι περιλυπος, σκεπτικῆ.
 — Καὶ ἡ χαρὰ σας καὶ ἡ λύπη σας, Κυρία,

ἐπανέλαθεν εὐγενῶς ὁ συνταγματάρχης· θέλουσιν ἐπίσης μὲ εἶναι σεβασταί. Θέλω πασχίξει νὰ διαιωνίσω τὴν πρώτην καὶ νὰ διασκεδάσω τὴν δευτέραν. Ἐκαστος δούλος χρεωστῆ νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσοχὴν διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν κυρίαν του.
 — Ἡ φιλία σας, εἶναι τὸ μόνον πρᾶγμα ὁπερ ἀπαιτῶ ἀπὸ ὑμᾶς συνταγματάρχα. Ἐπιθυμῶ, ὥστε ἡ μνήμη τῆς ἀδελφῆς τοῦ κόμητος Ρουπελέν νὰ κατέχῃ τὴν αὐτὴν μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς θέσιν εἰς τὴν κορδιαν σας, καὶ τὸ Μαρέγκον καὶ ἡ Πετροῦπολις νὰ ἦναι ἀδιαίρετα εἰς τὴν μνήμην σας.
 Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἐφίλησε τὴν ὁποίαν τῷ ἔτεινε χεῖρα καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνην ἐγκατεστάθη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Κορμανόφ, συνεμερίζετο τὰς διασκέδασεις, τὰς δυσαρσεκείας, τὰς σπουδὰς τῆς κομησῆς, καὶ παρουσιάσθη ὑπ' αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς σιναναστροφάς, εἰς ὅλας τὰς ἀριστοκρατικὰς οἰκίας τῆς Πετροῦπόλεως, ὅσας ἡ ὑψηλὴ θέσις τῆς Κ. Κορμανόφ τὴν ὑπεχρῶνε νὰ ἐπισκεπτήται.
 Ἡ Ἐλισάβετ Ρουπελέν ἐνομφεῦθη εἰς τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς τὸν Κόμητα Κορμανόφ ἔχοντα τότε ἡλικίαν 60 ἐτῶν. Αὐτὸς ἦτον ὁ ἀληθὴς τύπος τῶν μογοιάρων ἐπὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου, καὶ εἶχε διατηρήσει τὰς παραδόσεις, τὰς προλήψεις, τὰς ἔξεις τῆς γενεᾶς του με ὀρθοκευτικὴν ἀκρίβειαν. Ἡ μετὰ τῆς Ἐλισάβετ συμβίωσις του ἀπέβη εὐτυχῆς, ὅσον ἡ δυσαναλογία τῶν ἡλικιῶν τὸ ἐπέτρειπεν. Ἀλλὰ παρατηρήσας πόσον αἱ ἔξεις του διέφερον τῶν ἑξῶν, νέας γυναικὸς ἀνατραπέσης εἰς τὰς λαμπρὰς αἰθούσας τῆς Βιέννης, ὁ γέρον κόμης Κορμανόφ ἀπεσῶρθη εἰς μίαν του ἐξοχὴν εἰς Φινλανδίαν, ἐμπιστευθεὶς εἰς τὴν ἀγάπην τῆς νέας συζύγου του τὴν διαρύλαξιν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἀκηλιδοῦτο ὀνόματός του.
 Ἡ ὠραία Ἐλισάβετ ἐφάνη κατὰ πάντα ἀξία τῆς τυρλῆς ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν τῆς ἐδείκνυεν ὁ σύζυγός της. Καὶ μολονότι παραδιδόμενης εἰς ὅλας τὰς ἡδονὰς πολυτελοῦς ζωῆς, ποτὲ δὲν προσεβλήθη ἢ διαγωγή της ἀπὸ τὴν κακολογίαν. Ἐκαστον ἔτος ἡ Κ. Κορμανόφ μετέβαινε εἰς Φινλανδίαν διαμένουσα παρὰ τῷ σύζυγῳ της τρεῖς μῆνας, καὶ ἐπέστρεφεν ἀκολούθως ἐπαναλαμβάνουσα εἰς Πετροῦπολιν τὸν ῥοῦν τῶν ἡδονῶν, τῶν ἑορτῶν, τῶν διασκεδάσεών της.
 Ὅταν ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἐφθασεν εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Ρωσίας, ἡ Ἐλισάβετ μόλις πρὸ ἐνός μηνὸς εἶχεν ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν Φινλανδίαν.
 Ἡ Ἐλισάβετ Κορμανόφ δὲν ἔμεινε ἀναίσθητος εἰς τὰ μεγάλα προτερήματα τοῦ Γάλλου ἀξιωματικοῦ. Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἠκολούθη πανταχοῦ, ὡς σκιά, τὴν ὠραίαν Ἐλισάβετ, καὶ οἱ δύο ὁμοῦ, χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσωσι, ἔθετον ἐν τῇ ἀθῶα σχέσει των, τὰς βάσεις αἰσθημάτων τρυφερωτέρου. Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ἀμφοτέρων δὲν εἶχε μετρήσει τὸ βάθος τοῦ κρηνοῦ τοῦ σκεπασμένου με ἄνθη, ὅστις ὑπεσκάπτετο πρὸ τῶν ποδῶν των.
 Ὁ συνταγματάρχης ἐσκέπτετο ἐνίοτε εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς νὰ κόψῃ τὸν γόρδιον τοῦτον δεσμόν καὶ νὰ ἀνηκτῆτῃ τὴν ἀπωλεσθεῖσαν ἡγυίαν του, ὅσων κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1813 ἐφθασεν αἰρῆναι ἡ λυπηρὰ εἰδήσις τῆς ὀπισθοπορείας τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὸν Ῥήνον. Ὡραληθῆ λοιπὸν ἀπὸ τὴν

περίστασιν ταύτην διὰ νὰ διακοινώτῃ εἰς τὴν Κ. Κορμανόφ τὰ αἰσθήματά του, τοὺς φόβους του καὶ τὰς ἐπιθυμίας του, καὶ νὰ δυνήθῃ νὰ τύχῃ συγγνώμης ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνάτο νὰ ἀγαπήσῃ περισσότερο ἀπὸ τὴν πατρίδα του.
 — Κυρία, τὴν εἶπε μίαν ἡμέραν, εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς ἔτους μὲ ἐλάματε νὰ λησμονήσω τὰς στιγμὰς τὰς ὁποίας διάγω μακρὰν τῆς πατρίδος μου. Ἀλλὰ μανθάνω ἤδη ὅτι ἐπιδρομὴ ἐπαπειλεῖ τὴν Γαλλίαν, μανθάνω ὅτι τὰ ὄριά μας κατεπατήθησαν ἴσως ἀπὸ τὸν συμμαχικὸν στρατόν. Εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην περίστασιν ἡ ψυχὴ μου πρέπει νὰ λησμονήσῃ τοὺς μυστικούς δεσμούς, οἵτινες μὲ συνδέουν με τὸν τόπον τῆς αἰχμαλωσίας μου, καὶ ὅπου χάρις εἰς ὑμᾶς εὐρον ὅσας εὐτυχίας εἰς θνητὸς μόλις δύναται νὰ ἐλπίσῃ. Κυρία, εἶμαι Γάλλος, εἶμαι στρατιώτης. Συμπληρώσατε τὰς ἀγαθουργίας σας κατορθώνουσα διὰ τῆς ἐπιρροῆς σας νὰ μὲ ἀνταλλάξετε. Ἡ θέσις μου εἶναι ἐν μέσῳ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ ἡ σπάθη μου πρέπει νὰ λάμψῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. . . Εἶμαι εὐτυχῆς, Κυρία, διὰ τὴν . . . φιλίαν σας, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἠθέλατε πύσει τοῦ νὰ μὲ τιμάτε ἐὰν ἤθελον προτιμήσει τὴν ἐνταῦθα εὐχάριστον ζῶην ἀπὸ τοὺς κινδύνους ὅσους μέλλω νὰ διατρέξω διὰ νὰ ὑπερασθῆ τὸν Αὐτοκράτορά μου καὶ νὰ σώσω τὴν πατρίδα μου.
 Αἱ εὐγενεῖς καρδίαι εὐκόλως συνεννοοῦνται. Ἡ Κ. Κορμανόφ συγκινηθεῖσα ἀπὸ τὸν τόνον τῆς φωνῆς καὶ τὸν τρόπον τοῦ συνταγματάρχου Δουμπρέλ ἠτένισεν ἐπ' αὐτοῦ ὀρθαλομῶς πλήρεις σιωπηλῆς τρυφερότητος καὶ τῷ ἀπεκρίθη.
 — Ἀκριθὲ μου συνταγματάρχα, ἡ τιμὴ σου καὶ ἡ ἰδέα σου μὲ εἶναι πολῦτιμοι. Ἐπρόλαβον τὴν ἐπιθυμίαν σου, καὶ οἱ ἐν τῇ Αὐλῇ φίλοι μου ἐξεπλήρωσαν τὰς εὐχὰς μας. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἶχε ἤδη ἀνταλλαγῆ, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀναγγέλλουσα τοῦτο ἐπιστολὴ τοῦ ὑπουργοῦ, ἦτις συνοδεύει τὸ ἀναγκαῖον διαβατήριον μέχρι τῶν ὄριων τῆς Γαλλίας. Ἀναχώρησον λοιπὸν καὶ σπεῖσον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος σου· ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὅσων θέλεις ὑποστῆ κινδύνων, ἐνθυμῶ ὅτι ἀρῆσες ἐνταῦθα φίλην μεγίστην φροντίδα λαμβάνουσαν περὶ τῆς τύχης σου.
 Εἰς τὴν ἔκφρασιν τοσούτων εὐγενῶν καὶ τρυφερῶν αἰσθημάτων, ὁ Δουμπρέλ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ, ἀλλὰ ῥιφθεὶς εἰς τοὺς πόδας τῆς Κ. Κορμανόφ.
 — Ἐλισάβετ, τῆ εἶπε, μετὰ τὴν μητέρα μου καὶ τὴν πατρίδα μου, οὐ εἶσαι τὸ προσφιλέστερον δι' ἐμὲ ἀντικείμενον. Ἄκουσον τὴν ἐξομολογησίν μου τὴν ὁποίαν δὲν ἠθέλω σὲ κάμει ἐὰν ἡ τιμὴ καὶ τὸ καθῆκον δὲν μὲ ἐβιάζον νὰ φηχωρήτω. Σὲ ἀγαπῶ ὡς δύναται νὰ ἀγαπήσῃ εὐλικρινὴς ψυχὴ. Ὁμῶς δὲ ὅτι ποτὲ ἄλλη δὲν θέλει μερισθῆ τὴν πάλλουσαν ταύτην δι' ἐσὲ καρδίαν μου.
 Τὰ τοῦ ταξιδίου ταχέως ἡτοιμάσθησαν. Ὁ Δουμπρέλ ἐπεθύμει νὰ συντέμνῃ τὴν κακῶς ὑποαιρπητομένην λύπην τῆς Κ. Κορμανόφ.
 Τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἐκ Πετροῦπόλεως ἀναχώρησίν του ἐφθασεν ὁ Δουμπρέλ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἐμπροσθοφυλακὰς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, καὶ ὁ Αὐτο-

κράτωρ τῷ ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν ἐνὸς τῶν ἀρ-
χαιοτέρων καὶ καλητέρων συνταγμάτων.

III.

Τὸ Στρατοδικεῖον.

Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἐδόξασθη εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν τοῦ 1814. Εἰς τὴν μάχην τῆς Κραβῆς εὕρισκτο εἰς τὴν ἀρσιεράν πτέρυγα μετὰ τοῦ συντάγματός του, ἐνοχλούμενος ὑπερβολικὰ ἀπὸ ἐν κανονοστάσιον Πρωσσικὸν τὸ ὁποῖον τοὺς κατεκεραυνοῦσθε. Ὁ Δουμπρέλ σχηματίζει ἐκ τῶν στρατιωτῶν του μικρὰν φάλαγγα, τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς, καὶ ὁρμᾷ ὡς ἀγραπῆ ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν τοὺς ὁποίους κατασφάζας καρφώνει τὰ πυρόβολα. Τὸ ἀνδραγαθίμα τοῦτο ἀντεμείφθη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἐπροβιάσθη ἀμέσως στρατηγὸς καὶ ταξίαρχος τῆς Διευθύνσεως τῆς τιμῆς, καὶ ὁ Ναπολέων δίδων εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν μιᾶς μοίρας, τῷ εἶπεν ἐνώπιον ὄλων τῶν ἐπιτελῶν του.

— Στρατηγέ πρό καιροῦ γνωρίζομεθα.

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Δουμπρέλ, εἰς τὸ Μαρέγγου ἤμην αὐλητής, καὶ μὲ ἀπενείματε ἐνα αὐλὸν τῆς τιμῆς.

Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Φοντενεμπλώ, ὁ Δουμπρέλ ἐνόμισεν ὅτι ἦτον πλέον καιρὸς νὰ κρεμάσῃ εἰς τὴν πατρικὴν ἐξίαν τὴν σπάθην του ἀνωφελῆ ἤδη οὖσαν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. Ἀπεσύρθη λοιπὸν πλησίον τῆς γραιίας μητρός του ἐνασχολούμενος εἰς τὰ οἰκιακά του καὶ γράφων συνεχῶς εἰς τὴν Κ. Κορμανόφ, κατὰ τὴν ὁδοῦσαν εἰς Πετρούπολιν ὑπόσχεσιν του.

Ἀλλὰ τὸ ἔτος δὲν εἶχε παρέλθῃ καὶ ὁ Ναπολέων ἐπανήλθεν εἰς τὴν Γαλίαν. Ὁ Δουμπρέλ δὲν εἶχε τίποτε ὑποσχεθῆ εἰς τὴν νέαν Κυβέρνησιν μήτε εἶχε δώσει τὸν ὄρκον εἰς τὸν Λουδοβικὸν ΙΗ'. Δὲν ἐδίεσσε λοιπὸν νὰ προσφέρῃ καὶ πάλιν τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸν Ναπολέοντα, ὅστις τὸν διώρισεν εἰς Βανδέαν, εἰς τὴν ὑπὸ τὸν ἀντιστράτηγον Τραβότ σῶμα.

Μετ' ὀλίγον διὰ τῶν συνετῶν μέτρων τῶν δύο στρατιῶν αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Γαλλίας καθυτάχασαν, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀνταρτῶν τῆς Βανδέας εἶχον ἤδη ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς στρατηγούς τοῦ Ναπολέοντος ὅτι προθύμως ἤθελον συμπράξει μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἐὰν οἱ σύμμαχοι συνελάμβανον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διαμελίσωσι τὴν Γαλίαν, ὅταν ἡ ἀπαίσιος εἰδήσεις τοῦ Βατερλό ἀντήχησεν εἰς ὅλα τὰ μέρη.

Λουδοβικὸς ὁ ΙΗ' παρασυρμένος ἀπὸ τὰς συμβουλάς τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος ἀνήγγειλε τὴν ἐπανοδὸν του διὰ στρατοδικεῖων, καὶ δι' ἐτάκτων ἐπιτροπῶν. Ὁ Λαμπεδουέρ, ὁ Νεῦ, ὁ Κλωζέλ, ὁ Δρυότ, ὁ Καμπρόν, ὁ Ἐρλὸν καὶ ὁ Τραβότ τὸ ἄθος τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ συνελήφθησαν καὶ ἀπήχθησαν ἐνώπιον δικαστῶν ἀδυνάτων, προκατηλημένων, ἢ διεφθαρμένων.

Ὁ στρατηγὸς Δουμπρέλ συνεμείσθη τὴν τύχην τοῦ ἀρχηγοῦ του Ταβότ. Συλληφθεὶς ἐσύρθη ἐνώπιον τοῦ στρατοδικεῖου καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἀλλὰ πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἠθέλησε νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὰ δύο μόνον πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἠγάπα, τὴν γραιαν μητέρα του καὶ τὴν Κ. Κορμανόφ. Τὰς ἔγραψε λοιπὸν, καὶ ἡ καρδιά του διεχύθη

εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας γραμμάς τὰς ὁποίας ἀπέβουεν ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου εἰς τὰς δύο ἀγαπητάς του γυναῖκας.

Ἐμείνεν ἔπειτα εὐθισμένος εἰς τοὺς διαλογισμούς του, ὅταν ἀνθρωπὸς τις περιτυλιγμένος εἰς πλατὺν μανδύαν εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μου ἐφθασεν; ἠρώτησε μὲ σταθερότητα ὁ στρατηγός· εἶμαι ἔτοιμος.

— Ὅχι τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας σου, ἀπήντησεν ὁ θαλαμηπόλος τῆς Κ. Κορμανόφ, ὅστις ὄψας τὸν μανδύαν του, ἐνεφανίσθη εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Δουμπρέλ.

— Τί ἀκούω, Ἰβάνοβιτς, ἐξηγήσου. . .

— Δὲν εἶναι καιρὸς ἐξηγήσεων. Ἄς ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τῶ ὁποῖον σὰς φέρω διαβατήριον εἰς ὄνομα τοῦ Κόμητος Ρουπελέν καὶ ἄς σπεύσωμεν διότι αἱ στιγμαὶ εἶναι πολύτιμοι.

Πᾶσα ἀπάντησις ἦτον περιττή. Ὁ Δουμπρέλ ἠκολούθησεν τὸν Ἰβάνοβιτς· διέδωκαν ἀκολύτως τὰς θύρας τῆς φυλακῆς καὶ ἐβρίθθησαν ἐντὸς ἀμάξης, ἧτις ἐφυγε μὲ ταχύτητα ἀνέμου.

Διήλθαν τὴν Γαλίαν χωρὶς νὰ σταματήσωσι καὶ σχεδὸν χωρὶς νὰ ὀμιλήσωσιν. Εἰς μάτην ὁ στρατηγὸς ἀπέτεινε ἐρωτήσεις πρὸς τὸν ὁδηγὸν του.

— Στρατηγέ μου, δὲν εἶναι εἰσέτι καιρὸς συνδιαλέξεων. Ὅταν αἱ Ἄλπεις μείνωσι μεταξύ ἡμῶν καὶ τῆς Γαλλίας τότε θέλω ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις σου.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας ὁ Ἰβάνοβιτς τοῦ ἐξήγησε τὰ διατρέχοντα. Ὁ κόμης Ρουπελέν, τῷ εἶπεν, ἔμαθεν εἰς Βιέννην τὴν δίκην σας καὶ ἀμέσως μὲ ἔστειλεν εἰς Γαλίαν μὲ χρήματα καὶ μὲ ἐπιστολάς πρὸς τοὺς σημαντικοτέρους ἀρχηγούς τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων. Αἱ ἐπιστολαὶ ἀπέτυχον, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ χρυσός. Πεντήκοντα χιλιάδες φράγκων ἐξηγόρασαν τὴν ζωὴν σας Κ. Δουμπρέλ. Ὁ Ἰβάνοβιτς ἔχει διαταγὴν νὰ σὰς ὀδηγήσῃ εἰς ἀσφαλῆ τόπον.

— Ἄλλ' ἀφήσατε, φαίνεται τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κ. Κορμανόφ, ἠρώτησεν ὁ στρατηγός, ἀφοῦ διατρέβετε εἰς Βιέννην.

— Ἡ Κ. Κορμανόφ, ἀπήντησεν ὁ θαλαμηπόλος, δὲν κατοικεῖ πλέον εἰς Πετρούπολιν· μετέβη εἰς Βιέννην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς χηρείας τῆς, καὶ τὴν παρηκολούθησεν.

— Ἐχῆρευσεν, εἶπεν ὁ Δουμπρέλ μὴ δυνάμενος νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν του.

— Μάλιστα ἐχῆρευσεν, εἶπε ψυχρῶς ὁ Ἰβάνοβιτς. Ἡ εἰδήσις αὕτη ἐθύθη τὸν Δουμπρέλ εἰς τόσους συλλογισμούς, ὅστε δὲν ἤνοιξε πλέον τὸ στόμα του.

Εἶχον ἤδη ἔμεινεν εἰς τὴν Λομβαρδίαν, καὶ ἐπλησίαζον εἰς μεγάλην πεδιάδα εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα δύο χωρὶς ἀνεφαίνοντο μεταξύ τῶν ἀμπελώνων καὶ τῶν πλουσίων λειβαδιῶν.

— Γνωρίζεις τὸν τόπον τοῦτον, στρατηγέ; ἠρώτησεν ὁ Ἰβάνοβιτς.

— Εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Μαρέγγου, ἐφώναξεν ὁ Δουμπρέλ σκιρτήσας ἀπὸ χαρᾶν.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ θαλαμηπόλος.

— Καὶ ποῦ μὲ ὀδηγεῖς;

— Εἰς τὸ χωρίον Σάν-Ζουλιάνο.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐβῆκαν εἰς τὸ χωρίον.

Ἡ ἀμαξα τοῦ στρατηγοῦ ἐσαμάτισεν εἰς τὴν πλατείαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Σάν-Ζουλιάνο, γέμουσαν ἀπὸ χωρικοὺς στολισμένους ὡς εἰς ἑορτήν. Ὁ στρατηγὸς κατέβη εἰς τὴν πύλιν τῆς ἐκκλησίας ὅπου διάφορα ἀντικείμενα προσέβαλλον τὴν ὄρασίν του. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι ἦτον ὄνειρον. . . Εἶδεν ἐν πρώτοις τὴν μητέρα του, ἔπειτα τὸν Κόμητα Ρουπελέν ἐν στολῇ στρατηγοῦ Αὐστριακοῦ, καὶ τὴν Κ. Κορμανόφ μὲ ἔνδυμα νεονύμφου.

Ὁ Δουμπρέλ ἐβρίθθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του καὶ ἔπειτα τοῦ Κόμητος Ρουπελέν καὶ ἐχαίρεισεν τὴν Κ. Κορμανόφ μὲ ἔλεμμα. . . γλυκύτατον.

— Στρατηγέ, τῷ εἶπεν ὁ κόμης Ρουπελέν, πρὸ δέκα πέντε ἐτῶν εἰς τὸν τόπον τοῦτον μὲ ἀπέδωκα εἰς τὴν μητέρα μου καὶ εἰς τὴν πατρίδα μου. Σήμερον εἰς ἀποδίδω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν μητέρα σου, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν ἀχάριστον πατρίδα σου. . . Οἱ εἰς ἔλθει μεθ' ἡμῶν εἰς Μάντουαν τῆς ὁποίας εἶμαι ὁ διοικητής, καὶ θέλωμεν ζῆσαι ὁμοῦ ὡς ἀδελφοί, ὡς στρατιῶται οἵτινες ἂν καὶ πολεμήσαντες κατ' ἀλλήλων δὲν ἔπαυσαν ἀγαπώμενοι. . .

— Ἀγαπώμενοι διὰ εἰοῦ, διέκοψεν ὁ Δουμπρέλ ῥιπθεις εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ κόμητος Ρουπελέν. Ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ἐπρόσθεσεν ὁ Δουμπρέλ αὐτοὶ οἱ στολισμένοι χωρικοὶ, τὰ ἄνθη ταῦτα, τὰ εἰς τὸ τέμενος τοῦ ναοῦ καίόμενα θυριάματα, ὁ προχωρῶν σεβάσμιος οὗτος ἱερεὺς, ἡ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα ζωγραφισμένη χαρὰ, αἱ σκμαινοῦσιν;

— Πρῶτον ἑορτάζομεν τὴν ἐπανοδὸν σου φίλε μου στρατηγέ, καὶ ἀκολουθεῖς τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς μου Ἐλισάβετ, οἵτινες μέλλουν νὰ τελεσθῶσι τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἐδυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν καλητέραν ἡμέραν;

— Ἡ Ἐλισαβ. . . ἡ κυρία, ὑπανδρεύεται, εἶπεν ὁ Δουμπρέλ, κεραυνόπληκτος· καὶ . . . με . . . πειον. ; ἠρώτησε τρέμων.

— Μὲ τὸν αὐλητὴν τοῦ Μαρέγγου, ἀπεκρίθη ὁ κόμης Ρουπελέν.

Μετὰ τὴν θρησκευτικὴν τελετὴν, ὁ στρατηγὸς Δουμπρέλ, μετὰ τῆς νέας συζύγου του τῆς Ἐλισάβετ Κορμανόφ, ἀνεχώρησαν διὰ Μάντουαν, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν κόμητα Ρουπελέν καὶ ἀπὸ τὴν Κ. Δουμπρέλ, ὅπου λαμπρὸν κατάλυμα τοῖς εἶχε ἐτοιμασθῆ διὰ τῶν σροντιδῶν τοῦ Ἰβάνοβιτς. Ὁ στρατηγὸς Δουμπρέλ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ, ἐπισκεπτόμενος κατὰ τοὺς ἑξ ἡμέρας τοῦ θέρους μετὰ τῆς συζύγου του τὰ ἀπέραντα κτήματα τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀφῆσει ὁ κόμης Κορμανόφ εἰς τὴν γῆραν του, ἐν τῇ Φινλανδίᾳ, καὶ ἐν διαφόροις τῆς Ρωσσίας ἐπαρχίαις. Τὸ εὐδαιμον τοῦτο ἀνδρόγυνον ἔμενον ὀλίγας ἐβδομάδας εἰς Πετρούπολιν καὶ Βιέννην, καὶ ἐπανήρχετο εἰς Μάντουαν διὰ νὰ συμμερισθῇ μετὰ τοῦ κόμητος Ρουπελέν τὴν οἰκιακὴν εὐτυχίαν, τῆς ὁποίας ἦτον αὐτὸς ὁ θεμελιωτής.

Ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἔζησεν εἰκοσι ἔτη εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς ἄλλην πατρίδα του, καὶ ἀπεβίωσε τὸ 1836.

Αὐλητής εἰς τὸ 15 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ στρατηγὸς εἰς τὸ 35, ὁ Ἰωάννης Δουμπρέλ ἦτον ὁ τύπος τῆς στρατιωτικῆς ἀρετῆς, ἧτις ἐμυνομένη ἀπὸ τῆς ἐλευ-

θερίαν, ὑψοῦται καὶ ἀναβαίνει διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ πόλμου εἰς τὰ ἀνώτατα στρατιωτικὰ ἀξιώματα.

Ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς Γαλλίας διεκινδύνευσε τὴν ζωὴν του· ὁ ἔρως μιᾶς γυναίκος καὶ ἡ εὐγνώμοσση ἐνὸς νενικημένου τὸν ἔσωσαν ἀπὸ τὸν δῆμιον. Διὰ τὸ Νεῦ καὶ τόσα ἄλλα θύματα τῶν δυστυχῶν ἐκείνων περιστάσεων νὰ μὴν ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὰ προσφερθέντα μέσα τῆς σωτηρίας; Ἡ Γαλλία δὲν ἤθελε κλαίει καὶ σήμερον εἰσέτι ἐπὶ τοῦ νενοταφείου τοῦ περικλειντος τὴν κόριν τῶν ἐνδοξοτέρων, τῶν ἀνδρειοτέρων στρατιωτῶν τῆς! (Ἐκ τοῦ Γαλλ.)

ΠΥΡΡΟΑΝΤΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῶ ΠΥΡΡΟΥ.

Ἰπὸκωφὸς τις θόρυβος φωνῶν τῶν ὑπὸ τὰς οἰκίας συνηθρισμένων ὀμίλων, ἡ ἐμφάνισις νυκτερινῶν ἐνδυμάτων εἰς τὰ παράθυρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τρέχοντες ἐν ἀταξίᾳ καὶ ἀνυσοχίᾳ, ἦν θέαμα μοναδικὸν καὶ περιέργου περὶ τὴν ἐνδεκάτην τῆς ἐσπέρας εἰς τὰς ἀγυῖας τοῦ Λονδίνου, μάλιστα δὲ πρὸς ξένον μόλις ψελλίζοντα τὴν γλῶσσαν τῶν κατοίκων, καὶ ἰδόντα πάντοτε αὐτοὺς σοβαρῶς καὶ ἡσύχως βαδίζοντας, ἀνευ χειρονομιῶν καὶ διαγωνισμῶν, ἀκολουθοῦντας τὰ πεζοδρομῖα μετὰ τάξεως καὶ ἡσυχίας ἀγνώστου σχεδὸν παρὰ τοῖς Παρισίνοις.

Ἐκθαμβὸς ἠρώτησα διαβάτας τινὰς· πλὴν δὲν ἔλαβον παρ' αὐτῶν εἰμὴ βραχείας καὶ ἀλλοκότους ἀποκρίσεις, οἵτινες ἤχησαν εἰς τὸ ἀγύμναστον εὖς μου ὡς ὀλοφυρτοὶ μᾶλλον ἢ φωναὶ ἀνθρώπων ἀποκρινόμενων.

Μόνος καὶ σιωπηλὸς ἠκολούθησα τὸ πλῆθος, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐλέπων ὁδοὺς τινὰς διασταυρουμένας, ἠθέλησα νὰ συντέμω τὴν πορείαν μου, καὶ ἐφθασα εἰς τὰς ἐσχατίας ἀδιεξόδου τινος ὁδοῦ ὑπὸ κιγκλίδων κλεισμένης, δι' ὧν διέκρινε τις τὸν Τάμεσιν, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὁποῖου ἐκυμάτει λάμψις τις πύρινος. Εἶχον ἐνώπιόν μου τὰς οἰκοδομὰς docks (London-doks), καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν πύργον τοῦ Λονδίνου. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκπλαγείς ἐκ τῶν λέξεων fire, tower, τὰς ὁποίας χωρὶς νὰ ἐννοῶ, ἤκουον ἐπανηλειμμένως, ἐστράφην καὶ εἶδον τὸν πύργον τοῦ Λονδίνου πλήρη φλογῶν.

Ἀλλ' ἡ ἑορὰ τῶν φλογῶν δὲν ἦτο τὸ πρὸς τὸν ποταμὸν πλησιέστερον τῶν οἰκοδομῶν μέρος· ὅθεν διὰ νὰ ἴδω τὴν συμφορὰν καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς συνεπειάς, καὶ νὰ γίνω μάρτυς τῆς προόδου αὐτῆς, ἦτον ἀνάγκη νὰ διαβῶ πρῶτον γέφυραν τινὰ καὶ νὰ κάμω μικρὸν ἐλιγμὸν, κινδυνεύων ὅμως νὰ γίνω θύμα τοῦ βιαίου χειμάρου τοῦ πλῆθους, χυνομένου πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν. Ἀλλὰ καταπληγθεὶς ἐκ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ οὕτως εἰπεῖν σεβασμίου ἐκείνου θεάματος, τοῦ τοσοῦτον ἀπροσδοκῆτως παρουσιασθέντος ἐνώπιόν μου, ἔμενον προσηλωμένος ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, ἀρκούμενος νὰ ἐλέπω μακρόθεν καὶ ἐκ τῶν πέριξ τὴν πυροκαϊάν, τῆς ὁποίας ἡ ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου θεὰ φρικώδη τινὰ παρεῖχε μεγαλοπρέπειαν. Ὁ λευκὸς τετράπλευρος πύργος, τὸ ἀρχαιότατον τῆς οἰκοδομῆς ταύτης μέρος, ἔργον Γουλιέλμου τοῦ Κατ' ἀκτιπτοῦ, αἰωρεῖτο σκοτεινὸς καὶ ἄγριος μετὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ διακαοῦς οὐραίου. Τὰ παράθυρα καὶ αἱ κιγκλίδες αὐτοῦ ἐχρῶματιζοντο ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ αἱματωδῶν καὶ ὑποξάνθων ἀντανακλάσεων, ἐπὶ ὑπεράνω αὐτῶν φλόγες γι-

γαντιαία εσφενδόνιζοντο, φλόγες μανιωδώς στροβι-
λούμεναι και περιδονούμεναι. Επί δε τών υδάτων,
τών αλληλοδιαδόχως έρυθρών, κιτριών και μαύρων,
έσφουγον λέμβοι πλήρεις ώχρών και σιωπηλών θεατών,
οί δε μακρονόμενοι ψιθυρισμοί, αί φωναί και ή τώρ-
θη, ότε μιν πύξανον και έταπεινούντο, ότε δε έσδύ-
νοντο τελευταίον, συγχεόμενοι με τόν ψιθυρισμόν τών
άνέμων εις τά σκότη της νυκτός, άκολουθούντες τών
τρόμον, τόν φόβον, ή τήν έλπίδα, άτινα κατεΐχον τούς
θεατάς, κατά τās φρικώδεις εκείνας στιγμας.

Αίφνης ή πυρκαϊά εσφενδόνισε προς τόν ούρανόν
μίαν μόνον φλόγα, εις τήν θείαν της όποιās ό λαός
άφηκε φωνήν άπαισίαν φοβικής και τρόμου. Η φλόξ
αυτή διεΐραψεν έπειτα προς στιγμην κύκλον περι τήν
πόλιν· ή δε φωνή του λαού άντήχησεν εις τόν όρίζοντα.

Ξένος έγώ, ήσθάνομην όλιγωτέραν λύπην διά τήν
ήλεθριον ταύτην καταστροφήν, ή όσην οί γέροντες και
αί γυναίκες (οί άνδρες και οί νέοι έπορεύθησαν εις τό
πύρ), οί παραγκωνιζόμενοι και ώθούμενοι περι έμέ.
Εάν ένώπιόν μου έρρίπτε τις εις τό πύρ τό τελευταίον
άντίτυπον δράματός τινος του Σακσπέρου ή χιματό-
τινος του Μιλτωνος, νομίζω ότι ήθελον υποφέρει στι-
νοχωρίαν άνάλογον και ίσως ίσως μεγαλητέραν της
παρούσης. Ο τών πύργων, τών όχυρωμάτων και θαρ-
δάρων οικοδομών περιτεταφρωμένος ούτος σωρός, δέν
ήτο θεσπιάς εξαίρετόν τι μνημείον, ένώπιον της ανε-
ξαλείπτου έντυπώσεως τήν όποιαν άφηκεν εις τόν θεα-
τήν ό Πύργος του Λονδίνου. Καθέδρα βασιλέως επί
Ερρίκου Γ'. φρούριον, φυλακή του Κράτους επί Ερρί-
κου Η. και των διαδόχων του, διηγείται, όσ' είπειν,
ό πύργος ούτος κάλλιον παντός ιστορικού τās δυστυ-
χίας, τās στάσεις, τās διαμάχας και εκδικήσεις, τās
άμαρτήματα του τιμαριωτισμού και της άγγλικής
βασιλείας. Διά τόν έκμελετήσαντα αυτόν, καθείς τών
πύργων τούτων, τών θαλάμων, τών υπογείων, είναι
χρονικόν τι άναμνησκόν εις τήν φαντασίαν σκηνάς
αξιωμανημονεύτους· ό δε θεατής νομίζει ότι ακούει έπι-
φωνήσεις χαρής τούς νέους ήγεμόνας άσπαζόμενας, τούς
στεναγμούς τών δεσμοτών και τόν περι τό έκρον του
Tower-Hill θόρυβον, ή ότι βλέπει τās ζωράς τών
στεμμάτων άστίνας άπέναντι της σκωρίας τών άλύτ-
σεων και της ψυχράς του πελέκειως λάμψεως. Τρις
άνθρωποι· βασιλεύουσι πρό αιώνων επί της καταχρονίου
ταύτης διαμονής· ό βασιλεύς, ό δεσμοφύλαξ και ό
δύμιος. Πόσοι περιονείς δεσμοται κατόκησαν τās
ειρικάς ταύτας! Ο Ούίλλιαμ Βελάστης, ό Δαβίδ
Βρούσης, ό βασιλεύς της Γαλλίας Ιωάννης μετά του
υιου αυτού Εδουάρδου Α. και ό αδελφός αυτού ό δούξ
του Υόρκ, Θωμάς Μόρς ό ιστορικός αυτών, αυτή ή
μεγάλη Ελισάβετ, καταγορηθείσα, νέα έτι, επί ένοχη
κατά τήν στάσιν του Wyatt. Πόσα εύγενή λείψανα
καλύπτουσιν αί πλάκες της εκκλησίας της, κοιμητηρίου
τών ένόχων! Εκεί αναπαύονται ή δυστυχής Άννα Βο-
λέυν, ή Αικατερίνη Οδάρδ, ή ένοχος σύζυγος Ερρίκου
του Η. και ό δούξ του Σομμερσέτου· ή Ιωάννα Γρέν,
ή ένδεκα μόνον ήμέρας βασιλεύσασα επί της Αγγλίας,
και ό σύζυγός της· ό δούξ του Νορβόκ ή άποκε-
ραλισθείς ως έπορθαλμής τήν χείρα Μελίας της
βασιλισσας· ό υιός αυτού ό κόμης Άρουνδέλος· ό γεν-

ναίης και άρειμάνης της Ελισάβετ εύνοϊκός, ό κόμης
δ' Εσσαίξ, οί άντάρται του 1745.

Αί ώραι παρήρχοντο έν τούτοις υπό τήν επιβροχήν
της άναμνήσεως τήν όποιαν τά όνόματα ταύτα διη-
γειρον έν τή διανοή μου. Ηδη οί τών πλησίον τών
κιγκλιδων οικιών κάτοικοι έπέστρεφον εκ του θεάτρου
της πυρκαϊάς, και εκ τών πρό τών θυρών ζωηρών συνο-
μιλιών, μόλις ήδυνήθη να διακοίνω ότι τό πλήθος
τών άπολεσθέντων θησαυρών ήτο άπειρον, άν και έπρος-
πάθήσαν να διατώσουν τό μεγαλητερον τών μνημείων
εκείνων μέρος. Επί τέλους εύρον μετά δυσκολίας τό
ξενοδοχετόν μου, ένθα έμαθον υπό τινος τών ύπηρετών
και τών διαρρόρων ανθρώπων τών εισελθόντων εις αυ-
τό κατά τήν πρωίαν περι της πυρκαϊάς τās εξήξ· λε-
πτομερείας.

Περι τās εξ και ήμισειαν της έσπέρας ό επί του
άνδρου του Πύργου του Λονδίνου εύρισκόμενος φρου-
ρός παρατηρήσας έκτακτόν τινα λάμψιν επί του θόλου
του Στρογγύλου πύργου, έσήμανε τόν κίνδυνον δι' ένός
τουρκετισμού, καλοϋντος εις τά όπλα τούς στρατιώτας.
Οί στρατιώται, έν βροχή όρθαλμού συναθροισθέντες,
έσπευσαν να ειδροποιήτωι τούς άνωτέρους του Πύργου
αξιωματικούς, εκ τών όποίων δυστυχώς ούδεις εύρέθη
εκει. Ο διοικητής, όστις εκτός τών άλλων εκτάκτων
είσπράξεν λαμβάνει και μισθόν γιλίων λ. στερλ.,
δέν εκτελει ούδέμιν ύπηρεσίαν. Ο τοποτηρητής του
Πύργου, λαμβάνων και ούτος αξιόλογον μισθοδοσίαν
έμπιστεύεται τās χρέη αυτού εις τόν ταγματάρχη. Ο
ταγματάρχης Ερλιγκτών έδειξε πολλήν δραστηριότητα
και πρόδησαν πνεύματος καταπληκτικήν διαρκούσης
της πυρκαϊάς. Κατά διαταγήν αυτού έννεα άντλιαί,
έντός του Πύργου διατηρούμεναι, μεταφερθείσαι, ή-
τοιμαθήσαν έν άκαρεί· δυστυχώς όμως δέν ήδύναντο
να ρίψωι τό ύδωρ των υπεράνω του Στρογγύλου Πύρ-
γου, οί δε πλείστοι τών άντληστών του Λονδίνου,
τρέχοντες εις τήν πυράν άνεχαιτίζοντο κάποτε υπό
τών εις τās θύρας φρουρών, μη παραχωρούντων ανε-
ξέταστως τήν εισοδον.

Τό πύρ εξεβρόχη κατά πρώτον εις τήν αίθουσαν της
επιθεωρήσεως και η ούσης τό μήκος σχεδόν όλου του
Πύργου υπό τό έστιατόριον, ένθα διηγούνται ότι ό
δούξ της Κλαρένσης έπνίγη έντός θαρελλίου οίνου Μο-
νεμβασίας.

Πρός τās ένδεκα ή καταστροφή του Στρογγυλου
πύργου έτελείωσεν καταστροφή τήν όποιαν ήκολούθησε
ή άνάψαση μεγάλη αποθήκη (grand store house). Αί
δε διάφοροι τών όπλων συλλογαί αί καθιστώται τόν
πύργον του Λονδίνου τήν πλουσιωτέραν και περιεργω-
τέραν πάσης Ευρωπαϊκής όπλοθήκης, μετεμορφώθησαν
εις άπατίσιον τι πυρετόν.

Αναριθμητόν πλήθος λαού έπολιόρκει τās περίξ του
Πύργου. Τριακόσιοι δε άνθρωποι της αστυνομίας, και
400 όπλοφόροι άνήσταντο εις τό πλήθος τό ζητούν
μετ' έπιμονής να εισχωρήσιν εις τās αύλας.

Πρός τās δώδεκα και ήμισειαν ή πυρκαϊά διεδόθη
μετά καταπληκτικήν ταχύτητα· αί δε φλόγες έφώ-
τιζον άπειρον διάστημα του όρίζοντος. Ο Πύργος έφάι-
νετο ως ήρασιον, ή δε θερμότης ήτο τοιαύτη, ώς τε
αί πόρρω τών φλογών τεθείται άντλιαί ήναψαν και
κατεκίχησαν.

Συνεκέντρωσαν λοιπόν οί έν τή πυρά άπάσας αυτών
τās δυνάμεις και δοθηείας προς τό μέρος του λευκού
πύργου και της εκκλησίας του άγ. Πέτρου· ό δε ταχ-
ματάρχης Ερλιγκτών, έβλεπων τās φλόγας διευθυνο-
μένας προς τόν πύργον τών Αδαμάντων του στέμ-
ματος, διέταξε να θραύσουν τās θύρας αυτού, διότι
τά κλειδιά εύρίσκοντο παρά τώ θαλαμηπόλω, και
μετά πέντε λεπτά έβλεπέ τις τούς εξερχόμενους φύ-
λακας καταπεφορτωμένους σκήπητρα, διαδήματα, και
παντοειδή διαθήκη-τα κοσμήματα, μεταξύ τών όποίων
τό στέμμα Καρόλου του Β'· τό στέμμα του Κράτους,
τό όποιον ό βασιλεύς ή βασίλισσα φέρει εις τās βου-
λάς, τό χρύσειον διάδημα της βασίλισσας, τās διά-
φορα τών εις τās τελετάς φερομένων στεμμάτων,
τήν έλαιόφορον φιάλην (l'amboule), τόν χρύσειον άε-
τόν, τήν Ρομφαίαν της εύσπλαγχχίας. Ο ταγματάρ-
χος Ερλιγκτών κατέθεκεν άμέσως τούς πολυτίμους
τούτους θησαυρούς εις τās υπογεία, διά να φυλαχθώ-
νιν εκ του πυρός. Τήν έπιούσαν έμαθα ότι μετεφέρ-
θησαν οί θησαυροί ούτοι υπό τών χρυσοχόων της Α.
Μ. συνοδευόμενων διά φρουράς.

(Magasin Pittoresque.) A. I.

ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΓ. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ.

Η Μονή του Μεγάλου Αγ. Βερνάρδου κείται επί
τών μεθωρίων Ελβετίας και Σαρδηνίας, εις όρεινήν τι-
να διάδοον της Πεννίνης (Pennines) σειράς τών Άλ-
πεων, μεταξύ της έλβετικής χώρας Valais και του
Πεδιμοντίου. Τό ύπερ τήν επιφάνειαν της θαλάσσης
ύψος αυτής λογίζεται περι τās 8, 000 Αγγλικών
ποδών, και είναι ή ύψηλοτέρα κορυφή ή κατοικηθείσα
έν Ευρωπη. Φημίζεται δε ή μονή αυτη υπό πάντων τών
περιηγητών, οίτινες ειδον ή κατέλυσαν έν αυτη, διά
τους Μοναχούς οίτινες δεικνύουσιν υπεράνθρωπον ήρωϊ-
σμόν, και άγγελικην αγαθότητα και φιλοξενίαν, υπερ-
βαίνοντες τούς χιονοσκεπείς βράχους και όρη έν τώ
μέσφ τών μεγαλητέρων της φύσεως ταραχών, τών
άκαταπάστων σχεδόν εις τās χώρας εκείνας, και
ίχνηλατούντες άνευρίσκουσι πάντοτε τούς δυσχεείς
περιηγητάς και άλλους, οίτινες αποπλανηθέντες γάνου-
σι πάσαν έλπίδα του να σωθώσιν εκ τών άβύσσων εις
ας περιέπεσαν.

Διά να δώσωμεν εις τόν άναγνώστην ιδέαν του σω-
τηρίου τούτου καταστήματος, καταχωρούμεν ένταυθα
όλίγα τινα εκ της εκθέσεως Γάλλου τινός περιηγητού,
του K. Mallet du Pan, επισκεφθέντος αυτό πρό πολ-
λών έτών. « Περι τās τέλη Απριλ. του 1755, λέγει ό
Γάλλος περιηγητής, έπορευόμην εις Πεδιμόντιον διά της
όδοϋ του Μεγ. Αγ. Βερνάρδου. Προς τās 4 μ.μ. ή μικρά
συνοδιά, μεθ' ής άνήλθον τήν επικίνδυνον ταύτην δι-
όδον, έφθασεν εις τήν κορυφήν του όρους, και αναλα-
βούσα τās δυνάμεις της εις τόν έν τώ μέσφ της έ-
ρήμου ταύτης ξενώνα, εκίνησε παλιν διά νό-
κοιμηθή τήν έσπέραν εκείνην εις τήν κοιλάδα της Αό-
στις. Ηδη ό ήλιος έχασε τήν θερμότητά του, και ή
πρωην γλαυκότης του ουρανού μετεβάλλετο· νέφη δε
τινα ήρχισαν να κυλιώνται υπέρ τών κορυφών τών
βράχων και να επισκρευώνται εις τās απόκεντρα και
τινα της έρημίας ταύτης μέρη. Η επί της κορυφής
τών Άλπεων νεφελώδης δειλή εκλόγισε τό θάρρος μου·

δέν άπεφάσισα να διανυκτερεύω μετά τών φιλοξένων
μοναχών, οίτινες συνεμερίζοντο τās προαισθήσεις μου.
« Και τώ όντι, αί προαισθήσεις αυται δέν μάς ή-
πάτου·ν· προς τās εξ τό καταψυχρον τουτο όροπέδιον
κατεσκοτίσθη· τά νέφη, ώθούμενα υπ' άνέμου βορειο-
δυτικού μετά ταχύτητος τρομεράς, έστροβιλοϋντο
περι τούς βράχους, και ήδη άντήχει ό μεμακρυσμένος
και υπόκωφος τών χιονοσιβάδων κρότος, και τών ατό-
μων της πολυπληθούς χιόνος ότε μιν εκ τών όρέων ά-
πιστωμένης, ότε δε πιπτούσης εξ ουρανού, του όποίου
άμαυρούσα τήν άσθενή αυταύγειαν, έπέχει σκότος
ψιλαφητόν επί τών περίξ άντικειμένων ».

« Ενώ καθήμενος πλησίον λαμπαδίζουσης τινός
πυράς, συνωμίλουν περι τών συνεπειών της κατα-
γίδος μετά του ήγευμένου της μονής, οί φιλόξενοι
μοναχοί έπορεύθησαν να εκπληρώσωσι τās χρέη των, ή
μάλλον να εξασκήσωσι τās καθημερινάς αυτών άρε-
τάς· πλήρεις άσοσιώσεως έλαβε καθείς αυτών τήν θέσιν
του εις τās παγετώδεις εκείνας Θερμοπούλας, όχι προς
απώθησιν έχθροϋ, αλλά διά να τείνη χείρα άρρώγων εις
άποπλανηθέντας περιηγητάς πάσης τάξεως, παντός έ-
θνους, πάσης θρησκείας, και εις αυτά προσέτι τās άπο-
σκευάς μετακομίζοντα ζαα. Τινές τών υπερανθρώπων
τούτων μοναχών ανεβρίχωντο επί τών εκ γρανίτου
πυραμίδων, τών περικυκλούντων τήν όδόν αυτών, με-
σκοπόν ν' άνεύρωσι συνοδίαν τινα έν άγωνία και ά-
πελπισία, και ν' αποκριθώσιν εις τās φωνάς της βοή-
θειαν επικαλουμένης άπελπισίας· άλλοι ήνοιγον τήν
διάδοον της υπό προσφάτου χιόνος κεκαλυμμένης άτρα-
πού, κινδυνεύοντες να χαθώσιν, υπό τās χιονοβραχίας.
τους κρημμούς, του ψύχους, τό όποιον ήρωϊκώς υπομέ-
νουσι, και ν' αποπλανηθώσι, τετυφλωμένοι σχεδόν υπό
τήν περι αυτους στροβιλουμένην χιόνα, ένψ τείνουσιν
οϋς προσεκτικόν εις τόν έλάχισον θόρυβον, εις τόν
μάλλον ανεπαίσθητον ήχον, ανακαλοϋντα αυτοίς τήν
φωνήν του ανθρώπου. »

« Ιπίσης άγρυπνοι και παρατόλμοι, δέν άφίνουσιν
οϋδένα δυσχρή να επικαλεσθή αυτοϋς εις μάτην· εκ-
θάπτοντες αυτόν ήμίανη υπό τās χιονοσιβάδας, τόν
άναψυχούσι τρέμοντα εκ του ψύχους και του τρόμου,
και τόν μεταφέρουσιν επί τών βραχιόνων των, ένψ οί
πόδες αυτών ολισθαίνουσιν ή βυθίζονται εις τήν χιό-
να. Ιδού τό ύπούργημα των, ύπούργημα διαρκούν νύκτα
και ήμέραν! Η σωτήριος αυτών εύσέβεια έπαγρυπνεϊ
επί της ανθρωπότητος, εις τούς καταπραμένους τού-
τους της φύσεως τόπους, παρουσιάζουσα θέαμα ένδελε-
χούς ήρωϊσμού, οϋδέποτε ύμνησθησόμενου υπό τών κο-
λάκων μας. »

« Πρό μιās όλης ώρας, πέντε μοναχοί μετά τών ύ-
πηρετών των έπορεύθησαν εις τās ίχνη τών περιηγητών,
δτε αί ύλακαι τών κυνών άνήγγειλον εις ήμάς τήν έ-
πιστροφήν των. Νοήμονες σύντροφοι τών εκδρομών των
κυρίων των οί αγαθοποιοι οϋτοι μολοσοί, ίχνηλατούσι
πάντοτε τούς δυσχεείς οίτινες αποπλανηθήσαν. Εις
τήν φωνήν τών πιστών τούτων εοιθών, ό πρώην όγών
και έντρομος περιηγητής λαμβάνει αίφνης έλπίδα και
άκολουθεί τās ίχνη των ασφαλώς. Όταν δε αί ως ά-
στραπαί ταχείαι χιονοβραχίαι καταβάψωσι περιηγητήν
τινα, οί μολοσοί του Αγ. Βερνάρδου άνακαλύπτοντες
αυτόν έντός της άβύσσου εκείνης, οδηγούσιν εκεί τούς

μοναχούς, οἵτινες μεταφέροντες τὸ πτώμα, περιποιού-
ται αὐτὸ μετὰ κήδους σπανίως ἀποδαίνοντος ἀτελε-
σφορήτου. »

« Μετ' ὀλίγον ἠνοίχθη ὁ Ξενῶν εἰς δέκα πρόσωπα
καταβεβλημένα ἐκ τοῦ ψύχους, τῆς χαυνώσεως καὶ
τοῦ τρόμου. Οἱ ὀδηγοὶ τῶν ἐλητημόνησαν τοὺς ἰδίους
αὐτῶν κόπους, καὶ ἀπὸ τοῦ λευκοτάτου ὑφάσματος,
μέχρι τῶν ποτῶν τῶν μάλλον ζωογόνων, πᾶν ὅ,τι
βοήθημα δύναται νὰ χορηγήτῃ τελεία φιλοξενία, πᾶν
ὅ,τι δυσκόλως καὶ δι' ἀδράς δαπάνης εὐρίσκει τις εἰς
τὰ ξενοδοχεῖα τῶν πόλεων μας, ὅλα ταῦτα ἦταν ἔτοι-
μα παρευθὺς, ἀδιακρίτως διανεμόμενα, καὶ μετὰ
πλείστης εὐαιτιησίας καὶ συμπαθείας μεταχειρίζο-
μενα. »

Ἄλλος τις περιηγητὴς ὁμιλοῦν περὶ τῶν κυνῶν τοῦ
Ἁγ. Βερνάρδου, ἐπιφέρει τὰ ἑξῆς περὶ τῆς τύχης ἧς
ἔτυχον τὰ δυστυχή ταῦτα ζῶα.

« Πρὶν ἀναχωρήσωμεν τῆς μονῆς ἐπορεύθημεν ν'
ἀποχαιρετήσωμεν καὶ νὰ χαϊδεύσωμεν τοὺς τετράπο-
δας φίλους μας. Εἰς αὐτῶν ἐξαιρέτως, ἔλαβεν ὑπὸ τῶν
μοναχῶν τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀνεκτιμῆτου, διὰ τὴν με-
γίστην αὐτοῦ ἀνδρείαν καὶ θιμοσύριαν. Οἱ ὀδοπόροι
ἔχουσιν ἀπίστους πρὸς τὸ γενναῖον τοῦτο ζῶον ὑπε-
χρεώσεις, τὸ ὅποιον ἔστωε πολλοῦ, αὐτῶν ἐξ ἀνυπε-
ρθέτου θανάτου, καὶ περὶ οὗ διηγοῦνται πολλὰ θαυ-
μάσια καὶ ἠδονικὰ ἀνέκδοτα. Πλὴν ἡ τύχη τῶν
ζῶων τούτων ὑπῆρξεν ἐπὶ τέλους λυπηρὰ· διότι περὶ
τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς φθινοπώρου κατεκρημνίσθησαν
εἰς τὴν ἄδυστον τρομερᾶς τινος φάραγγος, καὶ ἐχώθη-
σαν εἰς βάθος πολλῶν ἑκατοντάδων ποδῶν ὑπὸ ἀπροσ-
δοκῆτου καὶ τρομερᾶς τινος χιονορροχίας. Εἰς αὐτῶν,
μὴ διαδῶς τὸ πέρασμα βράχου τινος μετὰ τῶν ἐπι-
λοίπων, διεσώθη· οἱ δὲ λοιποὶ οὐδ' ἠκούσθησαν, οὐδ'
ἐφάνθησαν πλέον. »

A. I.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΡΛΑΝΔΟΙΣ.

.. Ἡ Λένιος λίμνη, κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς
ἄκρης τῆς νήσου εἰς τὸ κομητάτον τοῦ Κέρν, περιλαμ-
βάνει σχεδὸν ῥεῖς χιλιάδας τετραγωνικὰ στρέμματα.
Περικυκλοῦται ὑπὸ ὄρεων κεκαλυμμένων ἀπὸ τῆς ὑπε-
ρείας μέχρι τῆς κορυφῆς ἀπὸ ὄρεις, σμίλακας, πρίνους
καὶ κομακρέας, αἵτινες παρουσιάζουσι, κατὰ τοὺς διαφο-
ρους ἐσθμούς τῆς ἐλασότητος, ποικιλίαν χρωμάτων
ἀρκετὰ εὐχάριστον. Το μέρος τοῦτο εἶδος τι ἀμ-
φιθεάτου ὅπου εὐρίσκει τις, ἐν μέσῳ χειμῶνος, τὰ
θέλητρα τοῦ ἔαρος. Ἐκ τῶν ὄρεων τούτων πίπτου-
σιν ὕδατα, σχηματίζοντα πολλοὺς καταρράκτας καὶ
τῶν ὁποίων ὁ κρότος ἐπαναλαμβάνομενος ὑπὸ τῶν
ἤχων προσθετεῖ νέας χάριτας εἰς τὴν τερπνότητα τοῦ
τόπου τούτου. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τοῦ Μάγγερ-
τον παρατηρεῖ τις λίμνην τῆς ὁποίας δὲν φαίνεται ὁ
πυθμῆν καὶ τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι ὀπὴν τῆς κολάσεως.
Ἄμα ἀποδιβάσθεις, ἔσπευσα νὰ ἐπισκεθῶ τὸ μέρος. Ἐ-
ξεπλάγην μεγάλως, τὸ ὁμολογῶ, παρατηρῶν παντοῦ
καὶ πάντοτε τὴν αὐτὴν μορφήν, τὴν αὐτὴν ἐκφρασίαν
τῆς φυσιογνωμίας εἰς ἕκαστον τῶν χωρικῶν, τοὺς ὁποί-
ους ἀπῆντων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μου. Γῶ ὄντι ἡ ὁμοιότης ἧ
τις ὑπάρχει εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δίδει νὰ πιστεύ-
σῃ τις ὅτι ἄπαντες εἰσὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Εἶναι
ἐν γένει μὲν μικρόσωμοι, ἀλλὰ καλῶς σχηματισμένοι,

ἀντέχουσιν εἰς τὴν πείναν, τὴν δίψαν, καὶ εἰς τὸν κό-
πον, ἔχουσιν ὠραίους ὀδόντας, ἀρίστην χροιάν καὶ τὸ
πλέον ἀνδρικὸν ὕφος. Αἱ γυναῖκες τῶν ἤθελον ἴσθαι
ὠραῖαι, ἐὰν τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἦσαν ὀλιγώτερον
γονδροειδῆ, τὸ πάθος τὸ ὅποιον αὐταὶ ἐμπνέουσι δια-
δηλοῦται εἰς πᾶσαν περίστασιν διὰ τῶν ἐπαχθῶν καὶ
ὑπερβολικῶν φιλοφρονήσεων τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἤθελον
εἶσθαι εἰς ἐντελῆ ἀντίθεσιν μετὰ τὴν ἐξαιρέτον περιποίη-
σιν τῶν γειτόνων τῶν Ἀγγλῶν.

Ἵπάρχει γενικὸν ἔθιμον εἰς τὴν νῆσον ὅλην καὶ διὰ
τὸ ὅποιον ἐπρέσβευσα τὸ μεγαλύτερον σέβας, νὰ ἀνοι-
γωσι τὰς θύρας τῆς οἰκίας, οἷοςδήποτε καιρὸς καὶ ἂν
ἦναι, ὅταν κἀθῆνται εἰς τὴν τράπεζαν διὰ νὰ προσκα-
λῶσι τοὺς ξένους· νὰ ἔλθωσι καὶ συγκαθήτωσιν· ὡ-
ρελήθην συχνάκις ἀπὸ τῆς ἀλλόκοτον ταύτην φιλοξε-
νίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε ἐπιτύγγα ν' ἀνταμείβω
πάντοτε καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον. Ἰδίως δὲ μ' ἐξέ-
πληξεν ἡ μανία τῶν δεισιδαιμονιῶν, ἧτις διακρίνει
τοὺς καθολικοὺς τῆς Ἰρλανδίας.

Ἀποδίδουσιν εἶδος τι λατρείας εἰς τοὺς λύκους καὶ
τὴν σελήνην. Εἰς τὴν ἀνανεωσίν τῆς προσιπύουσι ἐ-
νώπιόν τῆς, τῇ ἀπειθῶνουσι τὴν κυριακηνὴν προσευχὴν
καὶ τὴν ἐξορκίζουσι νὰ τοὺς ἀφήτῃ φθίνουσα ἐπίσης ὕγι-
εις ὡς τοὺς εὔρε. Ἐχρυσὴν ὑποτιθεμένουσ μάχρους τοὺς
ὁποίους συμβουλεύονται εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ οἵτι-
νες δὲν λείπωσι ποτὲ τοῦ νὰ ἀναμιγνύωσι τὸ Πάτερ
ἡμῶν καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε εἰς ὅλας τῶν τὰς γο-
ητείας. Αἱ μαγείαι τῶν συνίστανται εἰς τὸ νὰ τὰς μετα-
χειρίζονται πρὸς ἴασιν τῶν ἀσθενειῶν καὶ νὰ εὐκολύνωσι
τὴν τεκνογονίαν, τὸν τοκετὸν κλπ. Ἐνίοτε παρα-
τηροῦντες τὴν πλάτην τοῦ ἀρνίου, πιστεύουσιν ὅτι
ἀνακαλύπτωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας τῶν, οἵτινες θέλουσιν ἀποθάνει πρῶτοι.
Ἐὰν ἀποθάνῃ ἵππος τις κρεμῶσιν εἰς τὴν ὄροφὴν
τὸν πόδα ἢ μίαν κνήμην, τὰ ὁποῖα θεωροῦσι τότε ὡς
ἱερά. Προσκολλῶσι καὶ εἰς τὴν στέγην τῆς καλύβης τῶν
μὲ κλωστήν ἑκαμμένην μετὰ στρογγύλῃν τοῦσ φλοιούς ὠῶν,
ἵνα διατηροῦνται αἱ ὄρνιθές τῶν. Ἐὰν ὁμιλήτῃ περὶ
τινὸς τῶν ἵππων τῶν, πρὶς περὶ εὐθῆς· νὰ πτύσῃτε
ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐὰν δὲν εἶναι παρῶν, νὰ εἴπητε ὁ Θεὸς
νὰ τὸν φυλάττῃ, ἀνευ τούτου ἀσθενεῖ, καὶ τότε εἶναι
ὑπόχρεως νὰ τοῦ ἀπαγγεῖλῃ μίαν προσευχὴν εἰς τὸ
δεξιόν του ὠτίον διὰ νὰ ἰαθῇ. . . .

Εἰς τινα τῶν ἐκδρομῶν μου πρὸς τὸν μύλον τοῦ
Ὀσφόρου, συνέβη νὰ ζητήσω ὀλίγην φωτιάνδιὰ νὰ ἀνά-
ψω τὸ σιγάρον μου. Αἶρνης ἡ φιλικὴ χεὶρ τὴν ὁποίαν
ἔσφιξα ἀπεσύβη ὅλωσ σπασμωδικὴ καὶ ἀπειλητικὴ
καὶ ὁ φιλοξενήσας με συνέσπασε τὰ ὄρρηξίς του.

—Τοιοῦτοτρόπως ἀνταμείβεις τὴν φιλοξενίαν μου, ἐ-
φώνησεν οὗτος, μοὶ ζητεῖς φωτιάνκατὰ τὸν μάτον μῆνα!
Σὺ θέλεις λοιπὸν νὰ με ὑστερήσῃς θεοτύρου καὶ γά-
λακτος καθ' ὅσον τὸ διαστέμα τοῦ θέρους.

— Ἀλλὰ καλῆ ἀνθρωπία, ἐπανελάθον ὅλωσ ἐκστα-
τικὸς, εἰπέ μοι λοιπὸν τί κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ τῆς
αἰτιήσεώς μου καὶ τῆς σκληρᾶς ταύτης στερήσεως;

Ὁ κομψὸς μου νηπιώτης διὰ πᾶσαν ἀπάντησιν ἔσεισε
μέγα ῥοπακλον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου. Ἡ ἐξήγησις
ἔσον σκοτεινὴ καὶ ἂν ἔμεινε δι' ἐμέ, με ἦρκει, καὶ ἀπε-
σύβην ὄχι χωρὶς νὰ δεῖξω εἰς τὸν θυμῶδῃ Οὐκελλῶ
τὴν στίλβοντα σωλήνα τῶν δῶν μου πιστολίων.